

NEMZETI HÍRKÖZLÉSI HATÓSÁG

Ügyiratszám: DH-664-176/2005.

Tárgy: piacmeghatározás, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása és kötelezettségek előírás

A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa az érintett piacok azonosítására, az érintett piacokon fennálló verseny hatékonyságának elemzésére, az érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, illetve a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók jogszabályban meghatározott kötelezettség előírására hivatalból indított eljárása során meghozta a következő

h a t á r o z a t o t .

A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa a „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi trönk szegmense*” szolgáltatási és földrajzi kiterjedését meghatározta, a piacot érintett piacként azonosította és megállapította, hogy ezen az érintett piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató nem azonosítható.

Az Eht. hatálybalépésekor a bérelt vonali szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót e minőségére tekintettel terhelő kötelezettségek jelen határozat kézbesítésének napjától megszűnnek.

Jelen határozat ellen fellebbezésnek helye nincs. A határozat felülvizsgálata a határozat kézbesítésétől számított 15 napon belül a Fővárosi Bírósághoz címzett, a Tanácshoz 3 példányban benyújtott keresettel kérhető.

A keresetlevél benyújtásának e határozat végrehajtására halasztó hatálya nincsen.

I n d o k o l á s

A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa (a továbbiakban: **Tanács**) az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: **Eht.**) 14. § (1) bekezdés c) pontja szerint a 10. § f) pontjában foglalt hatáskörében eljárva, az Eht. 52-57. §-a, a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről szóló 16/2004. (VI. 24.) IHM rendelet (a továbbiakban: **IHM rendelet**), a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során a hatóság által alkalmazandó alapelvekről (vizsgálati szempontokról) szóló 8001/2004. (IHK. 8.) IHM tájékoztató (a továbbiakban: **IHM tájékoztató**) alapján lefolytatta a piacmeghatározásra, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítására és kötelezettségek előírására irányuló eljárását.

A Tanács az eljárásában alapvetően a következő információkat dolgozta fel: Egyrészt a szolgáltatóktól közvetlenül, kérdőíven bekért adatokat (kérdőíves adatok), másrészt a nyilvánosan (pl.: általános szerződési feltételekben, nyilvános ajánlatokban, statisztikákban) hozzáférhető adatokat (nyilvános adatok).

A piacelemzési eljárás érdekében a Tanács az Eht. 52. § (2) bekezdése, valamint 151. § (1) és (2) bekezdései szerint 30 napos adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő valamennyi elektronikus hírközlési szolgáltató (a továbbiakban: **szolgáltató**) számára. Az adatszolgáltatásra kötelezett - a Nemzeti Hírközlési Hatóság Hivatala 2003. december 31-i hatályos nyilvántartása szerinti - 597 szolgáltatóból 562 bocsátott a Tanács számára a tárgyban hatósági eljárásban szükséges döntés meghozatala szempontjából értékelhető adatokat. A Tanács az adatszolgáltatási kötelezettséget nem teljesítő szolgáltatókkal szemben a kötelezettség teljesítésének kikényszerítése érdekében bírságot szabott ki.

Az adatszolgáltatás keretében benyújtott adatok mennyisége és minősége tekintetében a Tanács megállapította, hogy e hatósági eljárás kapcsán valamennyi piacon a köztudomású tények alapján az összes, gazdasági ereje alapján számításba vehető szolgáltató teljesítette adatszolgáltatási kötelezettségét. A Tanács az ekként rendelkezésére álló adatokat alkalmasnak találta a piacmeghatározási eljáráshoz szükséges megalapozott döntéshozatalhoz és úgy ítélte meg, hogy az adatszolgáltatást továbbra sem teljesítő szolgáltatók adatszolgáltatási kötelezettségének további kikényszerítése a szolgáltatók mérete, forgalmi és árbevételi adatai alapján az eljárás eredményét nem befolyásolná, azonban annak indokolatlan elhúzódását eredményezné.

A tárgyban hatósági eljárás lefolytatása érdekében a szolgáltatók által szolgáltatott adatokat a Tanács a tényállás tisztázása során értékelte, szükség esetén az érintett szolgáltatókat pontosításra, hiánypótlásra hívta fel.

A Tanács a szolgáltatóknak és a szélesebb szakmai közvéleménynek a piacelemzési folyamatba történő bevonása érdekében az Eht. 36. § szerinti - egyeztetés az érdekelttekkel jelentős ügyekben – jogintézmény alkalmazásán túl is több lehetőséget biztosított az alábbiak szerint:

1./ A Tanács az Eht. 24. §-ában rögzített eljárási alapelvek, különösen a törvényesség, egyenlő elbánás, tárgyilagosság, átláthatóság, nyilvánosság érvényesítése érdekében „Az érintett piacok azonosítása, az érintett piacon fennálló verseny, illetve annak hatékonyságának elemzése, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, és a kötelezettségek kiszabása érdekében indult hatósági eljárás során a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa által alkalmazott Módszertan” címmel módszertant (a továbbiakban: **Módszertan**) dolgozott ki, melynek 2004 május 5-i első nyilvánosságra hozatalát követően az arra érkezett észrevételek alapján átdolgozott, majd végleges formában 2004. július 30-án ismételtelen megjelenített internetes honlapján. A Módszertant jelen határozat indokolásának „A” fejezete tartalmazza.

A Tanács a Módszertan alkalmazásával - az eljárási alapelvek érvényesítésén túl - deklarálni kívánta, hogy eljárása során ezen, a jogszabályi környezetnek megfelelő rendelkezéseket önmagára nézve irányadónak tartja. A Tanács a Módszertan nyilvánosságra hozatalával lehetőséget biztosított a piaci szereplők számára a döntések szakmai háttérének áttekintésére.

2./ 2004. június 2-án széleskörű szakmai konzultációra került sor a hírközlési piac résztvevőinek bevonásával a piacelemzési munka szakmai tartalmának átfogó ismertetése, időütemezésének bemutatása (beleértve a hazai és EU egyeztetéseket), az addig végzett munka összefoglalása (különös tekintettel a szolgáltatói adatszolgáltatások tapasztalataira), valamint a Módszertan megvitatása témákban. A konzultációról emlékeztető készült, amelyet a Tanács internetes oldalán közzétett.

3./ A Tanács Szakmai Fórumot is tartott a szolgáltatók, tudományos irányultságú szervezetek és a legszélesebb érdeklődő szakmai kör bevonásával 2004. június 29-én a piacmeghatározás szakmai szempontból központi, illetve újszerű kérdéseinek, úgymint az új szabályozási keretrendszer lényegi elemeinek, a szabályozó hatóság szerepének, feladatainak, a hazai szabályozási környezetnek, a hírközlési piac egyes szakmai kérdéseinek megvitatására.

Az Eht. 20. § (1) bekezdés a), b) és c) pontja alapján a hatóság és a versenyhatóság az elektronikus hírközlési piaci versenyt érintő kérdésekben a verseny védelmének következetes érvényre juttatása, illetve az egységes jogalkalmazás előmozdítása érdekében szorosan együttműködik, így különösen az elektronikus hírközlési piac érintett piacainak meghatározásával, az érintett piacokon fennálló verseny elemzésével, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításával és a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírásával kapcsolatos eljárásokban. E kötelezettségének megfelelően a Tanács tárgybani eljárása során a Gazdasági Versenyhivatallal (a továbbiakban: **GVH**) együttműködött, egyeztetett, ennek során a versenyhatóság szakmai álláspontját megismerte. Az együttműködés részletei a határozat Indokolásának „C” fejezetében kerülnek kifejtésre.

A Tanács az Eht. 36. § (1) bekezdésében meghatározott egyeztetési kötelezettségének eleget téve 2004. november 17-én a hatóság internetes oldalán, illetve 2004. december 8-án a Hírközlési Értesítőben közzétette a határozat tervezetét, valamint az ezzel kapcsolatos előkészítő anyagokat.

A határozat-tervezetére az Eht. 36. §-a keretében beérkezett észrevételek feldolgozását, a figyelembe vett, illetve a figyelembe nem vett észrevételeket, valamint azok figyelmen kívül hagyásának indokait ezen határozat Indokolásának „D” fejezete tartalmazza.

Az érdekeltekkel történő egyeztetés lefolytatását követően, az Eht. 65. § (1) bekezdése alapján a Tanács a tárgyban határozatának tervezetét részletes indokolással együtt 2005. április 1-jén megküldte az Európai Bizottságnak és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságoknak, miután a határozat-tervezetben foglaltak hatással lehetnek a tagállamok közötti kereskedelemre, tekintettel a Keretirányelv (38) szakaszára, mely alapján, a tagállamok közötti kereskedelmet érintő intézkedések olyan intézkedések, amelyek közvetlen, vagy közvetett, tényleges vagy potenciális befolyást gyakorolhatnak a tagállamok közötti kereskedelem áramlására oly módon, amely az egységes piac akadályát képezheti. Ezek közé olyan intézkedések tartoznak, amelyek jelentős hatást gyakorolnak a más tagállamokban található üzemeltetőkre, vagy felhasználókra, így például amelyek a más tagállamok felhasználóira érvényes árakat érintik.

A Tanács jelen határozatát az Európai Bizottság és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságok által a tervezetekre tett észrevételek, kifogások figyelembevételével hozta meg.

A részletes indokolásra, illetve a megküldésre vonatkozó szabályokra irányadóak az Európai Bizottságnak a „piacelemzés eredményeinek a Bizottsághoz való eljuttatásával (notifikáció) kapcsolatos eljárásról, a kapcsolatos határidőkről és a Bizottsággal való konzultáció módjáról szóló, 2003 július 23-án kiadott ajánlásában (2003/561/EC) foglaltak. Ezen eljárás részletei e határozat Indokolásának „E” fejezetében kerülnek részletezésre.

Az érintett piacok megállapítására, az érintett piacokon fennálló verseny és annak hatékonysága elemzésére, az egyes érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, valamint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat terhelő kötelezettségek meghatározására irányuló eljárás egy több egymásra épülő szakaszból álló közigazgatási eljárás. Az Eht. 52. § (1) bekezdése szerint a Tanács azonosítja az érintett piacokat; elemzi az érintett piacokon fennálló versenyt, illetve annak hatékonyságát, és amennyiben azokon a verseny nem kellően hatékony, azonosítja az érintett piacokon a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót, illetve szolgáltatókat; valamint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra, illetve szolgáltatókra a XI-XIV. fejezetben foglalt kötelezettségek közül a piacelemzés alapján feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget ír elő, vagy a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra korábban, a jelen piacelemzési eljárást megelőzően jogszabályban megállapított legalább egy kötelezettséget fenntart, illetve módosítja azt. Eljárása során a Tanács a versenyjog vonatkozó szabályai, valamint az IHM tájékoztatóban meghatározottak szerint, a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével járt el.

Az eljárás első lépéseként a Tanács meghatározta az érintett piacot az IHM rendelet I számú mellékletében meghatározott *„Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense”* elnevezésű nagykereskedelmi piac vizsgálatából kiindulva.

Az érintett piac meghatározását követő szakaszokban a Tanács – az indokolásban foglaltak szerint – elvégezte az érintett piacon fennálló verseny, illetve annak hatékonyságának elemzését, és ez alapján jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót nem jelölt ki.

Az Eht. 55. § (1) bekezdése értelmében amennyiben a Tanács megszünteti egy szolgáltató jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként való azonosítását, határozatában az ilyen szolgáltatót a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként való azonosítására tekintettel terhelő valamennyi, a Tanács, illetve az elsőként elvégzett piacelemzés és kötelezettségek

megállapításával kapcsolatos eljárás megkezdésének időpontjában hatályos jogszabály által megállapított kötelezettség alkalmazását megszünteti: ezért a Tanács megállapította, hogy az Eht. hatálybalépésekor a bérelt vonali szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót e minőségére tekintettel terhelő kötelezettségek jelen határozat kézbesítésének napjától megszűnnek.

A jelen határozatot a Tanács a határozat címzett listájában meghatározott szolgáltatók részére kézbesítette, amely szolgáltatók az Eht. 27. § értelmében jelen eljárás során ügyféli jogállással rendelkeznek.

A jogorvoslati jogosultság az Eht. 46. § (1) bekezdésén és 47. § (1) bekezdésén alapul.

A Tanács döntését az Eht 39. § (1) bekezdése alapján teljes ülés keretében hozta meg.

A. fejezet Módszertan

I. Bevezetés

[1] Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. tv. (a továbbiakban: Eht.) 10. § f) pontja, és 52. § (1) bekezdése alapján, a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsának (a továbbiakban: Tanács) feladata és hatásköre:

- a) az elektronikus hírközlési érintett piacok azonosítása, meghatározása (a továbbiakban: **piacazonosítás**),
- b) az érintett piacokon fennálló verseny, illetve annak hatékonyságának elemzése, illetve ezen belül az egyes érintett piacokon egy vagy több jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítása (a továbbiakban: **JPE szolgáltató azonosítása**),
- c) a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat terhelő kötelezettség(ek) megállapítása, illetve a korábban előírt kötelezettségek fenntartása, módosítása, visszavonása (a továbbiakban: **kötelezettségek meghatározása**).

[2] A Tanács döntése alapvetően a következő információk feldolgozásán alapul:

- a) a szolgáltatóktól közvetlenül, kérdőíven bekért adatok (a továbbiakban: **kérdőíves adatok**);
- b) illetve piackutatási eszközökkel - az előfizetőktől és a szolgáltatóktól közvetve – beszerzett adatok (a továbbiakban: **piackutatási adatok**);
- c) nyilvánosan (pl.: általános szerződési feltételekben, nyilvános ajánlatokban, statisztikákban) hozzáférhető adatok (a továbbiakban: **nyilvános adatok**).

A Tanács a felhasznált információkat minden esetben megfelelően ellenőrzi és értékeli.

[3] A Tanács döntésének meghozatala során:

- a) az Eht-ban, és különösen annak 52. §-57.§-ban foglaltakat,
- b) a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről szóló 16/2004. (VI. 24.) IHM rendeletet (a továbbiakban: IHM rendelet)
- c) a versenyjog vonatkozó szabályait, valamint
- d) a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során a hatóság által alkalmazandó alapelvekről (vizsgálati szempontokról) szóló 8/2004. IHM tájékoztatót (a továbbiakban: IHM tájékoztató)

alkalmazza és a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével köteles döntését meghozni.

A Tanács az IHM rendelet 1. számú mellékletében meghatározott szolgáltatási (áru) piacok vizsgálatából indul ki.

A versenyjog vonatkozó szabályait, így különösen a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvényt, a Tanács az Eht-ban foglaltakkal összhangban saját feladat- és hatáskörében eljárva jogosult és köteles alkalmazni. Az alkalmazás célja alapvetően – összhangban az Eht. 20. § (1) bekezdésben írtakkal - az elektronikus hírközlési piac védelmének következetes érvényre juttatása, illetve az egységes

jogalkalmazás előmozdítása a piaci versenyt érintő kérdésekben. A Tanács a versenyjog vonatkozó szabályainak figyelembe vételét – az Eht. 20. § (2) bekezdése szerint – a GVH szakmai álláspontjának kifejtése és figyelembevétele is biztosítja.

A Tanács továbbá a közösségi joganyagok jogi természetével megegyező módon veszi figyelembe a –nyilvánosan a <http://irgis.anacom.pt/site/En/> honlapon hozzáférhető - anyagokban rögzített, az Európai Unió Bizottságának (European Commission) és az Európai Szabályozók Csoportja (European Regulators Group)¹ közös álláspontját tükröző szempontokat egyenként és összességében értékelve, különös figyelmet fordítva a magyar piac jellemzőinek megfelelő alkalmazására.

[4] A Tanács döntése során nagy hangsúlyt fektet az Eht. 2. §-ában, a törvény céljaiként és alapelveiként megfogalmazott követelmények figyelembevételére, különösen e paragrafus a), b), f) és g) pontjában foglaltakra.

[5] A Tanács döntése során a jövőbeli vizsgált időtávot (a továbbiakban: **vizsgált időtáv**) az elkövetkező 2-3 évben határozza meg azzal, hogy az ennél későbbi - a technika mai fejlettségi szintjén várható –, a vizsgált időtávon belül jelentős hatással bíró eseményeket is figyelembe veszi. Ha a Tanács ettől eltérő időtávot alkalmaz, azt külön indokolja.²

A Tanács döntése során azon múltbéli eseményeket szintén figyelembe veszi, melyek jelentős hatása már most kimutatható, vagy a vizsgált időtávon belül jelentős hatással bírhatnak. E múltbéli események figyelembe vételekor a magyar piaci fejlődés sajátosságainak (pl.: későbbi piacnyitás) hatása külön is értékelésre kerül.

---

¹ Mely anyagok tartalmát az IRG (Independent Regulators Group) Munkacsoportjai (Working Group) készítik elő

² A vizsgált időtáv független attól, hogy a Tanácsnak ezen hatósági eljárását az Eht. 57. § (1) bekezdés szerint rendszeresen, – az Eht. 44. § (5) bekezdésében megjelölt időpontok szerint - egy éven belül, ismételt el kell végeznie.

II. P i a c a z o n o s í t á s

II.1. Fogalmak, általános szempontok

- [6] A **szolgáltatás** gyűjtőfogalmába beleértendő a termék, az áru, az elektronikus hírközlési szolgáltatás és a tevékenység is.

Elektronikus hírközlési szolgáltatás -összhangban az Eht. 188. § 13. fogalmával - a más részére, általában ellenszolgáltatásért végzett szolgáltatás, amely teljesen vagy nagyrészt jeleknek elektronikus hírközlő hálózatokon történő átviteléből, és ahol ez értelmezhető, irányításából áll.³

Elektronikus hírközlő hálózat - összhangban az Eht. 188. § 19. fogalmával - átviteli rendszerek és - ahol ez értelmezhető - a hálózatban jelek irányítására szolgáló berendezések, továbbá más erőforrások, melyek jelek továbbítását teszik lehetővé meghatározott végpontok között vezetéken, rádiós, optikai vagy egyéb elektromágneses úton, beleértve a műholdas hálózatokat, a helyhez kötött és a mobil földfelszíni hálózatokat, az energia ellátó kábelrendszereket, olyan mértékben, amennyiben azt jelek továbbítására használják, a műsorszórásra használt hálózatokat és a kábeltelevíziós hálózatokat, tekintet nélkül a továbbított információ fajtájára.

Elektronikus hírközlési tevékenység - összhangban az Eht. 188. § 15. fogalmával – az a tevékenység, amely bármely értelmezhető formában előállított jel, jelzés, írás, kép, hang vagy bármely természetű egyéb közlemény elektronikus hírközlő hálózaton keresztül egy vagy több felhasználóhoz történő eljuttatását szolgálja.

A Tanács döntése meghozatala során mindezeket a szolgáltatásokat, illetve tevékenységeket indokolt esetben és módon veszi figyelembe.

- [7] A Tanács a piac vizsgálata során alapvetően a Magyar Köztársaság területén nyújtott, nyújtható illetve igénybevett, igénybe vehető szolgáltatásokat vizsgálja, akkor is ha az adott piacon azonosított szolgáltatások esetében jelenleg nincs tranzakció a piaci szereplők között.

Ezen túlmenően a Tanács elvégzi azon szolgáltatások vizsgálatát is, melyek megjelenésére a technika mai fejlettségi szintjén várhatóan számítani lehet a vizsgált időtávon belül.

- [8] Az érintett piacok azonosítása során meg kell határozni azon szolgáltatások összességét, amelyekből a piac áll (a továbbiakban: **szolgáltatási piac**), beleértve a piac földrajzi kiterjedését (a továbbiakban: **földrajzi piac**) is.

- [9] A Tanács az érintett piac azonosítása során alapvetően megkülönbözteti a kiskereskedelmi (a továbbiakban: **kiskereskedelmi**) és nagykereskedelmi (a továbbiakban: **nagykereskedelmi**) szolgáltatásokat, illetve ez alapján a kiskereskedelmi és nagykereskedelmi piacokat.

A megkülönböztetés alapvető indoka az, hogy a tárgyban hatósági eljárásban hozandó döntés szempontjai lényegesen eltérnek e két piac típus esetében.

---

³ Ide nem értve az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások felhasználásával továbbított tartalmat szolgáltatató, vagy ilyen tartalom felett szerkesztői ellenőrzést gyakorló szolgáltatásokat, valamint az információs társadalommal összefüggő, más jogszabályokban meghatározott szolgáltatásokat, melyek nem elsősorban az elektronikus hírközlő hálózatokon történő jeltovábbításból állnak.

[10] Kiskereskedelmi szolgáltatásnak az előfizetői szolgáltatások minősülnek, azaz - összhangban az Eht. 188. § 25. fogalmával - a nyilvánosan elérhető, az Eht. értelmében hálózati szolgáltatásnak nem minősülő szolgáltatások. E szolgáltatások nyújtásának a célja és érdeke a saját felhasználók kiszolgálása.

[11] Nagykereskedelmi szolgáltatásnak alapvetően a hálózati szolgáltatások minősülnek, azaz - összhangban az Eht. 188. § 36. fogalmával – hozzáférési és illetve vagy összekapcsolási szolgáltatások nyújtása más szolgáltató számára, illetve ezek nyújtásához szükséges kiegészítő szolgáltatások. E szolgáltatásokat a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevevője (vásárlója) végső soron saját felhasználóinak kiszolgálása céljából és érdekében veszi igénybe.

A nagykereskedelmi szolgáltatás attól függetlenül minősítendő, hogy mi az arra vonatkozó szerződésben használt elnevezés illetve, hogy a tárgyban szerződés esetleg nem tartalmaz minden, a hatályos jogszabályokban előírt⁴ lényeges feltételt, vagy azokat nem megfelelően tartalmazza.

A Tanács a döntése meghozatala során indokolt esetben és módon figyelembe veszi azon belső szolgáltatásokat is, melyek azért nem minősülnek hálózati szolgáltatásnak, mert nem két szolgáltató között, ellenérték fejében kerülnek nyújtásra, illetve igénybevételre, hanem egy szolgáltatón belül, saját maga számára. A Tanács e szolgáltatásokat különösen akkor veszi figyelembe, ha azzal egyenértékű szolgáltatásokat a vizsgált szolgáltató, vagy a piacon lévő más szolgáltató nyilvánosan is megajánl és esetleg nyújt is további szolgáltató(k) számára.

A piacazonosítás során a viszonteladói jogviszony keretében nyújtott és igénybevett szolgáltatás (a továbbiakban: **viszontértékesített szolgáltatás**) nem minősül nagykereskedelmi szolgáltatásnak, ha:

- a) a viszontértékesített szolgáltatást az igénylő vállalkozás teljes egészében a partnertől vásárolja⁵, és
- b) az igénylő vállalkozásnak a továbbértékesítéshez nem szükséges elektronikus hírközlési szolgáltatás nyújtási jogosultsággal rendelkeznie, és a továbbértékesítéskor ilyen szolgáltatás nyújtásnak minősülő tevékenységet nem is végez, csak értékesítést és az ehhez szükséges feladatokat⁶, és
- c) a viszontértékesített szolgáltatás felhasználó felé történő továbbértékesítésekor – a szolgáltatás minden műszaki és egyéb jellemezőjének megtartásával – azt legfeljebb saját márkánévvel ellátva értékesíti.

E szolgáltatásokat ezért a kiskereskedelmi piac vizsgálatakor szükséges figyelembe venni.

[12] A Tanács egy adott érintett piac azonosítása során határozza meg tételesen, hogy mely szolgáltatások tartoznak az érintett piachoz.

[13] A Tanács kizárólag az adott érintett piac részét képező szolgáltatásokat azonosítja részletes vizsgálat alapján.

⁴ Különösen a referencia ajánlatokról, hálózati szerződésekről, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárások részletes szabályairól szóló 277/2003. (XII.24.) Korm. rendeletet.

⁵ Pl.: beleértve a szolgáltatás vevőszolgálati (helpdesk) tevékenységét is.

⁶ Pl.: partnertől kapott adatok alapján a számlázás.

Más - az érintett piac részét nem képező - szolgáltatásokat csak a megalapozott döntéshez szükséges esetben és mértékben azonosítja, vizsgálja és sorolja be egy nem érintett piacnak minősülő piachoz.⁷

[14] A piacazonosítás során a Tanács először a kiskereskedelmi piaci szolgáltatások vizsgálatát végzi el, majd ezt követően - az azokkal összefüggő - nagykereskedelmi piaci szolgáltatásokat.⁸

II.2. Érintett piac azonosításához szükséges vizsgálatok

[15] Egy érintett piac azonosításához elsősorban szükséges a releváns jogszabályi fogalmak összegyűjtése, és elméleti összerendezése.

[16] Az érintett piac azonosításához az alábbi egymást követő vizsgálatok elvégzése szükséges:

1.) bejelentett szolgáltatás vizsgálata: célja a megnevezett piacon ténylegesen nyújtott, illetve igénybevett, illetve nyújtható és igénybe vehető szolgáltatások azonosítása, meghatározása;⁹

2.) keresleti helyettesítés vizsgálata: célja annak megállapítása, hogy a bejelentett szolgáltatásokat a vizsgált időtávon belül mely szolgáltatások helyettesítik ésszerűen, a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel, alapvetően a fogyasztói szokások alapján;

3.) kínálati helyettesítés vizsgálata: célja annak megállapítása, hogy egy vállalkozás, amely eddig nem nyújtotta a szóban forgó szolgáltatást, várhatóan a vizsgált időtávon belüli rövid idő alatt át tud-e állni a vizsgált szolgáltatás nyújtására, és ehhez nem kell jelentős költséget, illetve jelentős kockázatot vállalnia¹⁰;

4.) földrajzi kiterjedés vizsgálata: célja annak megállapítása, hogy a szolgáltatások esetében, figyelembe véve a keresleti és kínálati helyettesítés szempontjait is, melyek a versenyfeltételek homogenitásának területi határai. A versenyfeltételek homogenitása azt jelenti, hogy egy adott földrajzi területen - a vizsgált időtávon belül – közel azonos jogi, gazdasági, műszaki hatások érvényesülnek. A homogenitás ugyanakkor nem jelenti, hogy a földrajzi területen belül a versenyfeltételek teljes mértékben azonosak.

[17] A kiskereskedelmi szolgáltatások érintett piacának azonosítását a Tanács a leírt lépések szerint végzi el, míg a nagykereskedelmi szolgáltatások piacának azonosítása során ugyanezen leírt vizsgálatokat ismételten elvégzi azzal, hogy a korábban tett megállapítások értelemszerűen alkalmazandók, szükség esetén a korábbi megállapításokra csak visszautalás történik.

⁷ Különösen ilyen eset a helyettesítés vizsgálata, illetve, ha az adott szolgáltatás ugyan nem az érintett piac része, de az érintett piacra hatással van, vagy lehet a vizsgált időtávon belül.

⁸ Egymásra épülő kiskereskedelmi szolgáltatási piac és nagykereskedelmi szolgáltatási piac megléte nem jelenti automatikusan azt, hogy mindkét piac érintett piac.

⁹ A bejelentett szolgáltatás tartalmát egyrészt a hatóság nyilvántartásában szereplő elnevezés határozza meg, másrésztől figyelembe kell venni a jogosultság megszerzésekor beadott szolgáltatásleírást is. Lásd [18]-[21] pontnál.

¹⁰ A kínálati helyettesítést szükséges megkülönböztetni a potenciális versenytől, mely utóbbi esetben a piacra lépés hosszabb időtávon, és jelentősebb költség és kockázat vállalása mellett történik. Lásd [28]-[34] pontnál.

II.2.1. Bejelentett szolgáltatások vizsgálata

[18] A Tanács meghatározza a jogi kereteken belül¹¹ értelmezhető, a – az IHM rendelet 1. sz. mellékletében megnevezett¹² - piacon a Magyar Köztársaság területén ténylegesen nyújtott, nyújtható és igénybe vett, vehető szolgáltatásokat (a továbbiakban: **bejelentett szolgáltatás**).

[19] A Tanács a bejelentett szolgáltatásokat leírja az alapvető jellemzőikkel (a továbbiakban: **alapvető jellemzők**), azaz:

- a) az e szolgáltatás keretében elérhető részszerződések, termékek megnevezésével,
- b) szükség szerint a szolgáltatást, részszerződést jellemző alapvető műszaki adatokkal, és
- c) szükség szerint a szolgáltatás, részszerződés nyújtás tipikus igénybevételi feltételeivel.

Ezt követően külön részletezi azon jellemzőket, melyek valamely más hasonló - esetleg más érintett piac részét képező - szolgáltatástól megkülönböztetik a vizsgált szolgáltatást.

Továbbá meghatározza, hogy a bejelentett szolgáltatások mely típusú hálózaton, mely technológiával nyújthatók üzemszerűen.

[20] A Tanács megvizsgálja, hogy a bejelentett szolgáltatások alapvető jellemzői, az alkalmazott piaci gyakorlat¹³ (a továbbiakban: **alkalmazott piaci gyakorlat**) lényeges eltérései, valamint a versenyfeltételek különbözősége miatt szükséges-e megkülönböztetni az egyes felhasználói csoportoknak, különösen lakossági és nem lakossági felhasználóknak, előfizetőknek szánt szolgáltatásokat.¹⁴

[21] Az előző három pont megállapításait megvizsgálva szükség esetén a Tanács kiegészíti azokat a múltbéli tények, illetve a vizsgált időtávon belüli és valószínűsíthető jogi, műszaki és gazdasági¹⁵ változások hatásai alapján.

¹¹Pl.: a szolgáltatás bejelentés, az Általános Szerződési Feltételek, Szolgáltatás Jegyzék számok figyelembevételével.

¹² A Tanácsnak jog van az IHM rendelet 2. § (2) bekezdésében írtak szerint az 1. sz. mellékletben írtaktól eltérő piacot is meghatározni.

¹³Az alkalmazott piaci gyakorlat gyűjtőfogalom alatt értendő minden olyan piaci jelenség, mely nem képezi a szolgáltatás alapvető jellemzőjét, de gyakran előfordul, jelentős és ezért érdemi kihatással van a piacazonosítás keretében tett megállapításokra (nagyfelhasználóknak nyújtott kedvezmények, eltérő típusú szerződések, csomagszolgáltatások, stb.).

¹⁴ A vizsgálati pontok esetében alapvetően együtt kell kezelni a lakossági és nem lakossági esetet, és csak az eltérést kell külön részletezni, ha a megkülönböztetés indokolt.

¹⁵ Mindhárom szempont vizsgálatát külön-külön el kell végezni.

II.2.2. Keresleti helyettesítés vizsgálata

- [22] A Tanács meghatározza, hogy a bejelentett szolgáltatás kapcsán elméletileg mely szolgáltatások jöhetnek szóba - az azonos felhasználási célra – keresletoldali helyettesítő szolgáltatásként.
- [23] Másodszor megvizsgálja, hogy van-e reális esély – a múltbéli tényeket, adatokat is figyelembe véve - a vizsgált bejelentett szolgáltatás alapvető jellemzői, illetve az alkalmazott piaci gyakorlat alapján¹⁶ bármely más keresletoldali helyettesítő szolgáltatásra váltani.
- [24] Harmadszor megvizsgálja, hogy az elméletileg szóba jöhető keresletoldali helyettesíthető szolgáltatások gyakorlatban helyettesíthető szolgáltatásoknak tekinthetőek-e.
- [25] A bejelentett szolgáltatás esetén meg kell vizsgálni azt is, hogy nem képezi-e e szolgáltatás keresletoldali helyettesítő szolgáltatását valamely két, eltérő szolgáltatás helyettesítési, helyettesíthetőségi lánc (a továbbiakban: **helyettesíthetőségi lánc**) révén.

A helyettesíthetőségi lánc akkor áll fenn, ha „A” és „C” szolgáltatások között nincs közvetlen helyettesítés, de a „B” szolgáltatás mind az „A”, mind a „C” szolgáltatást képes a gyakorlatban helyettesíteni.

- [26] Az előző négy pont megállapításait megvizsgálva, szükség esetén azokat ki kell egészíteni a múltbéli tények¹⁷, illetve a vizsgált időtávon belüli és valószínűsíthető jogi, műszaki vagy gazdasági¹⁸ változások hatásai alapján.
- [27] Meg kell állapítani a vizsgált piacon lévő keresleti helyettesítő szolgáltatás(oka)t¹⁹ (a továbbiakban: **keresleti helyettesítő szolgáltatás**).

II.2.3. Kínálati helyettesítés vizsgálata

- [28] Meg kell állapítani, hogy melyek azok az elektronikus hírközlési piacon lévő szolgáltatók, melyek szóba jöhetnek a – bejelentett, illetve a keresleti helyettesítő - szolgáltatás nyújtása kapcsán, mert vagy nyújtanak ilyen, vagy egyenértékűnek tekinthető szolgáltatást, vagy már meglévő hálózatuk alapvetően alkalmas mindezen szolgáltatások nyújtására.
- [29] Másodszor meg kell állapítani, hogy e szolgáltatás nyújtását nem akadályozza-e jogi korlát²⁰
- [30] Harmadszor meg kell állapítani, hogy e szolgáltatás nyújtására való átállás, illetve a szolgáltatás beindítása milyen beruházást igényel, és milyen időtávon képzelhető el.
- [31] Negyedik lépésként azt is meg kell vizsgálni, hogy nincs-e műszaki²¹, illetve gazdasági akadálya²² e szolgáltatás nyújtására való átállásnak.

¹⁶ Pl.: váltási költségek, hűség szerződések.

¹⁷ Pl.: múltbéli átváltozások, tendenciák.

¹⁸ Mindhárom szempont vizsgálatát külön-külön el kell végezni.

¹⁹ Ha a helyettesítés csak kis mértékű, vagy nem áll fenn, akkor nem lehet megállapítani a keresleti helyettesítést. A helyettesítés jelentős, ha a bejelentett szolgáltatások árának emelésére bizonyíthatóan, vagy valószínűsíthetően a fogyasztók olyan kereslet csökkenéssel válaszolnak, ami mellett az áremelés veszteséget okozna a vizsgálandó szolgáltatás előállítójának.

²⁰ Lásd [51]-[52] pontnál.

- [32] Meg kell vizsgálni az előző négy pont megállapításait az elektronikus hírközlési piacon jelenlévő, illetve szükség szerint az oda teljesen újonnan belépő vállalkozás(ok) esetében is.
- [33] Az előző öt pont megállapításait megvizsgálva, szükség esetén azokat ki kell egészíteni a múltbéli tények, illetve a vizsgált időtávon belüli és valószínűsíthető jogi, műszaki vagy gazdasági²³ változások hatásai alapján.
- [34] Meg kell állapítani, hogy a – bejelentett, illetve a keresleti helyettesítő - szolgáltatás esetében van-e elvi lehetőség arra, hogy egy vállalkozás, amely eddig nem nyújtotta a szóban forgó szolgáltatást, rövid idő alatt át tud állni a kívánt szolgáltatás nyújtására, és ehhez nem kell jelentős költséget vagy kockázatot vállalnia, valamint azt, hogy a szóban forgó vállalkozás ezt adott esetben meg is teszi.

II.2.4. Földrajzi kiterjedés vizsgálata

- [35] A Tanács megállapítja, hogy a szolgáltató és hálózatuk által lefedett, elért terület alapján mely földrajzi kiterjedés jelölhető ki, ahol a bejelentett szolgáltatás ténylegesen²⁴ nyújtható, illetve igénybe vehető.
- A Tanács azt is vizsgálja, hogy az így meghatározott területen a [16] pont 4) alpontjában írtak szerint a versenyfeltételek homogének-e, az egy földrajzi piachoz tartozik-e.
- [36] Másodsorban meg kell vizsgálni, hogy keresleti szempontból helyettesítő szolgáltatások nyújtásához igénybe vehető hálózatok által lefedett, elért terület miatt nem szükséges-e módosítani (kiterjeszteni) a földrajzi kiterjedés határát.
- [37] Harmadsorban meg kell vizsgálni, hogy a kínálati helyettesítés esetén a szóba jövő – az adott szolgáltató tulajdonában, vagy használatában - meglévő, illetve esetleg a piaci fejlődés, és a szolgáltatói fejlesztési tervek alapján építendő hálózatok által lefedett, elért terület okán nem szükséges-e módosítani (kiterjeszteni) a földrajzi kiterjedés határát.
- [38] Az előző három pont megállapításait megvizsgálva szükség esetén módosítani kell a földrajzi piac határát, a múltbéli tények, illetve a vizsgált időtávon belüli és valószínűsíthető jogi, műszaki vagy gazdasági változások hatásai alapján.

---

²¹ Pl.: kapacitás hiánya.

²² Pl.: gazdasági érdektelenség.

²³ Mindhárom szempont vizsgálatát külön-külön el kell végezni.

²⁴ Ideértve a szolgáltatás nyújtás vizsgálatát jogi, műszaki, gazdasági szempontból is.

II.2.5. Hipotetikus monopolista teszt

[39] A keresleti és kínálati helyettesítés értékelésének egyik lehetséges módszere a hipotetikus monopolista teszt.²⁵

A módszer lényege, hogy az érintett piac szolgáltatási és földrajzi határait úgy állapítja meg, hogy feltételez egy kismértékű, de jelentős (általában: 5-10 %) és tartós áremelkedést egy szolgáltatás vonatkozásában, és vizsgálja a piac erre való feltételezett reakcióját. Először egy adott földrajzi területen kínált, és igénybevett szolgáltatásra kell alkalmazni a vizsgálatot. Ezt követően további szolgáltatásokra és területekre kell kiterjeszteni attól függően, hogy ezen szolgáltatások vagy területek versenye befolyásolja-e a vizsgált szolgáltatás vagy terület árait. Az előfizetők, fogyasztók egy része az áremelkedés hatására más termékre válthat, illetőleg más földrajzi területről vásárolhat (keresleti helyettesítés), továbbá az árnövekedés hatására más szolgáltató nyújtani kezdi a szolgáltatást (kínálati helyettesítés). Amennyiben e vizsgált helyettesítési hatás olyan jelentős, hogy az áremelés nem okoz további nyereséget a kiindulópontként vett szolgáltatás előállítójának, mint hipotetikus monopolistának, az érintett termékeket vagy területet egy piachoz tartozónak kell tekinteni az elemzés szempontjából.

Ez a teszt csak akkor tekinthető mérvadónak, ha az érintett szolgáltatások árai versenyárak. Amennyiben ez a feltétel nem teljesül, úgy a teszt alkalmazása során ezt megfelelően figyelembe kell venni.

[40] A Tanács az egyes érintett piacok esetében a rendelkezésre álló információk felhasználásával egy, a hipotetikus monopolista teszt logikájával megegyező vizsgálatot szükség szerint elvégez. E vizsgálat a keresleti és kínálati helyettesítés lehetőségeinek mérésére szolgáló alapvetően koncepcionális jellegű eszközt jelent.

A vizsgálat leírását, annak eredményét, és az eredményt befolyásoló lehetséges hibákat a Tanács az adott érintett piacnál részletesen rögzíti és a döntése meghozatala során ennek megfelelően veszi figyelembe.

II.2.6. Piac azonosítása

[41] A Tanács elvégzi a – bejelentett, illetve a keresleti helyettesítő - szolgáltatások esetében, a kínálati helyettesítés szempontjait is figyelembe véve a vizsgált piacot képező szolgáltatások, és a piac földrajzi kiterjedésének azonosítását.

II.3. Érintett piac vizsgálata

[42] Az azonosított piac érintett piaccá minősítéséhez szükséges megvizsgálni, hogy a szolgáltatások piacán általában, illetve az érintett szolgáltatási piacon,
 a) milyenek a versenyviszonyok (a továbbiakban: **versenyviszonyok**),
 b) a versenyjogi eszközök önmagukban elégségesek-e a versenykorlátok kezelésére.

²⁵ Ezen tesztet angolul nevezik még SSNIP tesztnek is, azaz „small, but significant non-transitory increase of price” tesztnek.

II.3.1. Versenyviszonyok vizsgálata általában

[43] E vizsgálat célja annak megállapítása, hogy milyenek a versenyviszonyok mind a piacon lévő, mind a belépni szándékozó egy vagy több vállalkozás szempontjainak figyelembevételével a vizsgálat időpontjában (a továbbiakban: **statikus vizsgálat**), illetőleg milyen valószínűsíthető változások történnek a versenyviszonyokban a vizsgált időtávon belül (a továbbiakban: **dinamikus vizsgálat**).

[44] A versenyviszonyok vizsgálata során az alábbi kérdéseket kell megvizsgálni:

- a) létezik-e az érintett piacon tartósan magas piacra lépési korlát ?
- b) a piaci jellemzők alapján, az érintett piac a hatékony versenyhez való közeledést mutatja-e ?

[45] Az érintett piaccá minősítéshez a vizsgálat eredményeként az első kérdésre pozitív, a második kérdésre negatív választ kell kapni.

Ha valamelyik kérdésre eltérő válasz adódik, akkor az azonosított piac nem minősül érintett piacnak.

[46] A Tanács a versenyviszonyok vizsgálatát a szükséges mértékben úgy is elvégzi, hogy azzal a feltételezéssel él, hogy az érintett piacon, illetve a releváns kiskereskedelmi és nagykereskedelmi piacokon

- a) megszűnik a hatályos szabályozás, illetve
- b) az érvényes szabályozás változatlan tartalommal fennmarad, vagy a kiszabott kötelezettségek szerint változik meg a vizsgált időtávon belül.

II.3.2. Piacra lépési korlátok

[47] A piacra lépési korlátok köre taxatíván nem határozható meg. Ugyanakkor elmondható, hogy azok vagy a piac strukturális jellemzőiből következnek (a továbbiakban: **strukturális korlát**), vagy a jogi, szabályozási környezetből fakadnak (a továbbiakban: **jogi korlát**).²⁶

Ha az azonosított piacon bármely piacra lépési korlát magasnak bizonyul, és egyidejűleg a tartóssági feltétel is fennáll, akkor létezik piacra lépési korlát.

[48] A piacra lépési korlátok vizsgálatát az érintett piacon kívüli, de az elektronikus hírközlési szolgáltatások piacán működő szolgáltatók esetében kell elvégezni.

Az ezen szolgáltatókon kívüli vállalkozási kör vizsgálatát a Tanács csak indokolt esetben és módon végzi el, mert az elektronikus hírközlésre általában jellemző belépési korlátok miatt azok esetében alapvetően feltételezhető, hogy számukra a belépés tartósan magas korlattal jár.²⁷

²⁶ Harmadik fajta korlát lehet a stratégiai korlát, mely a piacon tevékenykedő vállalkozások magatartásából fakad, melynek vizsgálatára azonban a JPE kritériumok esetében kerül sor. Lásd [95] pont.

²⁷ A kínálati helyettesítés vizsgálata esetén ilyen új belépő megjelenése nem feltételezhető, míg a potenciális verseny szempontjából ilyen vállalkozás elméletileg szóba jöhet.

[49] Tartósan magas strukturális korlát alapvetően akkor áll fenn, ha különböző okokból aszimmetrikus feltételek állnak fenn a piacon bent lévő, illetve belépni szándékozó vállalkozások számára és ezek a vizsgált időtávon belül sem egyenlítődnek ki.

Strukturális korlát oka lehet:

- a) ha a piacon jelen van olyan szolgáltató, mely a hatékony szolgáltatás nyújtáshoz szükséges jelentős méretgazdaságosságot, választékgazdaságosságot elérte;
- b) ha a piacra lépés az új belépő számára olyan jelentős beruházással, költséggel jár, mely normál módon hosszú távon térülne meg, de a piacról időelőtti kilépés esetén számára jelentős mértékben elvész (a továbbiakban: **elsüllyedt költség**);
- c) ha az új belépő szolgáltatásának nyújtásához szükséges egy vagy több részszolgáltatást, illetve hálózatrészt ugyanazon érdekelt piacon működő szolgáltatótól lehet, vagy érdemes igénybe venni (a továbbiakban: **függőségi viszony**), akár a piacra lépés érdekében kezdetben, akár tartósan azért, mert az adott infrastruktúra megkettőzése gazdaságilag nem racionális és e szolgáltatásokat a piacon lévő szolgáltató egyáltalán nem, vagy csak kedvezőtlen feltételekkel nyújtja.

[50] Az érintett szolgáltatási piacokra alapvetően jellemzőek a fenti okokból fakadó tartósan magas strukturális korlátok, melyek vizsgálatát a Tanács minden esetben el is végzi.

A fentieken kívüli strukturális korlátok csak akkor kerülnek részletesen ismertetésre, ha azok tartósan magasnak bizonyultak, és így befolyásolták a Tanács döntését.

[51] Tartósan magas jogi korlát alapvetően akkor áll fenn, ha a jogszabályok rendelkezése, közhatalmi jogalkalmazás, illetve a piacon meglévő gyakorlat miatt állnak fenn aszimmetrikus, és vizsgált időtávon belül sem kiegyenlítő feltételek a piacon lévő, illetve belépni szándékozó vállalkozások számára.

[52] A Tanács az egyes érintett piacokon figyelembe vételre kerülő jogi korlátok esetében feltételezi, hogy azok tartósan magasak. Az ilyenek nem minősülő jogi korlátokat nem vizsgálja, vagy korlátozó hatásként veszi figyelembe.

[53] A Tanács ugyanakkor a korlátozó hatásokat (a továbbiakban: **korlátozó hatások**) is rögzíti, melyek esetében nem áll fenn a gazdasági vagy jogi korlátnak minősítés valamennyi feltétele, így nem befolyásolja a döntést, de annak részletezését a Tanács indokoltnak tartja.

II.3.3. Hatékony versenyhez való közeledés

[54] A Tanács a piaci jellemzők alapján, az érintett piac hatékony versenyhez való közeledésének megállapításához - minden esetben - figyelembe veszi az alábbi szempontokat:

- a) az érintett piac szereplőinek számát, az esetleges - az érintett piacon kívüli, de az elektronikus hírközlési szolgáltatások piacán tevékenykedő - új piacra lépő vállalkozások számát,
- b) az érintett piacon a szereplők részesedésének megoszlását, azok egymáshoz való viszonyát, illetve a változás múltbéli és jövőbeni várható tendenciáit,
- c) az érintett piacon lévő szolgáltatás(ok) műszaki, technológiai jellemzőit.

A Tanács a fenti szempontokon kívüli egyéb szempontok vizsgálatát csak akkor rögzíti, ha azok befolyásolják a döntést. Ilyen szempont lehet különösen az érintett piac részét képező szolgáltatás(ok) árrugalmassága, az ehhez tartozó alapvető költségszerkezetek, stb...

A hatékony versenyhez való közeledés esete akkor áll fenn, ha az érintett piacon az Eht. által, a Tanács részére biztosított külső szabályozói beavatkozás megszüntetése esetén a piac az önszabályozó mechanizmusai révén a külső szabályozási beavatkozás célját a vizsgált időtávon belül elérné.

II.3.4. Versenyjogi eszközök elégtelensége

[55] Ha a fent meghatározott versenykorlátok megfelelő kezelésére a Gazdasági Versenyhivatal feladat- és hatáskörébe tartozó határozatok, döntések meghozatala (a továbbiakban: **versenyjogi eszközök**) elegendő, akkor az azonosított piac nem minősül érintett piacnak.

Az érintett piacnak minősített piacokon a Tanács áttekinti a Gazdasági Versenyhivatal releváns versenyjogi beavatkozásait, és minden érintett piac esetében megvizsgálja, hogy elegendő-e a versenyjogi eszközök alkalmazása a feltárt versenykorlátok megszüntetéséhez. A Tanács a versenyjogi eszközök alkalmazása során különösen az alábbiakat vizsgálja:

- a) lehetséges-e és szükséges-e a hírközlés szabályozói beavatkozás, illetve e beavatkozás a feltárt versenyproblémát tudja-e egyáltalán, illetve hatékonyan kezelni;
- b) a versenyjogi és a Tanácsi szabályozói beavatkozás idő, és erőforrás szükségletét.

E kérdésben a döntés meghozatala előtt a Tanács külön is mérlegeli azon tényt és indokait, ha a Gazdasági Versenyhivatal ezen hatósági eljárásban, az Eht. 20. § (2) bekezdés alapján nem a Tanácséval egyező véleményt nyilvánítana.

II.4. Újonnan kialakuló (feltörekvő) piacok

[56] A Tanács az érintett piacként való minősítés során külön is mérlegeli, hogy az azonosított piac nem minősül-e újonnan kialakulónak, feltörekvő piacnak.

[57] Egy szolgáltatás újonnan kialakuló, feltörekvő piac részeként való azonosítása érdekében az alábbi jelentős szempontok vizsgálata szükséges:

- a) a szolgáltatás a korábbi piacon lévő szolgáltatásokhoz képest egy vagy több alapvető jellemzőjében, lényegesen eltér-e,
- b) a szolgáltatás üzemszerű nyújtása és igénybevétele lehetséges-e, és a szolgáltatás jelenleg mely életszakaszban²⁸ van, illetve feltételezhetően mely szakaszba kerül a vizsgált időtávon belül.

[58] Ha az azonosított piac újonnan kialakuló piac, akkor a Tanács mérlegeli, indokolt-e a szabályozói beavatkozás. Ha a piaci probléma elhárítására a versenyjogi eszközök nem elégségesek és ezért a beavatkozás indokolt, a Tanács biztosítja, hogy döntése ne befolyásolja hátrányosan az újonnan kialakuló piac fejlődését és a kibontakozó versenyt, valamint megakadályozza, hogy a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató elzárja a piacot a többi versenytárs elől.

²⁸ Egy szolgáltatás életszakaszai lehetnek (S-görbe): kísérlet, felfutás, telítődés és hanyatlás.

III. JPE szolgáltatók azonosítása

III.1. Fogalmak, általános szempontok

[59] A jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató (a továbbiakban: **JPE szolgáltató**) - összhangban az Eht. 53. § (1) bekezdésében írtakkal- az a vállalkozás, amely valamely érintett piacon, amelyen a gazdasági verseny nem kellően hatékony, egyedül (a továbbiakban: **önálló erőfölény**) vagy más szolgáltatóval közösen (a továbbiakban: **közös erőfölény**) gazdasági erőfölényben van.

A gazdasági erőfölény olyan gazdasági helyzet, amely lehetővé teszi, hogy a vállalkozás tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa.

[60] Egy szolgáltató erőfölényének megállapítását megalapozó kritériumok köre taxatív jelleggel nem határozható meg.

[61] Az egyes érintett piacokon való JPE minősítést nem mindegyik kritérium befolyásolja azonos mértékben.

Az, hogy egy kritérium önmagában nem elégséges a JPE-ként történő azonosításhoz, ez nem jelenti azt, hogy a kritériumok bármely kombinációja esetén nem megállapítható egy vagy több szolgáltató érintett piacon fennálló gazdasági erőfölényes helyzete.

Egy vállalkozást egy adott kritérium vizsgálatakor alapvetően az adott érintett piacon kell értékelni, de szükség szerint figyelembe kell venni, ha az adott érintett piacon a minősítést befolyásolja ugyanezen kritériumnak más érintett piacon, vagy érintett piacnak nem minősülő szolgáltatósi piacon történő értékelése.

[62] Az önálló és közös erőfölény megállapítása hasonló kritériumok vizsgálatán alapszik azzal, hogy a közös erőfölény esetén további kritériumok figyelembevétele is szükséges, illetve egyes kritériumok értelmezése, hatása eltérő lehet a JPE minősítésre.

[63] Az egyes kritériumok esetében azok múltbéli, illetve a vizsgált időtávon belüli várható változásait is – ha ez értelmezhető - figyelembe kell venni.

[64] A Tanács az erőfölény megállapításához szükséges, később részletezett kritériumokat minden esetben megvizsgálja, és egy adott érintett piacon a JPE minősítés kapcsán határozza meg részletesen, hogy mely kritériumok vizsgálatát tekinti relevánsnak döntése megalapozásához.

A Tanács ezen kritériumokon kívüli egyéb szempontok vizsgálatát (a továbbiakban: **egyéb szempontok**) indokolt esetben és módon csak akkor végzi el, ha azok befolyásolják a döntést.

III.2. Kritériumok vizsgálata

III.2.1. Piaci részesedés

[65] A piaci részesedés mérése alapulhat :

- a) az érintett piac szolgáltatásaiból származó nettó árbevétel, vagy
- b) a szolgáltatás más naturália adatán, többek között:
  - ba) forgalom,
  - bb) kapacitás,
  - bc) végződtetési pontok, előfizetők száma.

[66] A nettó árbevétel alapú mérést alapvetően a figyelembe vett szolgáltatások differenciált volta indokolja. Ugyanis a nettó árbevétel alapú mérés során vehetők figyelembe legjobban és egyenlő mértékben az eltérő szolgáltatások, az egyes szolgáltatások eltérő árszerkezete (csúcsidő-nem csúcsidő megkülönböztetés, különböző csomagok és kedvezmények, stb.) miatti különbségek.

A nettó árbevétel kiskereskedelmi szolgáltatás esetében szolgáltatók és az előfizetők, felhasználók közötti, illetve értelemszerűen a viszontértékesítés alapján leszámított szolgáltatásból származik.

A nettó árbevételnél nagykereskedelmi esetben alapvetően a szolgáltatók közötti, leszámított szolgáltatásból származó árbevételeket kell figyelembe venni azzal, hogy – összhangban a [6] és [11] pontban írtakkal - indokolt esetben a Tanács figyelembe veheti:

- a) a már leírtak szerint az Eht. szerint hálózati szolgáltatásnak nem minősülő tevékenységből származó tényleges árbevételi adatokat,
- b) a belső szolgáltatásból meghatározott módon számítható árbevételeket, illetve
- c) más kereskedelmi tevékenységből származó tényleges árbevételi adatokat is.

[67] Tanács irányadónak tartja, hogy a közösségi versenyjog alapján a 25%-os piaci részesedés alatt nem valószínű a JPE minősítés megállapítása. 40%-os részesedés felett merülnek fel a JPE minősítés aggályai. Kivételes esetektől eltekintve a nagyon nagy - 50%-ot meghaladó – piaci részesedés önmagában bizonyíték a JPE helyzetre.

A piaci részesedés vizsgálatokor fontos szempontként kell figyelembe venni a részesedés időbeli változásának irányát, és ütemét²⁹.

Ugyanakkor a piaci részesedés alapján történő JPE minősítést az adott érintett piac jellemzői, különösen a korábban a piacra lépési korlátok és a hatékony verseny irányába fejlődés esetén vizsgált tényezők, lényegesen befolyásolhatják az alábbiak szerint:

- a) a piacon magas a koncentráció;
- b) az egyes szolgáltatások magas innovációs igénye;
- c) az érintett piacokon a szolgáltatások magas differenciáltsága³⁰.

²⁹ Pl. egy JPE szolgáltató csökkenő részesedése nem jelenti automatikusan a gazdasági erőfölény megszűnését a vizsgált időtávon belül, hanem csak annak mérséklődését mutatja. Ugyanakkor a magas, de gyakran és gyorsan változó piaci részesedés a hatékony verseny fejlődése irányába mutathat.

³⁰ Homogén szolgáltatások esetében a gazdasági erőfölényt erősíti, ha az árbevételben mért részesedés nagyobb, mint a volumenben számolt.

[68] A Tanács döntése meghozatalakor az egyes érintett piacokon az árbevétel alapú mérést minden esetben elvégzi, és szükség szerint végzi el és veszi figyelembe a naturáliák alapján mért piaci részesedést.

III.2.2. Vállalkozás jelentős mérete

[69] A vállalkozás méretének megítélése a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének együttes értékelésén alapul.

[70] Ezek megítéléséhez szükséges mérhető jellemzők az alábbiak lehetnek:

a) vagyoni helyzet:

- aa) összes eszköz
- ab) tárgyi eszközök aránya (tárgyi eszköz/összes eszköz)
- ac) tőkeellátottság (saját tőke/összes forrás)

b) pénzügyi helyzet:

- ba) likviditási alapmutató (forgóeszközök/rövid lejáratú kötelezettségek)
- bb) esedékességi mutató (rövid lejáratú kötelezettségek/összes kötelezettség)
- bc) adósságfedezeti mutató (befektetett eszközök+forgóeszközök/összes kötelezettség)
- bd) beruházási kiadások összesen, illetőleg releváns szempontok szerinti bontásban

c) a jövedelmi helyzet:

- ca) nettó árbevétel
- cb) árbevétel-arányos nyereség
- cc) eszközarányos megtérülés (adózott eredmény/összes eszköz)
- cd) tőkearányos megtérülés (adózott eredmény/saját tőke)
- ce) belső tőkeképzési mutató (mérleg szerinti eredmény/saját tőke)
- cf) EBITDA³¹ mutató.

III.2.3. Nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés

[71] A nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés vizsgálata érdekében először meg kell vizsgálni, hogy az adott infrastruktúra egyáltalán nem, vagy nehezen megkettőzhető-e, melynek oka nem csak fizikai, műszaki adottságok, körülmények lehetnek, hanem strukturális, vagy jogi korlátok is.

Infrastruktúrán olyan hálózat, hálózatrész, illetve egyes hálózati elemek értendők, melyek igénybevételre kerülnek az adott érintett piac részét képező szolgáltatások nyújtása érdekében. Az ellenőrzés az infrastruktúra részben vagy egészben történő tulajdonlásán, birtoklásán, használatán, vagy az infrastruktúra feletti közvetlen vagy közvetett befolyáson alapulhat.

[72] A nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés vizsgálata különösen jelentős szempont a nagykereskedelmi szolgáltatások piacán, de jelentős hatása lehet azon

---

³¹ EBITDA: Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation, and Amortization

kiskereskedelmi szolgáltatások esetében is, amikor e szolgáltatások nyújtása érdekében felhasznált nagykereskedelmi szolgáltatások esetében áll fenn az ellenőrzés.

III.2.4. Technológiai előny, vagy fölény (felsőbbrendűség)

[73] Technológiai előny, vagy fölény megállapításának előfeltétele, hogy technológiai, műszaki elemzés alapján az adott érintett piacon legyen jelen olyan új technológia, amely egyáltalán alkalmas arra, hogy a JPE szolgáltatóként való minősítést befolyásolja. Ilyen technológia az lehet, mely lehetővé teszi:

- a) a szolgáltató részéről egy szolgáltatás hatékonyabb, olcsóbb nyújtását, illetve
- b) a felhasználó részéről egy korszerűbb, többet nyújtó, egyszerűbben igénybe vehető, és így relatíve olcsóbb szolgáltatás használatát.

[74] Technológiai előny, vagy fölény megítélésében releváns szempont lehet a kutatás-fejlesztési ráfordítások - beleértve az új szolgáltatások kifejlesztésének költségeit is -, illetve ezek árbevételhez, eszközállományhoz viszonyított nagyságának ismerete.

III.2.5. Kiegyenlítő vásárlóerő hiánya, vagy alacsony szintje

[75] A kiegyenlítő vásárlóerővel általában a nagy mennyiségben fogyasztó felhasználó, előfizető rendelkezik, aki kedvező tárgyalási pozícióval, és nagy érdekérvényesítő képességgel bír egy -akár gazdasági erőfölénnyel is bíró - szolgáltatóval szemben.

Minél nagyobb hányadát vásárolja egy felhasználó, előfizető a szolgáltató szolgáltatásainak, a szolgáltató annál inkább hajlandó lehet engedményekre, vagy kényszerül engedni a kiegyenlítő vásárlóerőnek.

A felhasználó, előfizető pedig feltehetően annál inkább érvényesíti vásárlóerejét, minél nagyobb hányada kötődik összkiadásainak az adott szolgáltatáshoz. Ez esetben érzékenyebb a szolgáltatás árára, minőségére, és kedvezőbb ajánlat esetén könnyebben vált szolgáltatót.

A nagykereskedelmi piacon az egymással szemben álló szolgáltatók érdekérvényesítési képességét kell vizsgálni.

[76] Mindezek megítéléséhez szükséges jellemzők az alábbiak lehetnek:

- a) vevő-koncentráció (a nagy felhasználók, előfizetők aránya a szolgáltatók teljes árbevételében),
- b) szolgáltató váltásának költsége,
- c) keresleti ár rugalmassága,
- d) fogyasztói informáltság (különösen az elérhető szolgáltatások körére, azok árára vonatkozóan, illetve ha ezek a fogyasztók számára ismertek és könnyen összehasonlíthatóak).

[77] A kiegyenlítő vásárlóerő vizsgálata különösen jelentős szempont a kiskereskedelmi szolgáltatások piacán, illetve egyes vevő szegmens(ek)ben.

III.2.6. Könnyű, vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz, pénzügyi forrásokhoz

[78] Minden érintett piacon a nyújtott szolgáltatás(ok)hoz szükséges infrastruktúra kiépítése jelentős beruházást igényel és a beruházások megtérülési ideje - a vizsgált időtávon túli - közép vagy hosszú távú, ezért a tőkepiac(ok)hoz, a pénzügyi forrás(ok)hoz való hozzáférés meghatározó jelentőségű a szolgáltatók, illetve a vállalkozások számára.

[79] A tőkepiac(ok)hoz, pénzügyi forrás(ok)hoz való hozzáférés megítélése szempontjából jelentőséggel bír az adott szolgáltató piaci részesedése, vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi mutatóinak alakulása, tulajdonosi háttere, a vállalati stratégia, az ügyvezetés reputációja és stabilitása. Ezek megítéléséhez – az egyenlő elbánás figyelembevételével - a vizsgált vállalkozásról, vállalkozás csoportról az objektív, hitel érdemlő rendelkezésre álló adatokat kell és lehet figyelembe venni. Ilyen mérhető jellemzők például az alábbiak lehetnek:

- a) a vállalkozás méreténél ismertetett vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi mutatók,
- b) a vállalkozás tőkestruktúrája,
  - ba) a törzstőke növelési lehetőségei,
  - bb) részvény-kibocsátási adatok,
  - bc) kötvény-kibocsátási adatok,
- c) a vállalkozás külső hitelállományának:
  - ca) hitelintézetek szerinti megoszlása,
  - cb) lejárat szerinti megoszlása,
  - cc) a hitelállománnyal kapcsolatos alapvető kondíciók,
- d) a vállalkozás belső hitelállománya, és annak feltételei,
- e) a tulajdonos szakmai vagy pénzügyi befektető-e, illetve milyen érdekeltségei vannak más szolgáltatókban, vállalkozásban, illetve milyenek a vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének fontosabb mutatói.

III.2.7. Szolgáltatási csomagok képzése (szolgáltatás diverzifikációja)

[80] Az érintett piacon nyújtott szolgáltatások gyakran csomagban, más szolgáltatásokkal együtt kerülnek nyújtásra, következésképpen így is vehetők igénybe.

A csomagképzés az alábbi két fő esetben merülhet fel:

- a) egy érintett piacon nyújtott szolgáltatás kizárólag más -esetleg nem is az érintett piachoz tartozó - szolgáltatással együtt, csomagban vehető igénybe,
- b) egy érintett piacon nyújtott szolgáltatás -esetleg nem is érintett piachoz tartozó - más szolgáltatással együtt, csomagban az adott szolgáltatásra vonatkoztatva lényegesen kedvezőbb feltételekkel vehető igénybe.

A fenti csomagképzés különösen akkor okozhat versenyproblémát, ha az egyik szolgáltatás innovatív, a hatékony verseny irányába fejlődő piacon nyújtott szolgáltatás, mely piacon mindkét szolgáltató versenyez egymással, míg a másik szolgáltatás tekintetében a szolgáltatók függőségi viszonyban vannak, illetve ha az egyik szolgáltatást kizárólag a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató tudja egyáltalán, illetőleg kedvezőbb feltételekkel nyújtani.

[81] E kritérium megítéléséhez szükséges mérhető jellemzők az alábbiak lehetnek:

- a) termékinálat, egyes termékek árbevételben való részesedése, illetve költségeinek aránya,
 b) a vertikális integrációnál, a méretgazdaságosságnál és a választékgazdaságosságnál leírt egyéb jellemzők.

III.2.8. Méretgazdaságosság

- [82] Méretgazdaságosság létezik akkor, amikor az output termelésének növelése esetén csökken, az output termelésének csökkentése esetén pedig növekszik az output egységére jutó inputok volumene³².

Az érintett piacokon nyújtott szolgáltatásokhoz használt infrastruktúráknál a méretgazdaságosság azáltal érvényesül, hogy a magas fix költséget jelentő hálózatot intenzívebben, optimálisabban használják ki a nagyobb mennyiségű szolgáltatás nyújtás esetén.

- [83] A méretgazdaságosság megítéléséhez szükséges mérhető jellemzők a piaci részesedésnél, a vállalkozás méreténél, szolgáltatási csomagok képzésénél leírtak lehetnek, illetve a költségviszonyok vizsgálata (pl. a fix költségek aránya az összes költségen belül).

III.2.9. Választékgazdaságosság

- [84] Választékgazdaságosság létezik akkor, ha különféle outputok nyújtása olcsóbban valósítható meg egy közös termelési folyamatban, mint egymástól független, különálló termelési folyamatokban³³.

Az érintett piacokon nyújtott szolgáltatásokhoz használt infrastruktúráknál a választékgazdaságosság akkor állhat fenn, ha pl. a hálózat kapacitását több szolgáltatás között osztják meg.

- [85] A választékgazdaságosság megítéléséhez szükséges mérhető jellemzők a piaci részesedésnél, a vállalkozás méreténél, szolgáltatási csomagok képzésénél leírtak lehetnek.

III.2.10. Vertikálisan integrált vállalkozás, vállalkozáscsoport

- [86] A vertikális integráció azt jelenti, hogy egy vállalkozás, illetve azonos érdekkörbe tartozó vállalkozások csoportja az értéklánc magasabb, vagy alacsonyabb szintjén lévő piacon is jelen van. A vertikális integráció esetén előfordulhat, hogy egy vállalkozás éppen ezért lehet képes az egyik piacon meglévő gazdasági erejét átvinni egy másik piacra is.

Az azonos érdekkörbe tartozás általában azonos tulajdonosi, irányítási viszonyokat is feltételez.

- [87] A vertikális integráció megítéléséhez szükséges a piacon lévő vállalkozás(ok) tulajdonosi, és irányítási viszonyainak ismerete.

³²Ezt az esetet növekvő hozadéknak (increasing returns to scale) is nevezik. Ekkor az inputok lassabban növekednek/csökkennek, mint az outputok. Méretgazdaságosság esetén a termelés összes költsége (C) degresszív módon növekszik, továbbá a határköltség ($MC=d\log C/d\log Q$) és az átlagköltség ($AC=C/Q$) görbéi csökkennek, ha nő az output volumene, továbbá az átlagköltség nagyobb a határköltségnél ($AC > MC$).

³³ azaz n output esetén, a teljes költséget C -vel jelölve:

$$C(q_1, \dots, q_n) < C(q_1, 0, \dots) + C(0, q_2, 0, \dots) + \dots + C(0, \dots, 0, q_n), \quad \text{ahol } (q_1, q_2, \dots, q_n) > 0.$$

III.2.11. Fejlett forgalmazói, és értékesítési hálózat

[88] A szolgáltatások - különösen a kiskereskedelmi szolgáltatások - nyújtása szempontjából jelentős szerepe van a szolgáltatást forgalmazó, értékesítő, elosztó hálózatnak, illetve e hálózat fejlettségének. Ezen hálózatok révén a szolgáltatás forgalmazása, értékesítése, elosztása költséghatékonyabban végezhető, a fogyasztók döntése hatékonyabban befolyásolható.

A fejlett saját forgalmazói, értékesítési hálózatok csak nagy költséggel építhetők ki, tarthatók fenn, esetleg nem is lehetséges strukturális vagy jogi korlát miatt a megkettőzésük.

[89] Ezen kritérium megítéléséhez szükséges jellemzők:

- a) szolgáltató által fenntartott ügyfélkapcsolati pontok fajtája, száma;
- b) az ügyfélkapcsolati pontokat létesítő más vállalkozásokkal, az értékesítésre kötött szerződések lényeges elemei;
- c) a szolgáltató promóciós megállapodásai, melyek más érintett piacon, érintett piacnak nem minősülő szolgáltatási piacon, vagy az elektronikus hírközlési piacokon kívüli, más ágazatokban működő vállalkozásokkal létesített.

III.2.12. Potenciális verseny hiánya, piacra lépés vagy a piaci terjeszkedés akadályai

[90] A piacon a verseny hatékonyabb irányba fejlődhet, ha a piacra lépés és a piac növekedési korlátai alacsonyak, illetve fennáll a potenciális verseny helyzet.

[91] Piacra lépés a vizsgált piacon új vállalkozások piacra lépését jelenti.

[92] Piaci növekedés a piacon értékesített szolgáltatások volumenének, és vagy az árbevételének növekedését jelenti.

[93] Potenciális verseny esetén egy vagy több vállalkozás - a kínálati helyettesítőség esetéhez képest hosszabb időn belül és nagyobb költséget és kockázatot vállalva - képes (pl. egy feltételezett áremelés estén) belépni a piacra.

[94] A fenti kritériumok relevanciáját, illetve ezen feltételek hiányát alapvetően a strukturális és jogi korlátok vizsgálata alapján lehet megállapítani, továbbá a szolgáltatókhoz, illetve viselkedésükhöz kötődő stratégiai korlátok (a továbbiakban: **stratégiai korlátok**) vizsgálatával.

Ezen stratégiai korlátok akkor létezhetnek, ha az érintett piacon már bent lévő vállalkozások stratégiai eszközökkel³⁴ tartják távol versenytársaikat, illetve potenciális vetélytársaikat.

III.3. Közös erőfölény vizsgálata

[95] A közös erőfölény esetében a kettő, vagy több gazdasági és jogi értelemben független vállalkozás azonos érintett piacon történő, azonos időn belüli tevékenysége, magatartása kerül vizsgálatra.

³⁴ Ilyen stratégiai eszközök lehetnek az árázással összefüggő (pl.: árdiszkrimináció, árprés, keresztfinanszírozás), valamint árázással nem összefüggő eszközök (pl.: reklámháború, kutatás-fejlesztési befektetés).

[96] A közös erőfölény különösen akkor merülhet fel, ha :

- a) a két, vagy több vállalkozás között nincs hatékony verseny az érintett piacon,
- b) ugyanezen két, vagy több vállalkozásnak érdekében áll a többi, érintett piacon levő szolgáltatóval szemben közösen erőfölényes helyzet kialakítása.

A közös erőfölény fennállását elősegíti, ha a piac szerkezete (homogén termék, hasonló költségszerkezet, stb.) ösztönöz az összehangolt piaci magatartásra.

A közös erőfölény a szolgáltatók szerkezeti vagy egyéb kapcsolódása nélkül is megállapítható, ha a vizsgált szolgáltatók olyan piacon működnek, melyek szerkezete elősegíti a magatartások összehangolását.

[97] A korábban írt kritériumok³⁵ vizsgálata során, a közös erőfölényt elősegítő piacokra különösen az alábbi jellemzők vagy azok egy részének fennállása utalhat a közös erőfölény fennállására:

- a) érett piac,
- b) stagnáló, vagy mérsékelt növekedés a keresleti oldalon,
- c) kereslet csekély rugalmassága,
- d) homogén termékek,
- e) hasonló költségszerkezetek,
- f) hasonló piaci részesedések,
- g) műszaki újítások hiánya, vagy érett technológia,
- h) kapacitástöbblet hiánya,
- i) jelentős piacra lépési korlátok,
- j) a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya,
- k) potenciális verseny hiánya,
- l) különféle informális vagy egyéb kapcsolatok az érintett vállalkozások között,
- m) megtorló mechanizmusok,
- n) árverseny hiánya vagy korlátozott lehetősége.

Ezen szempontok részletes vizsgálatát a Tanács a közös erőfölény esetében végzi el részletesen.

III.4. Piaci erő átvitelének vizsgálata

[98] Egy érintett piacon JPE szolgáltató – összhangban az Eht. 53. § (2) bekezdésében írtakkal - egy szomszédos (azzal szoros kapcsolatban lévő) piacon (a továbbiakban: **szomszédos piac**) jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatónak minősülhet, amennyiben az adott érintett piac és a szomszédos piac közötti kapcsolatból eredően a szolgáltató az egyik piacon fennálló gazdasági erejét átviheti a másik piacra, és ezzel gazdasági erejét erősítheti.

[99] A fentiek értelmében a Tanács egy szolgáltató adott érintett piacon való JPE minősítésekor figyelembe veszi, ha ugyanezen szolgáltató más:

- a) szomszédos – érintett piacnak nem minősülő - szolgáltatási piacon feltételezhetően, illetve
- b) más szomszédos érintett piacon bizonyítottan jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató.

---

³⁵ Lásd II.2. fejezet.

[100] A piacok szomszédos voltának megállapításához a gazdasági erő átvitele, erősítése, illetve ezeknek a lehetősége szempontjából kell vizsgálni a két piacon lévő szolgáltatások műszaki, gazdasági és jogi kapcsolatát, illetve a piacon tevékenykedő szolgáltatók közötti kapcsolatokat.

Az érintett piac és a szomszédos piac egymással lehet:

- a) vertikális kapcsolatban, amikor a két piacon a szolgáltatás(ok) részben vagy egészben egymásra épül(nek), vagy
- b) horizontális kapcsolatban, amikor a két piacon azonosak a vevők, fogyasztók, illetve a két piacon azonosak a szolgáltatásnyújtáshoz a szolgáltató által harmadik felektől igénybe vett, illetve igénybe vehető bemenő termékek, szolgáltatások.

[101] Ugyanakkor egy szomszédos piacon akkor, és csak akkor minősíthető egy szolgáltató jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatónak, ha a piacot a Tanács érintett piacként azonosította, elvégezte a JPE kijelölést és minden szükséges, ezen módszertani anyagban foglalt vizsgálatot is.

I V . K ö t e l e z e t t s é g e k k i r o v á s a

IV.1. Fogalmak, általános szempontok

[102] A Tanács – összhangban az Eht. 54. § (1) bekezdésében foglaltakkal - az azonosított jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra azon a piacon, amelyen a szolgáltató jelentős piaci erővel rendelkezik, kötelezettséget vagy kötelezettségeket ír elő, vagy hatályában fenntart, illetve módosítja a korábban megállapított kötelezettséget.

Az előírt egy vagy több kötelezettségnek a piacelemzés által feltárt, versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos mértékűnek kell lennie.

[103] A Tanács a kötelezettségek kiszabása során a törvény céljaiban meghatározott szempontokat kiemelten veszi figyelembe.

[104] A Tanács a kötelezettségek kirovása során továbbá szem előtt tartja a kiemelkedő jelentőségű, jogilag³⁶ kötelező európai közösségi célokat is:

- a) verseny elősegítése,
- b) egységes (belső) piac fejlődése,
- c) az Európai Unió állampolgárainak érdeke.

IV.2. Kötelezettségek típusai

[105] A kötelezettségek alapvetően két fajtáját kell megkülönböztetni:

- a) a mérlegelés alapján kiróható egy, vagy több **kötelezettség** (a továbbiakban: **egyedi kötelezettség**), illetve
- b) a törvény erejénél fogva kötelezően alkalmazandó kötelezettség (a továbbiakban: **kötelezően alkalmazandó kötelezettség**).

A Tanács a kötelezettségek kirovása kapcsán a magyar piac sajátosságainak megfelelően, az ERG Plenaris ülésén, 2004. április 1-én Londonban elfogadott és publikált, "ERG 03(30)rev1" jelölésű, "ERG közös álláspont a megfelelő kötelezettségekről az új szabályozási rendszerben" ("ERG Common Position on the approach to appropriate remedies in the new regulatory framework") című anyagban foglaltak alkalmazza.³⁷

[106] Egyedi kötelezettségek – az Eht. XII. fejezetében írtakkal összhangban - az alábbiak lehetnek:

- a) **átláthatóság kötelezettsége** (Eht. 102-103. §);
- b) **egyenlő elbánás kötelezettsége** (Eht. 104. §);
- c) **számviteli szétválasztás kötelezettsége** (Eht. 105. §);
- d) **hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek** (Eht. 106. §);
- e) **közös eszközhasználat és helymegosztás kötelezettsége** (Eht. 107. §);
- f) **költségalapúság és a díjak ellenőrizhetőségének kötelezettsége** (Eht. 108. §);
- g) **előfizetői szolgáltatások díjával kapcsolatos kötelezettségek** (Eht. 109. §), nevezetesen ennek keretében a Tanács megtilthatja
  - ga) az indokolatlanul magas díjak alkalmazását,

³⁶ Lásd Art. 8.2-8.4., 2002/21/EK Keretirányelv.

³⁷ A tárgybani anyag elérhető: http://erg.eu.int/documents/index_en.htm honlapon keresztül, angol nyelven.

- gb) a piacra lépést vagy a versenyt akadályozó, nem a versenytársakéhoz viszonyított nagyobb hatékonyságon alapuló, indokolatlanul alacsony árak alkalmazását,
- gc) az egyes fogyasztók indokolatlan megkülönböztetését, vagy
- gd) az indokolatlan árukapcsolást.

E kötelezettség előírása egy adott előfizetői (kiskereskedelmi) piacon JPE szolgáltatóra történhet.

- h) bérelt vonali szolgáltatások minimális készletének biztosítási kötelezettsége** (Eht. 110 §). E kötelezettség előírása a bérelt vonali piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató esetében lehetséges.

[107] Kötelezően alkalmazandó kötelezettségek – az Eht. XII., XIII. és XIV. fejezetében írtakkal összhangban - az alábbiak lehetnek:

- i) közvetítőválasztás kötelezettsége** (Eht. 111. §); E kötelezettség a Tanács által - a helyhez kötött telefonhálózathoz történő előfizetői hozzáféréssel és használatával kapcsolatos - meghatározott érintett piacon jelentős piaci erejű szolgáltatót terheli.
- j) Internet elérés szolgáltatással kapcsolatos ajánlattételi kötelezettség** (Eht. 112-115. §); E kötelezettség az Internet szolgáltatás helyhez kötött telefonhálózaton keresztüli elérésével kapcsolatos valamely piacon jelentős piaci erejű szolgáltatót terheli.
- k) árprés alkalmazásának tilalma** (116. §); E kötelezettség az érintett piacok valamelyikén jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót terheli.

[108] A Tanács – összhangban az Eht. 56. §-ában írtakkal – kivételes és indokolt esetben a fentiekben meghatározottaktól eltérő, hozzáféréssel vagy összekapcsolással összefüggő kötelezettséget is előírhat egy JPE szolgáltató számára, ha erre vonatkozó határozat-tervezetét részletes indokolással előzetesen jóváhagyásra megküldi az Európai Bizottságnak. Az eljárás az Európai Bizottság 65. § (5) bekezdése szerinti határozatának meghozataláig felfüggesztésre kerül.

IV.3. Kötelezettségek meghatározása

[109] A Tanács az egyes kirótt kötelezettség pontos tartalmát a jogszabályokban foglaltak figyelembe vételével, de diszkrecionális jogkörében eljárva döntésében megfelelően részletezve határozza meg.

[110] Egyes kötelezettségek esetében a jogszabály azok kirovásához további különös feltételek vizsgálatát írja elő, melyet a Tanács minden esetben elvégez.³⁸

[111] Érintett piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók esetében elsősorban a [106] a)-f) kötelezettségek közül kell legalább egy egyedi kötelezettséget kiróni, illetve megfelelően alkalmazni kell a törvény erejénél fogva kötelező [107] pont k) alatti kötelezettséget.

³⁸ Pl.: az Eht. 109. (1) és (2) bekezdése alapján, az anyag [107] pont g) esetben, ha:

- a piacelemzés alapján megállapításra kerül, hogy egy meghatározott kiskereskedelmi piacon
  - a verseny nem kellően hatékony, és
  - az Eht 102-108. §, illetve a 111. § kötelezettség előírásával e törvény céljai nem lennének megvalósíthatóak,
- a fogyasztók érdekeinek védelme és a hatékony verseny elősegítése érdekében szükséges a tiltást megállapítani, és
- az alkalmazott tilalom arányban áll az általa elérni kívánt céllal.

[112] Valamely érintett – különösen nagykereskedelmi - szolgáltatási piacon kirótt kötelezettség egybeeshet más érintett szolgáltatási piacon kirótt kötelezettséggel, illetve attól eltérő kötelezettség is lehet.

[113] Mindezek után – az előírt feltételek fennállásának megállapítása esetében – szabható ki az anyag [106] pont g) és h) alatti kiskereskedelmi szolgáltatások díjával kapcsolatos egyedi kötelezettség, illetve megfelelően alkalmazni kell a törvény erejénél fogva kötelező [107] pont i-j) alatti kötelezettséget.

B. fejezet

I. Piacmeghatározás

I. 1. A piacmeghatározás menete

A piacmeghatározás során a Tanács az IHM rendelet I. sz. Mellékletében 14. számmal jelölt nagykereskedelmi piac³⁹, nevezetesen a „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense*” elnevezésű piac vizsgálatából indult ki, figyelemmel az Európai Unió Bizottsága (továbbiakban: Bizottság) Ajánlására.

A piacmeghatározás első lépéseként, a szolgáltatási piac meghatározása során a Tanács meghatározta a szolgáltatások pontos tartalmát, a piac megnevezését és a jogszabályokban meghatározott fogalmakat alapul véve.

A Tanács a jelen piacmeghatározás során szükség szerint megvizsgálta a vizsgált nagykereskedelmi piachoz tartozó kiskereskedelmi piac(ok)at.

A Tanács megvizsgálta továbbá a vizsgált piacon esetlegesen megtalálható helyettesítési lehetőségeket, amelyek a vizsgált szolgáltatási piac határait hatást gyakorolhatnak.

A vizsgált szolgáltatási piac meghatározása után került sor a piac földrajzi határainak meghatározására.

A piac meghatározása után a Tanács megvizsgálta, hogy a „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense*” nagykereskedelmi piac érintett piacnak tekinthető-e a Magyar Köztársaság területén, tehát teljesülnek-e Magyarországon is a Bizottság által a piacok szabályozási szempontból való érintettségének vizsgálatokor alkalmazott ex-ante kritériumok⁴⁰.

I. 2. Jogszabályi rendelkezések, releváns szolgáltatás

I.2.1. Az Eht. és végrehajtási rendeleteiben szereplő fogalmak

A „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense*” kiskereskedelmi piac vizsgálatához a kiindulási alapot az Eht. 188. §-ban, valamint az Eht. végrehajtási rendeleteiben szabályozott fogalmak közül az alábbiakban felsoroltak jelentették:

Hálózati hozzáférési pont: a hálózatnak más hálózat fizikai csatlakoztatására kijelölt olyan pontja, melyen keresztül a hozzáférési szolgáltatás megvalósul. (Eht. 188. § 34. pont)

Hálózati végpont: az a fizikai és logikai csatlakozási pont vagy rádiós csatlakozási felület, amelyen keresztül a szolgáltató hozzáférést nyújt egy elektronikus hírközlő hálózathoz. (Eht. 188. § 37. pont)

---

³⁹ Amely megegyezik az Európai Bizottság 2003/311/EC sz. Ajánlásában 14. számmal jelölt piaccal

⁴⁰ Európai Bizottság 2003/311/EC sz. Ajánlás (9)

Bérelt vonal: azon elektronikus hírközlő eszközök összessége, amelyek a hálózati végpontok között transzparens átviteli kapacitást biztosítanak, de nem tartalmazzák a felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkciókat. (Eht 188. § 8. pont)

Árprés: olyan versenykorlátozó helyzet, amelyben egy hatékonyan működő szolgáltató az árrés szükségességéből következően nem képes a hálózati szolgáltatás igénybevételével a hálózati szolgáltatást nyújtó szolgáltató által, illetve általa irányított, őt irányító vagy vele közös irányítás alatt álló vállalkozás által az érintett piacon már nyújtott ráépülő előfizetői szolgáltatást a hálózati szolgáltatást nyújtó szolgáltató, illetve az általa irányított, őt irányító vagy vele közös irányítás alatt álló vállalkozás által kialakított árszinten gazdaságosan nyújtani. (Eht 188. § 4. pont)

Hozzáférési hálózat: az elektronikus hírközlési hálózat azon része, amely az előfizetőt köti össze az alaphálózattal, és amely tartalmazza az előfizetőtől a központ oldali vonalkártyáig terjedő hálózati elemeket, beleértve a DSL eszközöket is. (Az elektronikus hírközlési tevékenység elkülönítéséről, valamint az elektronikus hírközlési szolgáltatók számviteli nyilvántartásai elkülönített vezetésének részletes szabályairól szóló 19/2003. (XII. 27.) IHM rendelet [a továbbiakban: Sz. rend.] 2. § (1) bekezdés c) pontja.

Kiskereskedelem: a szolgáltató azon üzletága, amely mindazon tevékenységeket tartalmazza, melyek a szolgáltató által nyújtott előfizetői szolgáltatások előfizetőknek történő értékesítésével kapcsolatosak [Sz. rend. 2. § (1) bekezdés d) pontja].

Társszolgáltató: az a szolgáltató, amely ellenérték fejében elektronikus hírközlési szolgáltatásokat saját szolgáltatása nyújtásához igénybe vesz vagy továbbértékesít. [Sz. rendelet 2. § (1) bekezdés e) pontja]

Jogosult szolgáltató: az az elektronikus hírközlési szolgáltató, amely hálózati szerződés kötését kezdeményező ajánlatot tesz a kötelezett szolgáltatónak, vagy amely referenciaajánlat alapján kezdeményezi szerződés kötését. [A referenciaajánlatokról, hálózati szerződésekről, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárások részletes szabályairól szóló 277/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet [a továbbiakban: Korm. rendelet] 3. § (1) bekezdés 6. pontja].

Kötelezett szolgáltató: az az elektronikus hírközlési szolgáltató, amelyre nézve az NHH megállapította szerződéskötési kötelezettség feltételeinek teljesülését, továbbá amely szolgáltatóra jogszabály szerződéskötési kötelezettséget állapított meg, valamint amely szolgáltatóra az NHH vagy jogszabály referenciaajánlat közzétételi kötelezettséget állapított meg. (Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés 11. pontja)

Számozási terület: az ANFT-ben földrajzi körzetként vagy az Eht. hatályba lépésekor más jogszabályban földrajzi számozási területként, illetve a Tanács határozatában meghatározott földrajzi terület. (Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés 18. pontja)

Bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatás: főláramkör bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatás, kétvégű bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatás. (Korm. rendelet 3. § (2) bekezdés 1.4.)

Főláramkör bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatás: az egyik szolgáltató a távközlő hálózatában az összekapcsolási pontig egy áramkörszakaszt nyújt és a másik szolgáltató

hálózatában az összekapcsolási ponttól egy áramkörszakaszt vesz igénybe bérelt vonali szolgáltatás nyújtása érdekében.* (Korm. rendelet 3. § (2) bekezdés 1.4.1.)

* Megjegyzés: A főláramkör bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatás esetén – összhangban a szakmában elfogadott és használt értelmezéssel - a főláramkör fogalmába beleértjük az előfizetői hozzáférési pont és az összekapcsolási pont közötti teljes áramkörszakaszt.

Kétfélgű bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatás: a szolgáltató a két összekapcsolási pontján a másik szolgáltató távközlő hálózatában vesz igénybe ezen összekapcsolási pontoktól egy-egy áramkörszakaszt bérelt vonali szolgáltatás nyújtása érdekében. (Korm. rendelet (Korm. rendelet 3. § (2) bekezdés 1.4.2.)

Előfizetői hozzáférési pont: azon hálózati végpont, amelyen keresztül az előfizető egy elektronikus hírközlő berendezés fizikai és logikai csatlakoztatása révén hálózati funkciókat és a hálózaton nyújtott szolgáltatásokat vehet igénybe. (Eht. 188. § 23.)

I.2.2. Az uniós jogforrásokban található releváns fogalmak:

Bérelt vonalak minimális készlete: Az 548/2003/EC határozatban szereplő bérelt vonal típusok, amelyeket ezen határozat mellékletében (Annex) megadott ETSI szabványok definiálnak.

Elemi: normál- és speciális minőségű analóg bérelt vonalak és 64 kbit/sec és 2048 kbit/sec strukturálatlan- és strukturált digitális bérelt vonalak. A határozat által definiált minimum készlet a következőket tartalmazza:

Az összehangolt jellemzőkkel és a kapcsolódó szabványokkal együtt a bérelt vonalak minimális készletének meghatározása

ANALÓG BÉRELT VONALAK

Bérelt vonal típusa	Hivatkozási szám	Megjegyzések
Normál minőségű beszédsáv ^a	– 2 huzalos: ETSI EN 300 448 vagy – 4 huzalos: ETSI EN 300 451	Csatlakozási jellemzők és a hálózati interfészek megjelenítése
Különleges minőségű beszédsáv ^b	– 2 huzalos: ETSI EN 300 449 vagy – 4 huzalos: ETSI EN	Csatlakozási jellemzők és a hálózati interfészek megjelenítése

	300 452	
<p>^a Az ETS 300 448 (2 huzalos), illetve az ETS 300 451 (4 huzalos) szabvány követelményeinek megfelelő bérelt vonalakat úgy kell tekinteni, mint amelyek teljesítik az ilyen típusú bérelt vonalra vonatkozó követelményeket.</p> <p>^b Az ETS 300 449 (2 huzalos), illetve az ETS 300 452 (4 huzalos) szabvány követelményeinek megfelelő bérelt vonalakat úgy kell tekinteni, mint amelyek teljesítik az ilyen típusú bérelt vonalra vonatkozó követelményeket.</p>		

DIGITÁLIS BÉRELT VONALAK

Bérelt vonal típusa	Hivatkozási szám	Megjegyzések
64 kbit/s ^c	– ETSI EN 300 288 – ETSI EN 300 289	<i>A hálózati interfészek megjelenítése</i> Csatlakozási jellemzők
2 048 kbit/s – E1 (strukturálatlan) ^d	– ETSI EN 300 418 – ETSI EN 300 247	A hálózati interfészek megjelenítése Csatlakozási jellemzők
2 048 kbit/s – E1 (strukturált) ^e	– ETSI EN 300 418 – ETSI EN 300 419	A hálózati interfészek megjelenítése Csatlakozási jellemzők

^c Az ETS 300 288, az ETS 300 288/A1 és az ETS 300 289 szabvány követelményeinek megfelelő bérelt vonalakat úgy kell tekinteni, mint amelyek teljesítik az ilyen típusú bérelt vonalra vonatkozó követelményeket.

^d Az ETS 300 418, az ETS 300 247 és az ETS 300 247/A1 szabvány követelményeinek megfelelő bérelt vonalakat úgy kell tekinteni, mint amelyek teljesítik az ilyen típusú bérelt vonalra vonatkozó követelményeket.

^e Az ETS 300 418 és az ETS 300 419 szabvány követelményeinek megfelelő bérelt vonalakat úgy kell tekinteni, mint amelyek teljesítik az ilyen típusú bérelt vonalra vonatkozó követelményeket.

I.2.3. A piacelemzéshez kapcsolódó dokumentumokban a Tanács által korábban alkalmazott fogalmak:

A jelen elemzés során - illetve az eljárásban már korábban, az ahhoz kapcsolódó adatgyűjtéskor - a Tanács az Eht-ban nem szereplő fogalmakat is használt, melyeket az adatgyűjtési kérdőívek kitöltési útmutatójában definiált, az alábbiak szerint:

Kiskereskedelmi bérelt vonalak: végfelhasználónak nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatás elemei.

Nagykereskedelmi bérelt vonalak: továbbértékesítés céljából, társszolgáltatóknak nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatás elemei.

Sávszélesség: a távközlési rendszer fizikai jellemzője. Digitális rendszernél meghatározza azt a sebességet, amellyel az információ átvihető; bit/sec-ban mérik. Analóg rendszerben az információt átvivő csatorna felső és alsó frekvencia határának különbsége; Hertzben mérik.

Bit/sec: a digitális rendszer sávszélességének (a digitális információ átviteli sebességének) mértékegysége. Rövidítése a bps. Nagyobb egységei a kilobit/sec (kbps) és a megabit/sec (Mbps). 1 kbps = 1024 bps és 1 Mbps = 1024 kbps.

Kapacitás: a felhasználó rendelkezésére álló áramkörök száma. A kapacitás mérhető áramkör darabszámban és kapacitás egyenértékben kifejezett darabszámban.

Kapacitás egyenérték: egy kitüntetett bitfolyam sebességre (pl. 64 kbit/s vagy 2 Mbit/s) átszámított áramköri kapacitást jelent, darabszámban.

Végződteségi szegmens szolgáltatás: a nagykereskedelmi szolgáltatási piac része, egy szolgáltató és egy végfelhasználó közötti bérelt vonali szolgáltatás.

Trönk szegmens szolgáltatás: a nagykereskedelmi szolgáltatási piac része, két szolgáltató közötti- vagy ugyanazon szolgáltató két különböző jelenléti pontja közötti bérelt vonali szolgáltatás.

Kiskereskedelmi szolgáltatási piac: szolgáltatások értékesítése végfelhasználók számára, elemeit a C(2003) 497 sz. EU bizottsági ajánlás definiálja,

Ráépülő előfizetői szolgáltatás: (Eht. 188. §. 96.) valamely hálózati szolgáltatással összefüggő olyan előfizetői szolgáltatás, amelynek a hálózati szolgáltatást nyújtó szolgáltatótól eltérő szolgáltató általi gazdaságos nyújtásához az adott hálózati szolgáltatás igénybevétele a technika fejlettségének adott szintjén feltétlenül szükséges. A jelen meghatározás alkalmazásában valamely előfizetői szolgáltatást a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel ésszerűen helyettesítő szolgáltatásokat is figyelembe kell venni.

Nagykereskedelmi szolgáltatási piac: szolgáltatások értékesítése szolgáltatók között, elemeit a C(2003) 497 sz. EU bizottsági ajánlás definiálja.

Végfelhasználó: olyan felhasználó, aki nem bocsát rendelkezésre nyilvános hírközlő hálózatokat vagy nem nyújt nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatásokat.

Nettó árbevétel: Áfa nélkül értendő éves árbevétel.

I.3. A vizsgált piac releváns szolgáltatásai általános jellemzőinek a vizsgálata

A vizsgált piac azonosításának első lépéseként a Tanács elvégezte a releváns szolgáltatások vizsgálatát a piac megnevezését és a jogszabályokban meghatározott fogalmakat alapul véve. Ennek során a Tanács megvizsgálta az IHM rendeletben meghatározott tárgyi piacnak megfelelő, a jogi kereteken belül értelmezhető, a piacon ténylegesen nyújtott és igénybe vehető alapszolgáltatásokat.

A Tanács megállapította, hogy a vizsgált piacon a bejelentett szolgáltatás alapvető jellemzői az alábbiak:

Bérelt vonal:

Az Eht 188. § 8. pontja szerint a bérelt vonal "azon elektronikus hírközlő eszközök összessége, amelyek a hálózati végpontok között transzparens átviteli kapacitást biztosítanak, de nem tartalmazzák a felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkciókat." Ezzel a definícióval összhangban tehát a Tanács minden olyan elektronikus hírközlő eszközt bérelt vonalnak tekint, mely két pont között transzparens átviteli kapacitást biztosít, és nem tartalmaz felhasználó által vezérelhető kapcsoló vagy útválasztó funkciót.

A fenti definíció egyes elemeit a Tanács a piacelemzés során az alábbiak szerint értelmezi:

A bérelt vonal két hálózati végpont között létesít átviteli összeköttetést és ennek az összeköttetésnek a funkciójától függően a felhasználó határozza meg, milyen átviteli sebességet, azaz milyen sáv szélességet igényel az általa meghatározott két pont között. Ennek megfelelően a bérelt vonali összeköttetés egyik jellemzője a sáv szélesség, a másik jellemzője a két hálózati végpont földrajzi elhelyezkedése illetve a bérelt vonali összeköttetés hossza.

Átviteli kapacitás biztosítása

A bérelt vonal alapvető jellemzője, hogy az igényelt sáv szélesség bármely időpontban a felhasználó rendelkezésére áll, függetlenül attól, hogy milyen napszokról vagy milyen egyéb forgalmi helyzetről van szó. Ezt a garantált, minden körülmények között rendelkezésre álló sáv szélességet általában úgy biztosítják, hogy a bérelt vonalat kizárólagos használatra telepített vagy átengedett hírközlő eszközök összességével valósítják meg. Erre a kizárólagosságra utal a "bérelt vonal" kifejezésben a "bérelt" szó.

Transzparencia

Bérelt vonal alkalmazása esetén a két hálózati végpont között olyan átviteli út jön létre, melyen keresztül az átvitt jelek a bérelt vonal alaptípusának megfelelően változatlan formában állnak rendelkezésre, tehát az átvitel folyamán az átvitt információ alapvető jellemzői nem változnak meg.

A bérelt vonal alaptípusa lehet analóg vagy digitális és ezeken a kategóriákon belül is lehet megkülönböztetéseket tenni (beszédátvitel, zenei átvitel, strukturálatlan, strukturált átvitel stb.).

Felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkció hiánya

A két hálózati végpontot összekötő bérelt vonalban lehet kapcsolóelem (kapcsolóközpont vagy útválasztó), de ezeket a kapcsolóelemeket a felhasználó nem vezérelheti. Felhasználó általi vezérlésnek számít, pl. ha az elküldött információ tartalmazza a címet, ahova el kell jutnia vagy a kapcsolat-felépítéshez a felhasználó azonosító számokat (telefonszám stb.) használ.

Hálózati végpontok közötti összeköttetés

A bérelt vonal lényege, hogy a két hálózati végpont adott, tehát az átvitel csak e két pont között lehetséges. Olyan kapcsolóelemek azonban lehetnek a bérelt vonali összeköttetésben, melyeket nem a felhasználó vezérel, hanem pl. egy hálózatmenedzselő rendszer.

A bérelt vonal tulajdonviszonya

A bérelt vonal elnevezésben használt „bérelt” kifejezés nem a polgári jogi jogviszonyra utal, tehát ha egy szolgáltató a saját céljaira épít ki egy adott célra szolgáló, kizárólagos használatú átviteli összeköttetést, az is bérelt vonal, amennyiben két hálózati végpont között transzparens átviteli kapacitást biztosít, és nem tartalmaz felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkciót.

Ennek megfelelően a hírközlő hálózatok nagy mennyiségben használnak bérelt vonali összeköttetéseket, hiszen mind a telefon, mind az adatátviteli hálózatok felépítése olyan, hogy a kapcsolóközpontokat transzparens átviteli utak kötik össze. A bérelt vonal tehát a hírközlő hálózatok alapvető építő eleme függetlenül attól, hogy az a szolgáltató saját tulajdonában van, vagy valamilyen egyéb jogcímen használja.

A bérelt vonali szolgáltatás fogalma

A bérelt vonali szolgáltatás esetében egy szolgáltató bérelt vonali kapcsolatot létesít két hálózati végpont között és azt ellenérték fejében rendelkezésre bocsátja a használónak. A létesítés során a bérelt vonali kapcsolat egyes szegmensein vagy maga építi ki az összeköttetést, vagy másik szolgáltatótól veszi azt igénybe. Az ellenérték fejében rendelkezésre bocsátott bérelt vonal használója ennek megfelelően lehet egy másik szolgáltató vagy egy végfelhasználó.

A menedzselt bérelt vonali szolgáltatás

A bérelt vonali szolgáltatáshoz hozzá tartozhat a bérelt vonal karbantartása, a hibajavítás és sok esetben a meghibásodott bérelt vonal automatikus helyettesítése is a hibajavítás időszakára. Ez a szolgáltatás a menedzselt bérelt vonali szolgáltatás. A menedzselt bérelt vonali szolgáltatás esetén a szolgáltatót nyújtó cég a bérelt vonal éves rendelkezésre állására, az átlagos javítási időre és a fenntartási osztályra is kötelezettséget vállal a szerződésben.

A bérelt vonali szolgáltatások esetében kiskereskedelmi és nagykereskedelmi piac egyaránt létezik. Amennyiben a szolgáltató a bérelt vonali szolgáltatását egy végfelhasználónak nyújtja, akkor kiskereskedelmi tranzakcióról beszélünk. Amennyiben a bérelt vonali szolgáltatást a szolgáltató egy másik hírközlési szolgáltató számára nyújtja, akár azért, hogy ez utóbbi azt a hálózatában használja, akár azért, hogy tovább értékesítse, akkor viszont nagykereskedelmi tranzakcióról beszélünk.

Kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás

A kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatást a szolgáltató két hálózati végpont között nyújtja az előfizető részére. A bérelt vonali szolgáltatás nyújtásához tehát a két hálózati végpontot - például az előfizető két telephelyét – köti össze egy bérelt vonallal. Az összeköttetés egy része általában olyan nyomvonalon halad, ahol a szolgáltatónak már vannak kiépített bérelt vonali összeköttetései vagy olyan hálózata, melyből kapacitást tud felszabadítani a bérelt vonal számára. A hálózat azon pontjait, ahol a hálózatot csomópontjait összekötő átviteli utakhoz csatlakozni lehet, a szolgáltatók *jelenléti pontoknak* nevezik. A hálózattal rendelkező bérelt vonali szolgáltatók tehát az összeköttetés nagy részét a jelenléti pontok közötti bérelt vonali szakaszokkal, más részeit pedig a jelenléti pont és a hálózati végpont közötti bérelt vonali szakaszokkal valósítják meg.

Nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás

Bérelt vonali trónk szegmens

Két jelenléti pont között igénybe vett bérelt vonali szakasz – a fenti definíció szerinti tartalommal - bérelt vonali trónk szegmens. Az összeköttetés egy része - az előfizető telephelyén lévő hálózati végpont és a szolgáltató legközelebbi jelenléti pontja közötti szakasz - azonban sok esetben új átviteli rendszer kiépítését igényli.

Bérelt vonali végződési szegmens

Ezt a szakaszt - tehát az előfizető telephelyén lévő hálózati végponttól a szolgáltató legközelebbi jelenléti pontjáig terjedő bérelt vonali szakaszt bérelt vonali végződési szegmensnek nevezzük.

A legáltalánosabb esetben tehát egy teljes bérelt vonali összeköttetés egy-egy végződési szegmensből és a két végződési szegmens között kapcsolatot teremtő trónk szegmens(ek)ből áll. Természetesen abban az esetben, ha az egyik vagy mindkét hálózati végpont egy-egy jelenléti ponttal egybeesik, akkor a bérelt vonal csak egyetlen végződési szegmenst vagy éppen egyet sem tartalmaz.

Nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás

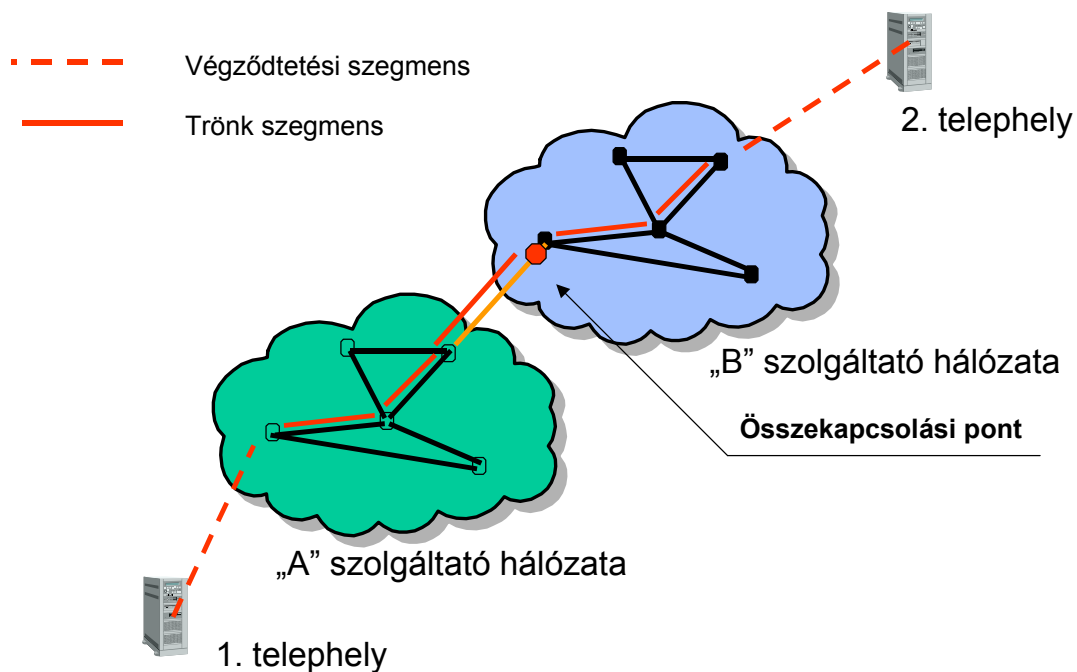
Sok esetben a kiskereskedelmi szolgáltatást nyújtó szolgáltató az igényelt bérelt vonalnak csak egyes szegmenseivel rendelkezik, tehát a szolgáltatás nyújtásához szükséges bérelt vonal kiépítéséhez más szolgáltatók bérelt vonali szegmenseit is fel kell használnia. Ezeket a bérelt vonali szegmenseket a nagykereskedelmi tranzakciók révén tudja megszerezni, s a bérelt vonali szegmensek a két szolgáltató hálózata közötti összekapcsolási ponton tudnak összekapcsolódni.

A bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmens szolgáltatása

A "Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense" piac (14. piac) azon piaci tranzakciók összességét tartalmazza, ahol a fentiekben részletezett bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatás nagykereskedelmi értékesítésére került sor. A piachoz tartozás során a Tanács nem vizsgálja, hogy a nagykereskedelmi értékesítés során nyújtott bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást az igénylő szolgáltató tovább értékesíti-e vagy egy elektronikus hírközlő hálózat elemeként építi be.

Ennek megfelelően azt sem vizsgálja a Tanács, hogy továbbértékesítés esetén a nagykereskedelmi tranzakció során igényelt sáv szélességet az igénylő szolgáltató változatlan sáv szélességgel értékesíti tovább, avagy a kiskereskedelmi igényeknek megfelelő módon kisebb sáv szélességű részekre bontva építi be az igényelt bérelt vonali összeköttetésekbe.

Fentiekből következik, hogy a bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense sok kiskereskedelmi piacon jelenhet meg akár mint önálló termék, akár mint egy kiskereskedelmi szolgáltatást nyújtó hálózat (pl. helyhez kötött telefonhálózat, mobil rádiótelefon hálózat, adatátviteli hálózat, szélessávú Internet hozzáférés, műsorszórtó hálózat stb.) építő eleme.

1. ábra A nagykereskedelmi végződtetési szegmens és trónk szegmens definíciója

I. 4. A vizsgált nagykereskedelmi piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piac vizsgálata, különös tekintettel a helyettesítésre, a szélessávú hozzáférések kiskereskedelmi piaca:

A piacmeghatározás során a Tanács a 14. számú vizsgált nagykereskedelmi piachoz tartozó kiskereskedelmi piaco(ka)t is megvizsgálta, mivel a kiskereskedelmi piacon lehetséges helyettesítés általában befolyásolja a nagykereskedelmi piac határait.

A Tanács a vizsgálatok során megállapította, hogy a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens szolgáltatás felvevő piaca sokkal szélesebb, mint a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás piaca. Gyakorlatilag majdnem minden kiskereskedelmi elektronikus hírközlési szolgáltatás nyújtásához használnak bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmenst a nagykereskedelmi társszolgáltatók. Ennek megfelelően bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást igénybe vehetnek a szolgáltatók a vezetékes-, illetve a mobil telefonforgalom továbbításához, a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások nyújtásához, de kiemelt szerepe lehet a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens szolgáltatásnak az Internet-forgalom továbbításában és más adatátviteli szolgáltatás nyújtásában is.

Ezeknek a piacoknak egy része (pl. helyhez kötött telefon szolgáltatás piacai, mobil rádiótelefon szolgáltatás piacai, bérelt vonalak minimális készletének szolgáltatási piaca) a piacelemzés hatókörébe esik, más piacokon (pl. adatátviteli szolgáltatások piacai) pedig eleve verseny van a kiskereskedelmi piacon. Ennek megfelelően a Tanács arra a következtetésre jutott, hogy nem önmagában a bérelt vonali kiskereskedelmi piac versenyviszonyaiból, hanem az összes - fentebb felsorolt - kiskereskedelmi piac versenyviszonyaiból együttesen lehet csak következtetést levonni a nagykereskedelmi piacra vonatkozóan.

A nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatási piac versenyviszonyainak vizsgálata - fent leírt sajátossága miatt - az elektronikus hírközlési piacok szempontjából potenciálisan döntő jelentőségű lehet. Az adott nagykereskedelmi piac jelentőségét ugyanakkor jelentősen csökkentheti, ha az említett ráépülő kiskereskedelmi piacok szereplői saját maguk kiépítik a szolgáltatás nyújtásához szükséges bérelt vonali kapacitást⁴¹. Ebben az esetben ugyanis a piaci erőfölény nehezen értelmezhető.

I. 5. Helyettesítés vizsgálata a nagykereskedelmi piacon

A vizsgált piac meghatározása során a Tanács olyan helyettesítési lehetőségeket keresett, amelyek módosíthatják a vizsgált piac határait.

I. 5. 1. Keresleti helyettesítés a nagykereskedelmi piacon

A Tanács a nagykereskedelmi piac meghatározásakor megvizsgálta, hogy milyen elvileg lehetséges funkcionális helyettesítő szolgáltatásai lehetnek a bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatásnak és megállapította, hogy - a funkcionális helyettesítést vizsgálva - alapvetően nincs ilyen keresleti helyettesítő szolgáltatás.

A Tanács a bérelt vonali helyettesítés vizsgálatát a kiskereskedelmi bérelt vonalak vizsgálata során már elvégezte (DH-664-148/2005.), s megállapította, hogy annak nincs funkcionális helyettesítő szolgáltatása a hazai szolgáltatási kínálatban.

---

⁴¹ A piaci tranzakciók alacsony volumene alapján ez a helyzet nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens piac esetén fennáll

Miután a bérelt vonali szolgáltatásnak nincs funkcionális helyettesítője a kiskereskedelmi piacon, a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens piacon lehetséges helyettesítési szolgáltatások számát ez a tény jelentősen csökkenti.

A kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás alapját képező hálózat az esetek döntő többségében tartalmaz legalább egy trónk szakaszt, amelynek az alapját képező hálózati elemek összessége megegyezik annak a nagykereskedelmi szolgáltatásnak az alapját képező hálózati elemek összességével, amely szolgáltatást a jelen elemzés tárgyát képező nagykereskedelmi piacon a szolgáltatók nyújtják.

Az ezen trónk szakaszon nyújtott szolgáltatás funkcionálisan ugyanolyan bérelt vonali szolgáltatásnak tekinthető, mint a teljes, két kiskereskedelmi végpont közötti bérelt vonali szolgáltatás (azaz a hálózati végpontok között transzparens átviteli kapacitást biztosít, de nem tartalmazza a felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkciókat). Miután a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatásnak – mint azt annak elemzése igazolta – funkcionálisan nincs keresleti helyettesítő szolgáltatása, így a trónk szegmens szolgáltatásnak sincs.

Az egyetlen kivételt az ATM alapú adatátviteli hálózatokon nyújtott szolgáltatások jelenthetnék, ahol az állandó virtuális összeköttetés (PVC) a nagyobb átviteli sebességek esetén már nem csak fizikai jellemzőiben, hanem árban is közelebb van a bérelt vonali szolgáltatásokhoz. Ez azonban csak a 155 Mbps-os illetve 622 Mbps-os átvitel esetén jellemző és csak abban az esetben, ha a partnerszolgáltató ezt a sávszélességet nem akarja a kiskereskedelmi piacon részsávokra osztva értékesíteni. Ez az alkalmazás azonban kevésbé jellemző, egyetlen szolgáltató van a piacon, aki ekkora kapacitásra nagykereskedelmi igényt támasztott, a jelenlegi igények tehát nem érik el a határfogyasztói⁴² mértéket.

A fentiek alapján a Tanács megállapította, hogy a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szolgáltatásnak nincs funkcionális helyettesítője a hazai szolgáltatási kínálatban.

Az adott nagykereskedelmi piacon szereplő szolgáltatók természetesen alapvetően nemcsak az adott nagykereskedelmi piacon, hanem kapcsolódó kiskereskedelmi piaco(ko)n is jelen vannak. Ezen kiskereskedelmi szolgáltatás értékesítésekor, amennyiben azt a szolgáltató saját infrastruktúráján nyújtja az adott szolgáltató belső szolgáltatásként egy bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást nyújt saját magának, amelynek nagykereskedelmi árát nem-, illetve többnyire nem határozza meg, de ha mégis, akkor ennek az elviekben nagykereskedelmi szolgáltatásnak az ára (mint egyfajta belső elszámoló (transzfer) ár) nem a piaci verseny alapján alakul ki, hanem a vertikális integráció eredményeként. Ennek a szolgáltatásnak az árát tehát alapvetően nem a nagykereskedelmi piacon kialakuló ár, hanem a kiskereskedelmi ár befolyásolja. A kapcsolódó kiskereskedelmi piaco(ko)n jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató így tehát a nagykereskedelmi szolgáltatásának árát nem feltétlenül kényszerül a versenytársak árai által befolyásolva meghatározni, mivel adott esetben a bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatás legnagyobb igénybe vevője éppen saját vállalkozása. Ezen belső szolgáltatások, tehát segítik a nagykereskedelmi szolgáltatót abban (illetve ha ezen belső szolgáltatások volumene a piaci tranzakciókhoz mérten jelentős, akkor lehetővé teszik számára-), hogy nagykereskedelmi szolgáltatásának feltételeit az ügyfelektől, és a versenytársaktól függetlenül árazza. Ezért ezen szolgáltatásokat a piaci erőfölény vizsgálatánál indokolt figyelembe venni, még akkor is, ha ezen belső szolgáltatások

---

⁴² a felhasználók egy csoportja határfogyasztói csoportnak tekinthető, ha helyettesítési magatartásának hatása érdemben képes befolyásolni a szolgáltatók magatartását

volumenének- illetve főként számított árbevételének meghatározása módszertanilag gyakorlatilag megoldhatatlan feladat, figyelembe véve a bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást, mint nagykereskedelmi inputot felhasználó kiskereskedelmi szolgáltatások sokszínűségét.

Az I.5.1. fejezetben elvégzett vizsgálatok eredményét összefoglalva, a helyettesítés vizsgálata során a Tanács nem talált olyan a hazai piacon ténylegesen nyújtott helyettesítő szolgáltatásokat, amelyek a vizsgált nagykereskedelmi piac keresleti oldalról való szélesítését indokolnák.

I.5.2. Kínálati helyettesítés a nagykereskedelmi piacon

A kínálati helyettesítés vizsgálata során a Tanács alapvetően arra volt kíváncsi, hogy azokon a nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatásokon és szolgáltatókon kívül, amelyek az elemzés időpontjában nyújtják az adott szolgáltatást, léteznek-e más szolgáltatók, amelyek hálózatuk, és azok felesleges kapacitása révén képesek az adott piacra belépni és azon szolgáltatásokat nyújtani.

A Tanács megállapította, hogy a piacon jelenlévő szolgáltatókon kívül egy szolgáltató sem rendelkezik olyan jelentős lefedettségű országos kiterjedésű gerinchálózattal, amelyen nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást lenne képes nyújtani. Több olyan hálózat is létezik ugyan az országban, melyek hálózati kapacitása elegendő lenne arra, hogy a felettük rendelkező bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens szolgáltatást nyújtson, azonban ezek a hálózati kapacitások jelenleg nem állnak szabadon rendelkezésre, azokon a szolgáltató más, számára jövedelmező szolgáltatásokat nyújt (pl. helyhez kötött telefon szolgáltatás, mobil rádiótelefon szolgáltatás).

Ezen szolgáltatók gyors piacra lépése tehát csak akkor lenne lehetséges, ha számukra a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens szolgáltatás nagyobb jövedelmet jelentene, mint a jelenlegi szolgáltatás. Ez azonban sem a helyhez kötött telefon hálózatok, sem a mobil telefon hálózatok esetben nem áll fenn.

A Tanács a kínálati helyettesítés vizsgálatakor ugyanakkor figyelembe vette, hogy – mint az később a piaci részesedésekről szóló részben szerepel – a piacon a legkiterjedtebb országos hálózattal rendelkező szolgáltató, a Magyar Telekom Távközlési Rt. (névváltozást megelőzően: **Magyar Távközlési Rt.**; a továbbiakban: **Matáv Rt.**) trónk szegmens kapacitásának csak töredékét értékesíti a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens piacon. E szolgáltató esetén tehát feltételezhető, hogy egy 5-10%-os áremelkedés hatására (vagy akár üzletpolitikai okokból anélkül is) jelenlegi szolgáltatási profilja megtartása mellett is képes lenne jelentős trónk-kapacitás kínálattal megjeleníteni az adott piacon és azon jelentős befolyást szerezni. Még inkább igaz lehet ez abban az esetben, ha a hálózata eredeti funkciójában nyújtott szolgáltatási piacon stagnálás vagy némi visszaesés miatt abban kapacitások szabadulnak fel.

Az I.5.2. pontban elvégzett vizsgálatok eredményét összefoglalva a helyettesítés vizsgálata során Tanács nem talált olyan helyettesítési lehetőségeket, amelyek a vizsgált nagykereskedelmi piac kínálati oldalról való szélesítését indokolnák, és amelyeket a keresleti helyettesítés okán még nem vett figyelembe.

I.5.3. A nagykereskedelmi trónk- és végződtetési szegmens szolgáltatások azonos, illetve külön piacként való kezelésének vizsgálata

Jogforrás nem tartalmaz konkrét meghatározást arra vonatkozóan, hogy a bérelt vonali trónk- és végződtetési szegmens szolgáltatásai között hol húzódik a határ.

A fentiekben a Tanács által adott meghatározás alapján látható, hogy a kétféle szolgáltatás alapvetően más infrastruktúra elemeket használ. A végződtetési szegmenshez tartozó bérelt vonali szolgáltatások alapvetően a helyi hálózati infrastruktúrát veszik igénybe, a trónk szegmenshez pedig jellemzően városok közötti-, országos infrastruktúra szükséges.

A nagykereskedelmi bérelt vonali piac szereplőinek rendelkezésére álló hálózati infrastruktúrát figyelembe véve megállapítható, hogy a két piacon eltérő versenyfeltételek uralkodnak, míg országos infrastruktúrával több (majdnem teljesnek tekinthető lefedettséggel kettő, részleges lefedettséggel még további kettő-három) szolgáltató rendelkezik, addig helyi infrastruktúrával országos lefedettséggel az esetek jelentős részében csak egy.

A csak végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtásához megfelelő infrastruktúrával rendelkező szolgáltató a trónk szegmens szolgáltatási piacon bekövetkező 5-10 %-os áremelés hatására rövid távon⁴³ nem képes megjelenni a piacon saját szolgáltatással, figyelembe véve a trónk szegmens szolgáltatás nyújtásához szükséges infrastruktúra jelentős beruházás igényét és annak jelentős időigényét.

A hazai nagykereskedelmi bérelt vonali piacon a trónk szegmens szolgáltatásból származó árbevétel egy nagyságrenddel elmarad a végződtetési piac árbevétele mögött, ami azt jelzi, hogy igazi jelentősége (főleg a nagykereskedelmi bérelt vonali piacra ráépülő kiskereskedelmi piac(ok) szempontjából) a végződtetési szegmensnek van.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy az elemzés szempontjából a nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások trónk- és végződtetési piaca külön piacot alkot.

A nagykereskedelmi piac vizsgálata során (az I.5. pontban foglaltak alapján) a Tanács megállapította, hogy a jelenlegi piaci feltételek mellett nincsenek helyettesítési lehetőségek, ezért sem keresleti, sem kínálati oldalról nem szélesítette a vizsgált nagykereskedelmi piacot.

I. 6. Szolgáltatási piac meghatározásának eredménye

A Tanács megállapította, hogy a nagykereskedelmi bérelt vonalak trónk szegmens szolgáltatásainak piacába, a piac elnevezésében szereplő szolgáltatás mellett, megfelelő helyettesítő szolgáltatás híján más szolgáltatás nem tartozik.

A piacmeghatározás során a Tanács az IHM rendeletben meghatározott, 14. számmal jelölt nagykereskedelmi piac, nevezetesen a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” piac vizsgálatából indult ki. A Tanács a nagykereskedelmi és a kapcsolódó

⁴³ és jelentős lefedettséggel valószínűleg az elemzés előre tekintő 2-3 éves időtávja alatt sem

kiskereskedelmi piacok vizsgálata során megállapította, hogy nincsenek olyan keresleti vagy kínálati helyettesítési lehetőségek, amelyek a vizsgált piac szélesítését indokolták volna. Ezért a Tanács megállapította, hogy a szolgáltatási piac a bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense nagykereskedelmi piac.

I. 7. Földrajzi piac meghatározása

A Tanács abból a szempontból vizsgálta a földrajzi piac kiterjedését, hogy a vizsgált szolgáltatások versenyfeltételei kellően homogének-e. Az elemzés során a Tanács a lehető legszűkebb piacból indult ki (azaz, hogy minden két pont közötti útvonal önálló piac), és megvizsgálta azokat a tényezőket, amelyek azt támasztják alá, hogy a piac tágabb.

A földrajzi piac azt a területet foglalja magában, amelyen belül a vállalkozások nyújtják, illetve igénylik a szóban forgó szolgáltatást és a versenyfeltételek elegendően homogénnek tekinthetők és megkülönböztethetők a szomszédos területektől, ahol a versenyfeltételek számottevően eltérnek a vizsgált terület versenyfeltételeitől.

Fentiek alapján az egyik fontos vizsgálati tényező a hálózattal való lefedettség.

Mint az a korábbiakban már szerepelt a trónk szolgáltatások nyújtásához városok közötti országos gerinchálózatra van szükség. Ezen hálózat szakaszait használó trónk szegmens szolgáltatások között elvileg lehetséges, hogy vannak olyanok, amelyek esetén jelentősen más versenyfeltételek uralkodnak, mint más relációjú⁴⁴ trónk szakaszt használó trónk szegmens szolgáltatás esetén. Minőségi különbség alapvetően abból a szempontból lehet, hogy jelentős számban létezhetnek olyan trónk szakaszok, amelyekben az egyik szolgáltató kizárólagosan képes szolgáltatás nyújtására, illetve a többi lehetséges szolgáltatónál sokkal jobb feltételek mellett képes a szolgáltatás nyújtására.

A Tanács rendelkezésére álló információk alapján a hazai trónk szegmens szolgáltatások piacát illetően ilyen trónk szakaszok jelentős számban és a fontos relációkat illetően nem léteznek, aminek legfőbb oka, hogy a legnagyobb vezetékes szolgáltató országos gerinchálózataival (helyhez kötött telefonhálózat, adatátviteli hálózatok) párhuzamosan, kiépült egy – a fontosabb trónkrelációkat illetően – tulajdonképpen teljes lefedettségűnek tekinthető másik országos optikai gerinchálózat⁴⁵, illetve emellett kisebb, de mégis jelentős lefedettséggel további vezetékes-, és vezeték nélküli országos gerinchálózatok⁴⁶.

Miután az országos lehetséges bérelt vonali trónk szakaszokat számba véve megállapítható, hogy jelentős számban nincsenek olyan két végpont közötti relációk, amelyeken valamelyik szolgáltató kizárólagosan, vagy a többi lehetséges szolgáltatónál lényegesen jobb feltételekkel⁴⁷ lenne képes bérelt vonali trónk szolgáltatást nyújtani, a nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens piaca országos piac.

⁴⁴ A bérelt vonalak relációján itt a két végpontot kell érteni. Egy relációnak számít tehát ebből a szempontból, például egy Budapest-Székesfehérvár bérelt vonali trónk szakasz.

⁴⁵ A MÁV vasútvonalai mentén a PanTel Rt. tulajdonában álló hálózatról van szó. Ugyanezen vonaljog alapján, és ugyanezen nyomvonalon a MÁV-nak saját optikai hálózata is van, tehát ez az országos hálózat valójában két hálózat.

⁴⁶ Jelentős lefedettségű optikai gerinchálózata van még például a GTS-Datanet Kft.-nek, valamint országos mikrohullámú és optikai gerinchálózata az Antenna Hungária Rt.-nek (OTH - Országos Transzport Hálózat).

⁴⁷ Itt érdemes kitérni arra, hogy a két legjelentősebb vezetékes gerinchálózat műszakilag is alapvetően teljesen különálló hálózatot jelent. Más szolgáltatók is képesek sötét szál szolgáltatás igénybevételével saját gerinchálózat létrehozására. Egy ilyen gerinchálózat költségei azonban eltérnek-, eltérhetnek egy teljesen saját hálózat költségeitől. Emiatt megállapítható, hogy az ezen hálózatokon trónk szegmens szolgáltatást nyújtó

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a nagykereskedelmi bérelt vonalak trónk szegmensének földrajzi piaca Magyarország teljes területe.

I. 8. A piacmeghatározás eredménye

A szolgáltatási és földrajzi piacok vizsgálata után a Tanács egy piacot határozott meg, a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense a Magyar Köztársaság területén” nagykereskedelmi piacot.

I. 9. Érintett piac vizsgálata

A piac meghatározása után a Tanács megvizsgálta, hogy a meghatározott piac szabályozási szempontból érintettnek tekinthető-e.

Az IHM rendelet – figyelemmel a Bizottság által kiadott Ajánlásra - a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” elnevezésű nagykereskedelmi piacot, ex-ante szabályozás szempontjából nagy valószínűséggel érintett piacként határozta meg. Az Ajánlás Mellékletében⁴⁸ (amely megfelel az IHM rendelet I. mellékletében szereplő meghatározásnak) felsorolt piacok (köztük a 14. számú piac) ex-ante szabályozási szempontból való érintettségét a Bizottság három feltétel vizsgálatával állapította meg.

Ezek a következők:

1. Magas és nem átmeneti belépési korlátok létezése a piacon
2. Hatékony versenyhez való közeledés
3. A versenyjog (ex-post) alkalmazásának elégtelensége

A Tanács szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy ezek a jellemzők nem merítik ki a piac vizsgálati szempontjainak teljes körét, hanem csupán előzetes vizsgálatok annak eldöntésére, hogy érdemes-e a piacot részletesebben megvizsgálni.

I.9.1. Piacra lépési korlátok

A belépési korlátoknak alapvetően két fajtája van.

Strukturális belépési korlát alapvetően akkor áll fenn, ha a fennálló keresleti szint és az alkalmazott technológia jellemzői, valamint a kapcsolódó költségviszonyok alapján a piacra lépés szempontjából egyenlőtlen feltételekkel szembesül a korábban piacra lépő (és ott jelentős pozíciókat szerző vállalat) és egy később piacra lépő cég.

A korlátok másik fajtája jogi, adminisztratív természetű. Az ilyen korlátok jogalkotói, adminisztratív vagy más állami intézkedésekből fakadó belépési akadályok.

---

szolgáltatók minden bizonnyal más (általában nem jobb) feltételek mellett képesek trónk szegmens szolgáltatást nyújtani, mint a saját tulajdonú hálózaton bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást nyújtó szolgáltatók.

⁴⁸ Európai Bizottság 2003/02/11/EC sz. Ajánlás (9)

A bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense piacán a piacra lépési korlátok közül alapvetően a strukturális korlátok befolyásolják hátrányosan a később piacra lépő cégek piaci lehetőségeit.

Új bérelt vonali infrastruktúra kiépítése magas elsüllyedt költségekkel jár, amelynek megtérülése általánosságban nem biztos, mivel alapvetően egy, a meglévő melletti párhuzamos, alapvetően ugyanarra a szolgáltatásokra alkalmas hálózat kiépítését jelenti.

Ezen túlmenően, a bérelt vonalak nyújtására alkalmas infrastruktúra esetén is érvényesül a méretgazdaságosság, azaz a nagyobb hálózatok fajlagos létesítési és fenntartási költségei lényegesen alacsonyabbak is lehetnek.

A jogi és adminisztratív belépési korlátok a bérelt vonal nyújtására alkalmas infrastruktúra kiépítése esetén ma már nem jelentősek, az elektronikus hírközlést szabályozó jogszabályok semmilyen korlátozást nem tartalmaznak. A bérelt vonal nyújtására alkalmas infrastruktúra kiépítését építési hatóságként engedélyező helyi önkormányzatok jogalkalmazási gyakorlata azonban – önkormányzattól függően – több esetben is nehezíti, az indokoltnál hosszantartóbbá és esetenként drágábbá teheti az új hálózatok kiépítését.

I.9.2. Hatékony versenyhez való közeledés

A Tanács megállapította, hogy a nagykereskedelmi bérelt vonalak trónk szegmensében a tökéletes verseny kialakulásához egyelőre még kevés piaci szereplő van jelen, jóllehet – mint az az elemzésben már szerepelt – több országos gerinchálózat létezik.

Előzetesen, a piacelemzés ezen fázisában - a piacmeghatározást követően - a rendelkezésre álló adatok alapján nem állapítható meg, hogy a vizsgált piac a hatékony verseny irányába fejlődik-e, emiatt a Tanács ezen kritérium alapján az ex-ante szabályozás szempontjából érintettnek tételezi fel a piacot, amelyet szükséges tovább vizsgálni.

I.9.3. Versenyjogi eszközök elégtelensége

Általános megfontolás

A Tanács osztja az EU szabályozó hatóságainak azon álláspontját, hogy az elektronikus hírközlésen belül – különösen a szűk keresztmetszetekhez való hozzáférés biztosítása terén – a versenyjog elsősorban a verseny fenntartása/felügyelete (safeguarding), míg az ex-ante szabályozás a verseny elősegítése (promoting) hatékony eszköze.

A magyar hírközlés liberalizációjának elmúlt másfél évtizede alatt – bár számos új szereplő jelent meg a piacon és több területen jelentős piaci részesedést is szereztek – a verseny nem vált olyan mértékben meghatározóvá, hogy csupán annak „őrzése” elegendőnek lenne tekinthető. A Tanács ezen általános megállapítást annak az átfogó és részletes, szabályozói irányultságú piacvizsgálatnak az eredménye alapján tette meg, amelyhez mérhető a hazai hírközlési piacon még nem végeztek, bár számos részterületet egyszeri vagy ismétlődő jelleggel kutatók vagy valamely hatóság az eddigiekben is vizsgált.

Az ágazati (ex-ante) szabályozás specifikus vonásai

Az elektronikus hírközlési piacokra vonatkozó szabályok legalább három olyan szempontot, körülményt is leírnak, amelyek alapján arra a következtetésre lehet jutni, hogy – főleg a hírközlés hozzáféréssel és összekapcsolással összefüggő kérdéseiben – a versenyjog módszerei önmagukban nem elegendők. Ezek az esetek

- a piaci torzulás korrigálásához szükséges beavatkozás feltételeinek azonosítása, illetve meglétének ellenőrzése összetett, bonyolult feladat (pl. részletes, szabályozói célú számviteli kimutatások, költségvizsgálatok, műszaki szempontokat is magukba foglaló feltételek ellenőrzése stb.)
- ismétlődő és/vagy időigényes beavatkozások (vizsgálatok) elkerülhetetlenek
- a jogbiztonság megteremtése kiemelkedő jelentőségű.

Ezen esetek alábbi elemzése azt mutatja, hogy egyedül a versenyjog nem elegendő az adott hírközlési piac szabályozásához.

a) A feladat összetettsége

Az ágazatai szabályozó hatóság a verseny elősegítése érdekében nemritkán (sőt a nagykereskedelmi típusú szolgáltatásoknál általában) a hozzáféréssel, összekapcsolással összefüggő követelmények előírásával biztosítja, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltatók hozzáférési, összekapcsolási szerződéseit átlátható módon, megkülönböztetés mentesen, akár szabályozott ár alkalmazásával kösse meg. A referenciaajánlatok, összekapcsolási szerződések, költségmodellek olyan bonyolult, elmélyült műszaki, jogi és közgazdasági (számviteli) ismereteket igényelnek, amelyek a versenyjog alkalmazása során általában nem szükségesek, illetve, ha ilyen jellegű vizsgálatokat a versenyfelügyeleti ellenőrzés során végeznek is, arra általában valamely versenysérelem kivizsgálása menetében utólag kerül sor, míg az *ex-ante* szabályozás előre meghatározza azokat a feltételeket, körülményeket, amelyeket a szabályozott vállalkozással szerződéses kapcsolatba lépni szándékozók még a tárgyalásokat megelőzően megismerhetnek, a szerződéskötésre felkészülhetnek.

b) Gyakori, időigényes beavatkozások

Amennyiben a verseny sérelme valószínűsíthető, a versenyhatóság megindítja vizsgálatát, amelynek során azonosítja az árut/szolgáltatást, meghatározza a releváns piacot, annak földrajzi határait, elemzi a piacot stb. Miután a versenyjog az egyes elektronikus hírközlési piacokra vonatkozóan részletes szabályokat nem tartalmaz, a tényállás tisztázása, illetve általában a panasszal kapcsolatos jogi értékelés bonyolultabb, mint a részletes szabályokkal rendelkező, ezeket szakmai részleteiben kellő biztonsággal, kisebb időigénnyel alkalmazó ágazati szabályozás esetén.

c) Jogbiztonság

A jellemzően igen komoly beruházásokat igénylő piacra lépés során az új vállalkozások számára alapvető fontosságú a vállalkozás jogi környezetének ismerete. Ebben a tekintetben a versenyjog általános garanciális jellegű, míg az *ex-ante* szabályozás részletes, egyes konkrét kérdések szintjén kiszámítható működési és megtérülési körülményeket határoz meg. A versenyjog alkalmazása során önmagában az a tény, hogy valamely vállalkozó jelentős piaci erővel rendelkezik még nem elegendő pl. hozzáférési vagy összekapcsolási kötelezettség kirovásához. Ehhez bizonyítani kell, hogy a jelentős piaci erővel történő visszaélés megtörtént. Ezzel szemben az erőfölénnyel való visszaélés bizonyítása az *ex-ante*

szabályozás keretei között nem szükséges, az erre való képesség megállapítása megalapozza a kötelezettség kirovását, ami lényegesen nagyobb biztonságot és kiszámíthatóságot jelent az új piacrálépő számára, mint a versenyjog általános szabályai által biztosított védelem.

Tekintettel arra, hogy a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” nagykereskedelmi piacra belépés nagy befektetés igényű, ami jelentős elsüllyedt költségekkel jár, valamint arra, hogy az e piacon való működéshez jellemzően szükséges más szolgáltatókkal való együttműködés, ezen – lényegében hozzáférése és összekapcsoláson keresztül megvalósuló – együttműködés szabályainak előzetes ismerete a szerződéses tárgyalásokra való felkészüléshez, illetve vitás esetekben az egyes tényállások tisztázásához alapvető fontosságú, a versenyjog eszközei önmagukban nem elegendők, azaz a versenyjog általános szabályai mellett szükség van az ex-ante szabályozásra is, annak részletes, konkrét, kiszámítható jellege miatt.

A konkrét piachoz kapcsolódó megfontolások

Tipikusan erőfölényes visszaélés lehet az adott nagykereskedelmi piacon, ha a szolgáltató túlzó árazást alkalmaz. Ennek igazolása verseny-felügyeleti eljárás keretében nehéz feladat, mivel ezek az eljárások alapvetően nem alkalmasak bonyolult költségszámítások, és részletes műszaki specifikációk ellenőrzésére, így az esetleges túlzó árazás megállapítása is nehezen lehet bizonyítható.

Szintén erőfölénnyel való visszaélési magatartás lehet, hogy az adott nagykereskedelmi piacon a jelentős piaci erejű szolgáltató nem hajlandó egy bizonyos sávszélességű szolgáltatást elfogadható műszaki feltételekkel nyújtani. Ennek ex-post igazolása szintén nehéz, mivel a szolgáltatás részletes műszaki-, gazdasági tartalmának meghatározására, azok betartatására kevésbé alkalmasak a versenyjogi eljárások.

A nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi szolgáltatási piacok között több olyan is akad (pl.: Internet-szolgáltatási piacok, adatátviteli szolgáltatási piacok), amelyek igen gyorsan és stabilan fejlődnek. Ezen piacok fejlődése szempontjából az adott nagykereskedelmi piac ex-post szabályozása szintén kevésbé megfelelő. Egy verseny-felügyeleti vizsgálat megkezdése és az esetleges szankciók eszközölése között eltelt idő (ami egy-másfél év is lehet) a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybe vevői számára igen hosszú idő lehet, és ezen idő alatt a vállalkozás a nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi piacon jelentős versenyhátrányba kerülhet. Ezt az erőfölényes szolgáltatót sújtó esetleges szankciók nem orvosolják.

Emellett az erőfölénnyel való visszaélést bizonyítottan elkövetett jelentős piaci erejű szolgáltatóra kirótt kötelezettség részletes feltételeinek betartatása olyan gyakran ismétlődő feladatokat jelentene a versenyhatóságnak, amelyre a verseny-felügyeleti eljárások nem alkalmasak.

A nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevő szolgáltatók tipikusan maguk is fontos befektetői az iparágban. Amennyiben a nagykereskedelmi szolgáltatási piacon jelentős piaci erejű szolgáltató nem, vagy csak az indokoltnál rosszabb feltételekkel nyújtana a szolgáltatást, az ezen befektetők (és a bérelt vonali, illetve a ráépülő adatátviteli piacon később megjelenő potenciális befektetők) számára olyan jogi bizonytalanságot jelentene, amit a verseny-felügyeleti vizsgálatok egyedi és utólagos jellege nem tudna orvosolni.

A Tanács megvizsgálta a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” nagykereskedelmi piacot és megállapította, hogy e vizsgált piac tekintetében az Európai Bizottság által használt ex-ante szabályozást megalapozó 3 kritérium közül kettő teljesül, míg a piac hatékony verseny irányába való közeledését a Tanács a piacelemzés keretében tovább vizsgálja.

II. Piacelemzés, JPE szolgáltatók azonosítása

II. 1. A JPE szolgáltatók azonosításának menete (piac elemzés)

A piaci részesedés vizsgálata önmagában nem elegendő a jelentős piaci erő felmérése szempontjából. A Tájékoztató a következő szempontok elemzését is szükségesnek tartja a piaci erő megítélése során⁴⁹:

- piaci részesedés
- a vállalkozás mérete
- ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett
- technológiai előnyök vagy felsőbbrendűség
- a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje
- könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz
- áru/szolgáltatási diverzifikáció
- méretgazdaságosság
- választék-gazdaságosság
- vertikális integráció
- fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat
- a potenciális verseny hiánya
- a terjeszkedés akadályai

A felsorolt szempontok különböző fontosságúak a bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense piacán.

A Tanács megítélése szerint a piaci erő vizsgálatának szempontjai közül az érintett piacon elvi fontossága a következő szempontoknak van:

1. piaci részesedés
2. a vállalkozás mérete
3. ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett
4. könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz
5. méretgazdaságosság
6. választék-gazdaságosság
7. vertikális integráció
8. a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje.

Az elemzés során a teljesség igénye miatt a Tanács a jelentős piaci erő megítélése szempontjából kevésbé fontos szempontok vizsgálatával is foglalkozott. Ezek vizsgálata során a Tanács azt is indokolja, hogy miért tekinti ezeket a szempontokat az adott érintett piac vonatkozásában kevésbé jelentősnek.

II.1.1. Piaci részesedések

---

⁴⁹ 8001/2004 IHM Tájékoztató 78. pont

Bevételek

A Tanács a piaci részesedések alakulását a piaci bevételek alapján vizsgálta.

Ennek alapvető indoka az, hogy a volumen alapján való piaci részesedés vizsgálat félrevezető lenne, mivel az egymástól nagyon eltérő sávszélességű nagykereskedelmi trónk szegmensbe tartozó bérelt vonalak ára (pl. egy 2 Mbps sávszélességű, és egy 155 Mbps sávszélességű nagykereskedelmi trónk szegmensbe tartozó bérelt vonal ára) jelentősen különbözik. Emiatt a volumen (jelen esetben a bérelt vonali végpontszám) alapján történő piaci részesedés-számítás nem mutatna megbízható képet a piac szerkezetéről.

Bevételek alakulása és megoszlása a szolgáltatók között

A nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatások árbevétele 2003-ban (ÁFA nélkül) üzleti titok forint volt. A bevételek 2001-ről 2002-re vonatkozóan kismértékben (üzleti titok körüli változás) nőttek, 2002-ről 2003-ra pedig körülbelül azonos szinten alakultak.

A piacon mindhárom vizsgálati évben az Antenna Hungária Rt., illetve annak a nem műsorszóró távközlési szolgáltatásokat 2003. III. negyedévtől külön jogi személyiségű vállalként végző leányvállalata, az Antenna Távközlési Rt. rendelkezett a legnagyobb árbevétellel. Árbevételei azonban 2003-ban az azt megelőző évhez képest közel üzleti titok %-kal csökkentek. Piaci részesedése így 2003-ban üzleti titok %-os volt.

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

2. ábra A szolgáltatók nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatásaiból származó bevételeinek megoszlása 2003-ban

A piacon második legnagyobb szolgáltató, a Pantel Rt. piaci részesedése az árbevételek alapján üzleti titok %-os volt 2003-ban, a piac többi szereplője közül egyik részesedése sem éri el a üzleti titok %-ot.

A Tanács megállapította, hogy a bevétel alapján számított legnagyobb piaci részesedésű Antenna Távközlési Rt. piaci erejét jelentősen gyengíti, hogy

- a piacvezető piaci részesedése 2003-ban jelentősen csökkent;
- a piac mérete a bevételek alapján igen alacsony, az összes magyarországi elektronikus hírközlési szolgáltatásokból származó árbevételnek még üzleti titok sem éri el, így a jelentős piaci erő, erőfölény ezen a piacon, ami a nagykereskedelmi piacra ráépülő kiskereskedelmi piacok vonatkozásában káros hatású lehetne, nehezen értelmezhető;
- az egyes bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatási szerződések az esetek jelentős részében nagy volumenről szólnak és ennek megfelelően éves szinten nagy értékűek. Ennek következtében a fenti megoszlással jellemezhető piaci struktúra igen gyorsan és könnyen megváltozhat;
- a piaci szereplők között legkiterjedtebb és legnagyobb kapacitású országos gerinchálózattal rendelkező Matáv Rt. – mint arról a piacmeghatározással foglalkozó fejezetben már szó volt - trónk szegmens kapacitásának csak töredékét értékesíti a nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens piacon. E szolgáltató esetén tehát feltételezhető, hogy egy 5-10%-os áremelkedés hatására (vagy akár üzletpolitikai okokból anélkül is) képes jelentős trónk kapacitás kínálattal megjelenni az adott

piacon és azon jelentős befolyásra szert tenni. Ez a jelenlegi piaci részesedés alapján piacvezető szolgáltatók piaci erejét jelentős mértékben korlátozza.

Az I.5.1. pontban foglaltak alapján a Tanács azt is megállapította, hogy az ott említett belső szolgáltatások figyelembe vételével – mivel a legkiterjedtebb és legnagyobb kapacitású országos gerinchálózattal rendelkező szolgáltató a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon (pl. kiskereskedelmi bérelt vonali piac) piacvezető – a Matáv Rt. számított piaci részesedése az itt feltüntetettnél jóval nagyobb lenne. Ennek a belső szolgáltatások figyelembe vételével képzett piaci részesedésnek a pontos számítása azonban módszertanilag korrekt módon nem lehetséges, mivel a szolgáltatás belső transzfer ára nem ismert, és az sem határozható meg teljesen pontosan, hogy a bérelt vonali trónk szolgáltatásokra, mint belső szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi szolgáltatások milyen mértékben vesznek igénybe bérelt vonali trónk szolgáltatásokat. Felvetődhet, hogy a Matáv Rt. belső szolgáltatásai révén erőfölényes helyzetben van-e ezen a nagykereskedelmi piacon.

A Tanács véleménye szerint az a tény, hogy a tényleges tranzakciók alapján a Matáv Rt. piaci részesedése elhanyagolható, azt is jelzi, hogy a Matáv Rt. tényleges nagykereskedelmi tevékenységet (azaz harmadik félnek nyújtott szolgáltatást) ezen a piacon alig végez. Ennek megfelelően az erőfölény azon értelmezése, amely szerint az lehetővé teszi számára azt, hogy tevékenységét versenytársaitól és az ügyfelektől nagymértékben függetlenül folytassa, nehezen értelmezhető. A trónk szegmens szolgáltatásokat igénybe vevő ügyfelek képesek a piacon alternatív szolgáltatásokat találni, ami annak a következménye, hogy országos gerinchálózattal több szolgáltató is rendelkezik.

A fentiek alapján a Tanács – a piaci részesedés vizsgálata alapján, különös tekintettel a változás tendenciájára - megállapította, hogy egyik szolgáltató sem rendelkezik olyan piaci részesedéssel, amely önmagában gazdasági erőfölényes helyzet kialakulását eredményezné.

II.1.2. Potenciális verseny hiánya, terjeszkedés akadályai

A potenciális verseny hatása akkor érvényesül, ha egy lehetséges áremelkedés hatására hosszabb távon beléphetnek a piacra helyettesítő szolgáltatást kínáló vállalkozások. A potenciális verseny tehát tulajdonképpen a kínálati helyettesítés hosszabb távon történő megvalósulásának tekinthető.

Egy ilyen hosszabb távú helyettesítésnek már a lehetősége is visszatárhhatja a piacon lévő szolgáltatókat attól, hogy áraikat jelentős mértékben megnöveljék (vagy jelentősen a kompetitív szint felett tartásák). Ha egy az adott érintett piacon erőfölényes helyzetben lévő szolgáltató piaca hosszabb távon az új belépők által „támadható” piac, az a szolgáltató tevékenységét, a piaci erőfölénnyel való esetleges visszaélését már az adott piaci viszonyok között is korlátozhatja.

A nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások trónk szegmensének piacán érdemben nem lehet arra számítani, hogy a piacon már jelenlévő szolgáltatók mellett olyan új szereplők jelennek meg a piacon, amelyek jelentős lefedettségű országos gerinchálózatot építenek ki. Hosszabb távon ez természetesen előfordulhat, azonban egy ilyen hálózat kiépítésének időigénye elég nagy ahhoz, hogy a jelenlegi piaci szereplők pozícióit és így üzleti magatartását (szerződéskötési feltételek, árazás stb.) ne befolyásolja.

Mindezek miatt a jelenlegi piaci körülmények mellett a potenciális verseny érdemben nem befolyásolja a piaci szereplők árazási magatartását.

A fentiek alapján a Tanács megállapította, hogy a potenciális verseny és a terjeszkedés akadályai nem korlátozzák az erőfölényes helyzet kialakulásának lehetőségét a vizsgált piacon, de nem is idézik elő azt.

II.1.3. A vállalkozás mérete

A piaci erőfölény megítélésének fontos szempontja a vállalkozás méretének vizsgálata, mert a nagy méret lehetőséget teremt a piaci verseny különböző területein (termelés, pénzügy, értékesítés, marketing, K+F stb.) az előnyszerzésre

A jelentős piaci erő megítélése szempontjából a méretbeli különbségeknek is szerepe van. A méretbeli különbségek lehetségesek mind a piacon már jelenlévő szereplők között, mind az ott esetleg később potenciálisan megjelenő szolgáltatók viszonylatában.

A Tanács megállapította, hogy az érintett nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó vállalkozások közül a vállalati méret alapján a legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező Antenna Távközlési Rt. mérete⁵⁰ jelentősen elmarad a piac árbevétel alapján nem jelentős, hálózati kapacitásait tekintve azonban a legnagyobbnak tekinthető szolgáltató a Matáv Rt. mögött.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy ez a körülmény a jelenlegi piaci árbevételi számok alapján piacvezető szolgáltató(k)⁵¹ piaci erejét jelentősen korlátozza.

II.1.4. Könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz, pénzügyi forrásokhoz

Tekintettel arra, hogy minden elektronikus hírközlési infrastruktúra kiépítése jelentős beruházást igényel és a beruházások megtérülési ideje közép-, illetve hosszú távú, ezért a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés meghatározó jelentőségű a távközlési vállalatok számára. A tőkepiacokhoz és pénzügyi forrásokhoz történő hozzáférést nagymértékben meghatározza az adott szolgáltató piaci részesedése, vagyoni, pénzügyi helyzete és jövedelmezősége, tulajdonosi háttere, stratégiája, valamint az ügyvezetés stabilitása és reputációja.

Amennyiben valamely vállalkozás a fenti szempontok alapján jobb megítélésnek örvend, könnyebben juthat pénzügyi forrásokhoz és ebből számottevő piaci előnye származhat.

A vizsgált piacon a potenciális belépők, illetve a piacon már jelenlévő szolgáltatók saját helyi hálózatainak fejlesztési lehetőségei szempontjából lényeges kérdés annak vizsgálata, hogy az egyes szereplők milyen feltételekkel képesek külső forrásokat bevonni fejlesztéseikbe. Ezt vizsgálva megállapítható, hogy pénzügyi szempontból nagyobb kockázatot jelent egy már meglévő helyi hálózat mellett egy új, de alapvetően ugyanolyan szolgáltatások nyújtására

⁵⁰ Mint az 1. Függelék számaiból is megállapítható, az Antenna Távközlési Rt. még anyavállalatával, az AH Rt.-vel együtt is csak közepes méretű szereplője a hazai elektronikus hírközlési piacnak.

⁵¹ Ez az Antenna Hungáriára vonatkozó megállapítás az árbevétel alapján második legnagyobb szolgáltatóra, a Pantel Rt.-re is igaz.

képes hálózat kiépítése, így egy ilyen fejlesztés, mint projekt finanszírozása az iparági elvárt hozamszintnél valószínűleg csak rosszabb feltételekkel finanszírozható.

A piacon tevékenykedő vállalatok általános vállalati forrásokból (vállalati kötvény-, esetleg részvénykibocsátás, vállalati hitelfelvétel stb.) is finanszírozhatják helyi hálózatépítési fejlesztéseiket. Ennek feltételei alapvetően azon múlnak, hogy milyen a vállalat általános pénzügyi megítélése a forrást biztosító szereplők (hitelező bankok, iparági befektetési alapok) részéről.

Ennek kapcsán megállapítható, hogy a legerősebb háttérrel a hazai nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatásra alkalmas hálózatok felett rendelkező szolgáltatók közül nem a legnagyobb piaci részesedésű szolgáltató rendelkezik. A piac legerősebb szereplője ebből a szempontból is a piaci árbevétel alapján nem jelentős, hálózati kapacitásait tekintve azonban a legnagyobbnak tekinthető Matáv Rt., stabil pénzáramának (cash flow), magas (üzemi) nyereségességi szintjének (pl. EBITDA mutató) köszönhetően. (Néhány fontosabb pénzügyi mutató értékét a nagykereskedelmi piacon szereplő, illetve oda potenciálisan belépni tudó szolgáltatók esetén mutatja az 1. Függelék.)

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a jelenlegi piaci árbevételi számok alapján piacvezető szolgáltató(k)⁵² piaci erejét ez a szempont jelentősen korlátozza.

II.1.5. A nehezen megkettőzhető infrastruktúra ellenőrzése

Az infrastruktúrával, mint belépési korláttal a Tanács már a piac meghatározása során is foglalkozott.

Akkor is szóba került, hogy az új, bérelt vonali szolgáltatásra alkalmas hozzáférési infrastruktúra kiépítése magas elsüllyedt költségekkel jár, amelynek megtérülése általánosságban egyáltalán nem biztos, mivel az egy, a meglévő melletti párhuzamos, alapvetően ugyanarra a szolgáltatásokra alkalmas hálózat kiépítését jelenti.

A jelenlegi legnagyobb piaci részesedésű szolgáltató(k)⁵³ országos hálózatai az új belépőkkel szemben érdemi piaci előnyt jelentenek, de a jelenlegi szereplők közül a legnagyobb hálózattal rendelkező szolgáltatóval szemben (Matáv Rt.) nem, mert az a kapacitásai által lehetséges kínálati helyettesítés révén erősen korlátozza a piacvezető szolgáltatók nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzésből származó piaci erejét.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a jelenlegi piaci árbevételi számok alapján piacvezető szolgáltató(k)⁵⁴ piaci erejét ez a szempont jelentősen korlátozza.

⁵² Ez az Antenna Hungáriára vonatkozó megállapítás az árbevétel alapján második legnagyobb szolgáltatóra, a Pantel Rt.-re is igaz.

⁵³ Ez az Antenna Hungáriára vonatkozó megállapítás az árbevétel alapján második legnagyobb szolgáltatóra, a Pantel Rt.-re is igaz.

⁵⁴ Ez az Antenna Hungáriára vonatkozó megállapítás az árbevétel alapján második legnagyobb szolgáltatóra, a Pantel Rt.-re is igaz.

II.1.6. Vertikális integráció

A vertikális integráció megvalósulása esetén arról beszélhetünk, hogy egy vállalkozás (esetleg több azonos érdekkörbe tartozó vállalkozás) az értéklánc különböző szintjein elhelyezkedő piacokon egyaránt jelen van. Az ilyen szolgáltató a termelési folyamat különböző szintjeinek egy vállalkozáson belüli integrálása miatt képes a jobb árak elérésére (pl. eltérő belső és külső árak meghatározásával) és ebből fakadóan a piaci előnyszerzésre.

A vertikális integrációból fakadó piaci előnyszerzés a bérelt vonal szolgáltatások piacán is értelmezhető a kiskereskedelmi és az inputként szolgáló nagykereskedelmi szolgáltatások vonatkozásában.

A nagykereskedelmi szolgáltatás kínálója, mint a ráépülő kiskereskedelmi piac aktív szereplője a kiskereskedelmi piacon előnyösebb helyzetben van azért, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges „inputot”, azaz nagykereskedelmi szolgáltatást, a kiskereskedelmi piac egyéb szereplőivel ellentétben nem kényszerül a nagykereskedelmi piacon beszerezni, illetve önállóan, új szolgáltatásként előállítani (utóbbinak jelentős új beruházási igénye alól is mentesül).

A vertikális integrációt, az adott nagykereskedelmi piac szereplői közül legnagyobb mértékben nem az árbevétel alapján jelentősnek számító szolgáltatók képesek a legjobban kihasználni, hanem ebben az esetben az árbevétel alapján nem jelentős, hálózati kapacitásait tekintve azonban a legnagyobbnak tekinthető szolgáltató a Matáv Rt., amely a nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szolgáltatást, mint (lehetséges) inputot használó kiskereskedelmi piacok szinte mindegyikén piacvezető.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a jelenlegi piaci árbevételi számok alapján piacvezető szolgáltató(k)⁵⁵ piaci erejét ez a szempont jelentősen korlátozza.

II.1.7. Méretgazdaságosság

A méretgazdaságosság forrása a termelésnövekedés révén elérhető fajlagos költségcsökkenés. A méretgazdaságosság elemzése és megítélése a piaci részesedéssel, a vállalatmérettel, valamint az alkalmazott technológiával, az infrastruktúrával kapcsolatos adatok alapján valósítható meg. A méretgazdaságossági hatás azt takarja, hogy egy adott szolgáltatás kibocsátásának növekedésével a termelés átlagköltsége (egységnyi outputra jutó input) csökken. (Ez a fix költségekre vezethető vissza.)

Minél nagyobb kezdeti beruházást igényel egy iparág, annál jelentősebb méretgazdaságossági hatások jelentkezhetnek. Ez a helyzet a bérelt vonali szolgáltatások nyújtásához szükséges infrastruktúra esetén is fennáll.

A méretgazdaságosság a megnövekedett költséghatékonyság révén a fogyasztók hosszú távú érdekeit is szolgálhatja, de strukturális belépési korlátként is funkcionálhat.

---

⁵⁵ Ez az Antenna Hungáriára vonatkozó megállapítás az árbevétel alapján második legnagyobb szolgáltatóra, a Pantel Rt.-re is igaz.

Amennyiben egy szolgáltató a méretgazdasági hatást jobban kihasználva képes előállítani valamely terméket, abból piaci előnye származhat.

Az adott piacon legjelentősebb piaci részesedéssel rendelkező szolgáltatók igen jelentős mértékben képesek kihasználni a méretgazdaságosság előnyeit, de a még nagyobb hálózattal rendelkező, az eddigi szempontok kapcsán is többször említett a piaci árbevétel alapján nem jelentős, hálózati kapacitásait tekintve azonban a legnagyobbnak tekinthető szolgáltató, a Matáv Rt. nagyobb hálózata révén sokkal inkább képes élni a méretgazdaságosság nyújtotta előnyökkel. (Azaz potenciálisan, csupán ezen szempont alapján alacsonyabb árat lenne képes kínálni az adott piacon, ami az árbevétel alapján piacvezető szolgáltatók erőfölényét jelentősen korlátozza.)

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a jelenlegi piaci árbevételi számok alapján piacvezető szolgáltató(k)⁵⁶ piaci erejét ez a szempont jelentősen korlátozza.

II.1.8. Választékgazdaságosság

A választékgazdaságosság hatása abból ered, hogy az egységnyi kibocsátásra eső költségek csökkennek annak következtében, ha ugyanazon vállalkozás egy termékét vagy szolgáltatását még egy vagy több más termékkel, szolgáltatással együtt, közös termelési folyamatban állítja elő.

A költségmegtakarítás abból származik, hogy e termékek és szolgáltatások esetében azonos eljárásokat, folyamatokat alkalmaznak. Hálózati infrastruktúrát igénylő szolgáltatások esetén jelentős választékgazdaságossági hatást biztosíthat a szolgáltató számára az, hogy több szolgáltatását is alapvetően ugyanazon az infrastruktúrán nyújtja. Az a piaci szereplő, amely képes ennek realizálására nyilvánvalóan számottevő előnyre tehet szert azon versenytársaival szemben, amelyek viszont képtelenek erre.

A választékgazdaságosság – a méretgazdaságossághoz hasonlóan - a megnövekedett költséghatékonyság révén a fogyasztók hosszú távú érdekeit is szolgálhatja, de strukturális belépési korlátként is funkcionálhat.

Az adott nagykereskedelmi piacon nem a piaci részesedés alapján kiemelkedő szolgáltatók képesek a legnagyobb mértékben élni a választékgazdaságosság előnyeivel, hanem itt is az árbevétel alapján nem jelentős, hálózati kapacitásait tekintve azonban a legnagyobbnak tekinthető szolgáltató a Matáv Rt. – mivel a nagykereskedelmi szolgáltatást használó kiskereskedelmi piacok mindegyikén jelentős pozíciókkal rendelkeznek.

Ezért potenciálisan csupán ezen szempont alapján, valószínűleg alacsonyabb árat lenne képes kínálni az adott piacon, ami az árbevétel alapján piacvezetőnek minősülő szolgáltatók piaci erejét jelentősen korlátozza.

II.1.9. Kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje

---

⁵⁶ Ez az Antenna Hungáriára vonatkozó megállapítás az árbevétel alapján második legnagyobb szolgáltatóra, a Pantel Rt.-re is igaz.

Az Európai Bizottság „Útmutató a piacelemzéshez és a JPE felméréséhez” c. iránymutatása (Iránymutatás) nagy súlyt helyez a vevőoldali kiegyenlítő vásárlóerő szerepének vizsgálatára. A Bizottság iránymutatása szerint vevőoldali kiegyenlítő vásárlóerő alatt a nagy vevők azon képességét kell érteni, hogy ésszerű időn belül megfelelő alternatív megoldásra (hatékony megtorlás vagy más cég szolgáltatásainak igénybe vétele) képesek átállni, ha szállító árat emel, vagy hátrányosan módosítja a szállítási feltételeket.

A piaci szereplők pozícióját nagymértékben befolyásolja a piaci kapcsolatrendszer, a viszonylati függőség mértéke. E célból elemezni kell a szolgáltatók szállítói és vevői kapcsolatrendszerét, és tételesen ismerni kell a legnagyobb (5, esetleg 10) szállítót és vevőt és a velük bonyolított forgalom nagyságát (részeseződését a teljes forgalomban). Releváns információval szolgálhat a szállítói és vevői részeseződések időbeni (2-3 év) alakulásának vizsgálata.

A piaci kapcsolatrendszer elemzésén túlmenően a kiegyenlítő vásárlóerő megalapozott megítéléséhez az alábbi tényezők vizsgálata is szükséges:

- vevő koncentráció
- szolgáltató váltásának költsége
- vevői árrugalmasság
- fogyasztói informáltság.

Az érintett piacon a legnagyobb szolgáltató ügyfeleinek koncentrálttsága magasnak tekinthető, ami a nagykereskedelmi piacon elég általános.

Ugyanakkor a szolgáltató-váltás költsége magas, az ügyfeleket általában több éves szerződések kötik a szolgáltatóhoz, amelynek esetleges felbontása igen költséges.

A nagykereskedelmi szolgáltatás vásárlói a jelenlegi nagykereskedelmi szolgáltatási kínálatot figyelembe a fontosabb trónk szegmens viszonylatokat illetően – a piacelemzés által érintett más nagykereskedelmi szolgáltatási piacokkal összehasonlítva – viszonylag jó alkupozícióban vannak, mivel általában több szolgáltatótól is képesek igénybe venni a szolgáltatást.

A nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtója ugyanakkor nem kényszerül arra, hogy a szolgáltatás potenciális (vállalatcsoporton kívüli, tehát harmadik félnek számító) igénybe vevőjének értékesítse a szolgáltatást, mivel a vállalaton-, illetve vállalatcsoporton belül saját maga integrált szolgáltatásként a kiskereskedelmi piacon képes értékesíteni azt.

Az előbbi szempontokat összegezve a Tanács álláspontja szerint a nagykereskedelmi piac vásárlóinak kiegyenlítő vásárlóereje a piaci tranzakciók alapján piacvezető szolgáltatók esetén képes lehet érdemben ellensúlyozni a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtójának erőfölényét.

II.1.10. Technológiai előny, technológiai fölény

Technológiai előny abban az esetben érvényesül, ha valamely érintett piacon olyan új technológia van jelen, amely valamely szolgáltató számára lehetővé teszi valamely szolgáltatás(ok) olcsóbb, hatékonyabb és/vagy magasabb szintű nyújtását. Ez a szempont tehát elsősorban több szolgáltató viszonylatában értelmezhető.

A piacon alkalmazott lényeges technológiák közül egyik sem tekinthető a többihez képest kiemelkedőnek. A leggyakrabban alkalmazott technológiák szabványosítottak, a berendezésgyártók piacán verseny uralkodik, terjedésüket tehát ezen tényezők nem, sokkal inkább a szolgáltatás alapját jelentő hálózatok kiépítettsége, a hálózatok tulajdonosainak stratégiája és pénzügyi lehetőségeik befolyásolják.

A Tanács megállapította, hogy ez a szempont a jelentős piaci erő megítélése szempontjából az adott érintett piacon nem releváns.

II.1.11. Termék/szolgáltatási diverzifikáció

Az áru/szolgáltatási diverzifikáció azt a gyakorlatot takarja, amikor a szolgáltatók a piacon nyújtott szolgáltatásokat csomagban, más szolgáltatásokkal együtt kínálják. Ez a gyakorlat könnyen vezethet versenykorlátozáshoz, amennyiben egyes szolgáltatások kizárólag csomagban vásárolhatók meg, illetve, ha az egyik piacon nyújtott szolgáltatás igénybevételét a szolgáltatók más piacon nyújtott szolgáltatás(ok) igénybevételével kapcsolják össze. Az ilyen gyakorlat lehetőséget teremthet a csomagot képző szolgáltató számára a piaci előnyszerzésre.

A fogalom alapvetően a kiskereskedelmi piacokhoz köthető, ahol a szolgáltatás nyújtója piaci előnyhöz juthat azáltal, hogy szolgáltatását a versenytársaihoz képest jobban képes pozicionálni, illetve annak a felhasználók szemében egyedi jelleget kialakítani, márkanévet- és a hozzátartozó imágót építeni, például a szolgáltatás elemek kombinációjával, annak minőségi jellemzőivel, a kialakított csomagképzéssel.

A nagykereskedelmi piacokon szabványosított szolgáltatásokat nyújtanak, ahol a szolgáltatás igénybe vevői főként az alapszolgáltatás igénybe vételében érdekeltek, a kapcsolódó (és a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges) szolgáltatásokat gyakran önmaguk is képesek előállítani, illetve más nagykereskedelmi szolgáltatótól igénybe venni.

A Tanács megállapította, hogy ez a szempont a jelentős piaci erő megítélése szempontjából az adott érintett piacon nem releváns.

II.1.12. Fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat

A fejlett forgalmazói és értékesítési hálózatnak főleg a kiskereskedelmi piacokon (illetve a többszereplős nagykereskedelmi piacokon) van szerepe a piaci erő megítélése szempontjából.

A megállapodások itt szinte minden esetben társszolgáltatói tárgyalások eredményeként jönnek létre, a nagykereskedelmi szolgáltatások nyújtói között elvben csak abban lehet különbség, hogy foglalkozik-e külön vállalati egység, -csoport a nagykereskedelmi szerződésekkel. A (kevés számú) nagykereskedelmi piaci szereplő esetén ilyen szervezeti egység általában létezik.

A Tanács megállapította, hogy ez a szempont a jelentős piaci erő megítélése szempontjából az adott érintett piacon nem releváns.

II.2. A JPE vizsgálat következtetései:

A Tanács a jelentős piaci erő megítélésének szempontjait részletesen megvizsgálva megállapította, hogy a vizsgált piacon a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató nem azonosítható.

A piacon az árbevételek alapján egyik szolgáltató piaci részesedése sem éri el az 50%-ot, az ezen szempont alapján piacvezető szolgáltatók piaci erejét ellensúlyozza az, hogy szinte minden más, a jelentős piaci erő szempontjából releváns szempont alapján létezik egy náluk jelentősen erősebb vállalkozás.

A Tanács a piac folyamatait a jövőben is folyamatosan figyelemmel kíséri, és ha olyan jelenségeket tapasztal, amelyek alapján indokoltnak tűnik a jelentős piaci erőre vonatkozó megállapításának felülvizsgálata, akkor az adott piacon haladéktalanul lefolytat egy új JPE kijelölési eljárást.

A bevételek alapján piacvezető szolgáltatóknál a többi JPE szempont alapján erősebb vállalkozás, a Matáv Rt. ugyanakkor a Tanács álláspontja alapján nincs erőfölényben a piac keresleti oldali szereplőivel szemben, mert a bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatás szempontjából fontos földrajzi szakaszokon több más szereplő is jelentős kapacitásokat épített ki, mely megakadályozza ezt a szolgáltatót abban, hogy külső ügyfeleivel szemben a többi nagykereskedelmi szolgáltatóhoz képest számukra lényegesen rosszabb szerződési feltételeket (így elsősorban árat) legyen képes érvényesíteni.

A Tanács a jelentős piaci erő megítélésének szempontjait részletesen megvizsgálva megállapította, hogy a vizsgált piacon nincsen olyan szolgáltató, amely jelentős piaci erővel rendelkezik.

C. fejezet

Együttműködés a Gazdasági Versenyhivatallal

A tárgybani hatósági eljárásban a Tanács a GVH-val való együttműködést több lépcsőben valósította meg, az alábbiak szerint:

1./ A Tanács 2004. február 23-án megküldte a GVH részére a szolgáltatók részére továbbítandó adatlapok-tervezeteit véleményezés céljából. A beérkezett írásbeli észrevételek nagy részét elfogadva a kérdőívek kiegészítésre kerültek, illetve a javasolt adattartalomnak megfelelően új kérdőívek szerkesztésére is sor került. A GVH az át nem vezetett javaslatok esetében e döntés okáról is részletes írásbeli és szóbeli tájékoztatást kapott.

2004. március 16-án kétoldalú megbeszélésre került sor az adatszolgáltatással kapcsolatban, a korábban egyeztetett kérdőívek alapján. A megbeszélésen a jelenlévők áttekintették a tárgybani eljárás során, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításához szükséges, az elektronikus hírközlési piaci szolgáltatóktól bekért adatok körét, illetve az eljárás további fázisaiban esetleg szükségessé váló adatbekérések lehetőségeit. A felek megállapodtak abban, hogy az eljárás jelenlegi fázisáig az adatbekérés témáját egyeztetettnek tekintik, a továbbiakban e kérdésben szükség szerint folyamatosan kapcsolatot tartanak.

2./ A Tanács a Módszertan – annak 2004. május 5-i nyilvánosságra hozatala előtt – előzetes véleményezés céljából megküldte a GVH részére, melyre írásban érkezett észrevétel. A GVH a Módszertan nyilvánosságra hozatalát támogatta, azt vitára alkalmasnak találta, de ezzel egyidejűleg kisebb, pontosító észrevételeket tett. A Tanács a GVH észrevételeinek, javaslatainak jelentős részét változtatás nélkül átvezette a Módszertan szövegében. Az át nem vezetett javaslattal kapcsolatban sem volt megállapítható alapvető koncepcionális probléma. Ugyanakkor e problémák kapcsán a későbbi email váltás, a GVH által írásban megküldött vélemény, valamint a 2004. május 20-i személyes egyeztetés eredményeként konszenzus alapján került a szöveg kialakítására. A GVH nem látta akadályát annak, hogy a Módszertannal kapcsolatos írásbeli véleménye is közzétételre kerüljön az NHH Internetes oldalán.

Végül a Tanács 2004. július 30-án megküldte a GVH részére a Módszertan végleges változatát, melyben foglaltakkal, illetve a javításokkal a GVH egyetértett, további észrevételt nem tett.

3./ A Tanács tájékoztatta a GVH-t a tárgybani kötelező hatósági eljárásról, a piaci szereplőkkel való együttműködésen alapuló többlépcsős fórumrendszerrel, melyre a GVH képviselőjét közvetlenül meghívta.

4./ A Tanács 2004. november 11-én megküldte a GVH részére a határozattervezetet. A határozattervezetnek az egyeztetés az érdekeltekkel keretében történő közzétételével kapcsolatban a GVH nem emelt kifogást, részletes észrevételeit a rendelkezésre álló 20 napon belül írásban, illetve szóbeli konzultáció keretében fogja jelezni.

5./ A GVH a tárgybani határozat-tervezettel kapcsolatos szakmai álláspontját 2005. január 11-én küldte meg a Tanács részére. Azzal kapcsolatosan a Tanács álláspontja a következő:

5.1. A GVH a határozat-tervezet rendelkező és indokló részével egyetértett.

5.3.A GVH a határozat-tervezet indokolásához a következő pontosító vagy kiegészítést javasoló észrevételeket fűzte:

GVH részletes észrevételek

Az alább következő észrevételek hangsúlyozottan csupán a határozat-tervezet indokoló részében foglalt megállapítások pontosítását, kiegészítését, illetve esetenként bővebb magyarázatát javasolják, nem jelentik ugyanakkor azt, hogy a GVH a Tanács megállapításaival összességében ne értene egyet. Az észrevételek nem fontossági, hanem a szövegben található helyük szerinti sorrendben követik egymást.

NHH válasz: Itt ebben a határozatban a konkrét határozathoz fűzött észrevételeket ismertetjük, illetve az azokra adott NHH választ.

Általános észrevételek

Úgy gondoljuk, hogy talán célszerűbb lett volna a piacok definiálását és határainak meghatározását a brit Ofcom-hoz hasonlóan úgy elvégezni, hogy a kiskereskedelmi bérelt vonali piacot a nagykereskedelmi bérelt vonali – trónk- és végződtetési szegmens – piacokkal azonos kiindulópontból elemzi a hatóság, folyamatszerűen azt érzékeltetve, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatás a nagykereskedelmi szolgáltatási elemekből is felépülhet. Ez különösen arra tekintettel lehet hasznos, hogy például a végződtetési szegmens szolgáltatás esetében e hálózati rész funkciói egybe kell, hogy essenek a kiskereskedelmi bérelt vonal funkcióival. Ilyen módon elkerülhető lenne az is, hogy az egyes határozattervezetekben a piacok meghatározása során időről időre-időre vissza kelljen utalni a másik határozattervezetben elmondottakra, illetve azokat ismételten le kelljen írni. Ilyen visszautalás hiányában viszont a piacok vizsgálata nem lehet teljeskörű.

Ez a probléma a nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatás konkrét esetében például a következőképpen jelenik meg. A határozattervezet (38-39. oldala) szerint a trónk szegmens szolgáltatás nemcsak a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatásnak, hanem számos egyéb kiskereskedelmi terméknek is inputja. A határozattervezet azt állítja, hogy mivel a nagykereskedelmi szolgáltatásnak képesnek kell lennie a retail szinttel azonos technológiai funkciók kielégítésére, ezért miután a 7. piac elemzése szerint a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatásnak nincsen jelenleg helyettesítő szolgáltatása, ugyanez lényegében a nagykereskedelmi trónk szegmensre is igaz. Véleményünk szerint ez az állítás alaposabb indoklásra, részletesebb elemzésre szorul. A Tanács már a 7. piac elemzéséről szóló határozattervezetben sem elsősorban a műszaki/technológiai funkciók alapján zárt ki jó néhány egyéb adatátviteli szolgáltatást, mint lehetséges helyettesítőt, hanem több esetben a bérelt vonalai szolgáltatás valamilyen kiskereskedelmi vonatkozása, az ügyfélmenedzsment magas szintje, a kiegészítő szolgáltatások jellege alapján tette ezt. A nagykereskedelmi trónk szegmens piac körülhatárolása során javasoljuk tehát a szimmetrikus szélessávú adatátviteli és egyéb adatátviteli technikákkal való helyettesítés bővebb vizsgálatát, avagy annak indokolását, hogy miért nem szükséges ezeket figyelembe venni.

NHH válasz: Valóban igaz, hogy a három - egymással összefüggő, de mégis külön-külön piacot képező - bérelt vonali piac piacelemzési logikája több eltérő gondolatmenet alapján is

elvégezhető. Ezek közül egy lehetőség a brit Ofcom megoldása, aki a három piacot egyetlen elemzésben, összevonva vizsgálja. Egy másik lehetőség az, hogy a három piac határozata - összhangban az Európai Bizottság 2003/311/EC ajánlás Mellékletében elkülönítetten nevesített piacaival, illetve az NHH által kiadott piacelemzési módszertannal - független dokumentumként jelenik meg, és ahol szükséges, az adott másik piacbéli állítást megismételjük vagy behivatkozunk. Az NHH Tanácsa a fentebb hivatkozott EB ajánlás és a Módszertan mentén végezve az elemzést, ez utóbbi megoldást választotta.

A Tanács egyetért a GVH azon véleményével, hogy mivel a bérelt vonali nagykereskedelmi piac több kiskereskedelmi piacnak is az inputja, ezért nem csak a 7. piacnak, hanem más piacoknak is építőelemet jelent. Ekkor is meg kell azonban, hogy feleljen a bérelt vonal definíciójának, hiszen ha a nagykereskedelmi termék nem felel meg a bérelt vonal definíciójának, akkor nem tartozik a bérelt vonali nagykereskedelmi piachoz. A Tanács azonban a helyettesítő termékek vizsgálatánál éppen a bérelt vonal definíciójából kiindulva végezte el a helyettesítési vizsgálatokat, ezért érvényesek azok a bérelt vonali nagykereskedelmi piacra vonatkoztatva is. Ezen kívül a Tanács megvizsgálta azt is, hogy a bérelt vonali piachoz nem tartozó adatátviteli hálózatok nem helyettesítő termékei-e a kiskereskedelmi bérelt vonali piacnak, és itt valóban előfordult olyan érvelés, mely nem csak műszaki/technológiai funkciók alapján zárta ki a helyettesíthetőséget. Ezek a lehetőségek azonban a bérelt vonali nagykereskedelmi piacon nem merülhetnek fel, hiszen ezek az adatátviteli hálózatok egyrészt nem a nagykereskedelmi piacon adják el szolgáltatásaikat, másrészt pedig versenyipiaci körülmények között működnek. Ha tehát találnánk is példát arra, hogy adatátviteli hálózati szolgáltatást nagykereskedelmi piacon értékesítenek, az abban az esetben sem a bérelt vonali nagykereskedelmi piachoz tartozó tranzakció lenne.

Részletes észrevételek

1. Bérelt vonali trónk szegmens nagykereskedelmi piac

A B.I. 5. 2. pontban nem érthető, hogy a határozattervezet miért új, lehetséges belépőként veszi figyelembe a trónk szegmens szolgáltatást már jelenleg is nyújtó Matáv-ot.

NHH válasz: A Tanács a B. I. 5. 2. utolsó bekezdésében szól a Matáv Rt. helyzetéről, de nem kezeli új belépőként. A vonatkozó rész arról szól, hogy a piacon viszonylag kis részesedéssel bíró Matáv Rt. elvileg képes lenne jelentősen növelni a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmensen elért piaci részesedését, ha más hálózatokban lekötött kapacitásait erre a célra felszabadítaná.

D. fejezet Egyeztetés az érdekeltekkel

A GTS-Datanet Kft. észrevételei az NHH piacelemzési határozattervezeteihez kapcsolódóan a 14-es piaccal kapcsolatban

A bérelt vonali piacokhoz közösen kapcsolódó észrevételeink az alábbiak:

- A bérelt vonali piacokon számottevő erővel rendelkező szolgáltató eddigi tapasztalataink szerint a bérelt vonali szolgáltatásait más szolgáltatásokkal egy csomagban kínálja az ügyfeleknek, így takarva el az árprés helyzetet (mely szerint a bérelt vonali szolgáltatásokat a kiskereskedelmi piacon alacsonyabb áron kínálja, mint azt a nagykereskedelmi piacon teszi).
- A szabályozásnak javaslatunk szerint ki kell térni arra, hogy az elemzett bérelt vonali piacokhoz kapcsolódó szolgáltatások minden kiskereskedelmi ajánlat esetében legyenek transzparens módon elkülönítve az egyéb kapcsolódó szolgáltatásoktól (pl. belső hálózatépítés, berendezések lízingelése, más távközlési szolgáltatás mint pl. telefónia, stb.) A szabályozás elmaradása a gyakorlatilag monopol helyzetű szolgáltató piaci pozíciójának fennmaradását eredményezi, és a hatékony verseny kialakulását késlelteti.

NHH válasz: A Tanács megállapította, hogy a jelen - bérelt vonali piacokhoz közösen kapcsolódó észrevétel - a 14. piac határozatával kapcsolatosan nem értelmezhető. Az észrevétel a 7-es és 13-as piac határozatával kapcsolatban lehet releváns.

A Tanács ez utóbbival kapcsolatban megállapította, hogy az Eht. alapján a javasoltnak megfelelő tartalmú kiskereskedelmi kötelezettség nem írható elő, mivel a valamely kiskereskedelmi piacon JPE szolgáltatóra előírható kötelezettségek között ilyen tartalmú nem szerepel. A Tanács egyetért a szolgáltatóval abban, hogy a javasolt tartalmú kiskereskedelmi kötelezettség előírása indokolt lenne annak érdekében, hogy a szolgáltató a bérelt vonali nagykereskedelmi végződtetési szegmens piacon meglévő erőfölényes helyzetét a kapcsolódó piacokra, így elsősorban a kiskereskedelmi bérelt vonali- és az adatátviteli piacra vonatkozóan ne tudja kiterjeszteni. Az ilyen információkat a Tanács a költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettség keretén belül a 13. piac határozatával kapcsolatban bekéri és felhasználja.

14-es piac: Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense

A határozattervezet szerint a Matáv Rt. nem lenne jelentős piaci erejű szolgáltatóvá kijelölve a nagykereskedelmi trónk szegmens piacán. Véleményünk szerint a Matáv kiskereskedelmi piacokon meglévő jelentős piaci ereje, az országos lefedettséget biztosító – egyben legnagyobb kapacitásokkal rendelkező – gerinchálózata, valamint a társszolgáltatókkal kötött szerződése alapján egyértelműen jelentős piaci erejű szolgáltató a Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense piacon is.

NHH válasz: A Tanács - összhangban az Európai Bizottság 2003/311/EC ajánlásával - külön vizsgálta a bérelt vonali kiskereskedelmi piac, a bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmens piac és a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens piac versenyviszonyait és végezte el a piacelemzést. Az Európai Bizottság 2003/311/EC ajánlása a Mellékletében felsorolt 18 piacot éppen azért nevesítette, hogy ezeken külön-külön lehessen megvizsgálni a versenyviszonyokat, és a piacelemzés eredményétől függően meghatározni a

JPE szolgáltatókat, illetve kiróni rájuk az arányos kötelezettségeket. Ennek megfelelően az a tény, hogy egy szolgáltató a bérelt vonalak minimális készlete kiskereskedelmi piacon JPE szolgáltatóként lett azonosítva, nem jelenti azt, hogy a bérelt vonali nagykereskedelmi piacokon is automatikusan JPE szolgáltató legyen. Ennek eldöntése csak a jelen határozat A. fejezetében leírt Módszertan szerint elvégzett, és a B. fejezetben ismertetett piacelemzési folyamat eredményei alapján lehetséges. Ez a piacelemzés természetesen figyelembe vette azt a tényt, hogy a Matáv Rt. jelentős méretű gerinchálózattal rendelkezik, valamint tekintetbe vette a társszolgáltatókkal kötött szerződésekre vonatkozóan az Adatlapon megadott információkat is. A Tanács ezekre az elemzésekre alapozva jutott arra a döntésre, hogy a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens piacon nem azonosít JPE szolgáltatót.

Fel kívánjuk hívni a szabályozó hatóság figyelmét, hogy a határozattervezetek értelmében a Matáv a jövőben kizárólag a végződtetési szegmensben lesz referenciaajánlatra kötelezett szolgáltató, míg ugyanez a trónk szegmens esetében nem lesz előírás. Ennek következményeként a bérelt vonali kiskereskedelmi szolgáltatások piacán fennáll a veszélye annak, hogy a bérelt vonali végződtetés árát a RIO-ban meghatározott ár felett kínálja ugyan a fogyasztóknak, ugyanakkor a kapcsolódó gerincköltséget esetleg indokolatlanul alacsony szintre csökkenti. Ezáltal megszűnhet a bérelt vonali piacon a transzparencia, az alternatív szolgáltatók pedig könnyen kiszorulhatnak a piacról.

NHH válasz: A Tanács megvizsgálta a felvetett példát és arra a következtetésre jutott, hogy ez egy elképzelhető, reális reakcióját jelenti meg a bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmensén jelentős piaci erejű szolgáltatóként azonosított szolgáltatónak. Valóban előfordulhat az a szolgáltatói árazási politika, hogy a bérelt vonalak minimális készlete kiskereskedelmi piacon és a bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmensén egyaránt JPE szolgáltató a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás nagykereskedelmi elemeinek (végződtetési ill. trónk szegmens) árárányát a fentiek szerint torzítja el, amennyiben a szolgáltató a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens piacon nem bizonyul JPE szolgáltatónak.

Ugyanakkor a Tanács ezt az indokot nem látja elégségesnek arra, hogy ezt a fajta piaci ártorzulást egy, a piacelemzés folyamatának ellentmondó JPE azonosítással szabályozza. Ezért a jövőben, ha szükséges, a Tanács a felvetett problémát - összhangban a torzítás kiskereskedelmi jellegével - a bérelt vonalak minimális készlete kiskereskedelmi piacon egy további árszabályozási kötelezettség kirovásával látja lehetségesnek megoldani. Erre az Eht. 109. § (1) bekezdés b) pontja alapján nyílik a Tanácsnak lehetősége.

A tervezet piacelemzésről szóló fejezetében foglaltak közül az alábbi bekezdésben foglaltakat kívánjuk kiemelni, majd részletesen elemezni:

„Tanács azt is megállapította, hogy az ott [piacelemzés I.5.1. pontja] említett belső szolgáltatások figyelembe vételével – mivel a legkiterjedtebb és legnagyobb kapacitású országos gerinchálózattal rendelkező szolgáltató a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon (pl.. kiskereskedelmi bérelt vonali piac) piacvezető – Matáv Rt. számított piaci részesedése az itt feltüntetetténel jóval nagyobb lenne. Ennek a belső szolgáltatások figyelembe vételével képzett piaci részesedésnek a pontos számítása azonban módszertanilag korrekt módon nem lehetséges, mivel a szolgáltatás belső transzfer ára nem ismert és az sem határozható meg teljesen pontosan, hogy a bérelt vonali trónk szolgáltatásokra, mint belső szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi szolgáltatások milyen mértékben vesznek igénybe bérelt vonali trónk szolgáltatásokat.” (51. oldal)

Az idézetben megfogalmazott kijelentéssel nem tudunk egyetérteni, hiányoljuk a tételes elemzést, egyben az alábbi észrevételeket tesszük:

Véleményünk szerint egy olyan vállalat, amely a vizsgált nagykereskedelmi piacokhoz kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon domináns pozícióval, valamint jelentős piaci erővel rendelkezik, egyben – ahogy ez a piacelemzésből is kiderül – a bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatás piacán a legkiterjedtebb infrastruktúrát birtokolja, nehezen elképzelhető, hogy ne rendelkezne jelentős piaci részesedéssel a bérelt vonali trónk szegmensben.

Az érvényben lévő szabályozásban összevontan jelenik meg a bérelt vonali trónk és a végződtetési szegmens piac, amelyben a Matáv jelentős piaci erővel rendelkezik. Az új szabályozás értelmében e két piac egymástól elválasztásra került, ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a Matáv jelenleg sem kizárólag a végződtetési szegmensben meglévő piaci ereje miatt került kijelölésre.

NHH válasz: A GTS-Datanet véleményének azon állítása, hogy "egy olyan vállalat, amely a vizsgált nagykereskedelmi piacokhoz kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon domináns pozícióval, valamint jelentős piaci erővel rendelkezik, egyben a bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatás piacán a legkiterjedtebb infrastruktúrát birtokolja, nehezen elképzelhető, hogy ne rendelkezne jelentős piaci részesedéssel a bérelt vonali trónk szegmensben", önmagában nem jelenti azt, hogy a szolgáltató ezen a piacon JPE szolgáltatóként azonosítható, ez annak is függvénye, hogy hogyan oszlik meg a teljes piac közte, és a többi szolgáltató között.

Az Adatlapokon megadott információk szerint - melyek egy konzultáció következtében még pontosítva is lettek - a bérelt vonali trónk szegmens piacon a legnagyobb részesedéssel rendelkező szolgáltatónak az Antenna Távközlési Rt., a második legnagyobb részesedéssel rendelkező szolgáltatónak a PanTel Rt. bizonyult. Ennek fényében a fentebb idézett bekezdés érvelése nem elfogadható.

A Tanács a jelentős piaci erejű szolgáltató azonosításakor olyan állításokat mondhat csak ki, amelyeket egyértelműen bizonyítani tud. A bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens piac struktúrájáról – a kapcsolódó kiskereskedelmi piacok szolgáltatásainak belső-, bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatásokat is használó részének teljesítményeit is figyelembe véve - a Tanács csak annyit tudott megállapítani, ami a határozat-tervezetben is szerepel, nevezetesen, hogy az ilyen módon számított piaci részesedése a Matáv Rt.-nek az ott bemutatottnál jóval nagyobb lenne.

Pontosan azonban ez a piaci részesedés nem számítható ki, mivel olyan eltérő piacok egységes szempontú mérését igényelné, amelyek nagyon eltérő mértékben – és nyilvántartásokkal nem követhető módon – vesznek igénybe bérelt vonali trónk szakaszokat.

Így például:

- *A bérelt vonali trónk szakaszokat használó szolgáltatások nemcsak azok a kiskereskedelmi szolgáltatások, amelyekről észrevételében a GTS-Datanet említést tesz, és amelyeken a Matáv Rt. valóban domináns helyzetű, hanem pl. a 10-es számú érintett piac – hiszen a beszédcélú tranzitszolgáltatások piaca is használ bérelt vonali trónk szakaszokat-, ahol – a Tanács álláspontja szerint - a Matáv Rt. nem rendelkezik jelentős piaci erővel.*
- *A határozat-tervezetben említésre került az is, hogy bérelt vonali trónk szakaszokat a mobilszolgáltatók is használnak, amely szolgáltatások piacán a Matáv Rt. közvetlenül nincs is jelen, és ahol a két kisebb szolgáltató együttes piaci részesedése meghaladja a Matáv Rt. irányítása alatt álló T-Mobile Magyarország Rt. piaci részesedését. A mobil-szolgáltatók, mivel forgalmuk növekedése mind a vezetékes telefónia, mind a bérelt vonali kiskereskedelmi piac növekedését meghaladja, minden bizonnyal egyre nagyobb mértékben használnak bérelt vonali trónk szakaszokat, amelyek együttes*

súlya akár nagyságrendekkel is nagyobb lehet, mint a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások által használt bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatások súlya.

- Bérelt vonali trónk szakaszokat használnak az országos vezetékes műsorjel-elosztó szolgáltatók is (pl. fejállomásaik összekötésére), amely kiskereskedelmi piacon a Matáv Rt.-hez tartozó szolgáltató piaci részesedése 25 % alatti.

A Tanács a határozat-tervezet szövegében kiemelte – mint az a GTS Datanet Kft. észrevételében is szerepel - , hogy a Matáv Rt. piaci részesedése a tényleges piaci tranzakciók alapján mértnél jóval nagyobb lenne a belső teljesítményeket is figyelembe véve. A Tanács véleménye szerint ugyanakkor a belső teljesítmények figyelembe vételével számított piaci részesedés – még ha kiszámítható is lenne, és megfelelően nagyra mutatkozna - az adott szolgáltató, és az adott nagykereskedelmi piac esetén önmagában nem elegendő a jelentős piaci erő megállapításához.

A Matáv Rt. tényleges tranzakciók figyelembe vételével számított piaci részesedése **üzleti titok** alatti.

Ez az alacsony arány azt jelzi, hogy a Matáv Rt. erőfölénye a piaci szereplőkkel szemben nehezen értelmezhető, mivel a piac keresleti oldalának szereplői eddig is abban a helyzetben voltak, hogy nem kényszerültek trónk szegmens szolgáltatást igénybe venni a valóban legkiterjedtebb hálózattal rendelkező Matáv Rt.-től. A Tanács álláspontja szerint ez annak a jele (ami egybe vág a kiépült párhuzamos infrastruktúráról a Tanács rendelkezésére álló információkkal), hogy ezen az adott piacon a versengő párhuzamos infrastruktúrák már olyan mértékben kiépültek, ami képes ellensúlyozni a legnagyobb inkumbens szolgáltató jóval korábban talán ténylegesen is fennállt piaci dominanciáját.

A Tanács véleménye szerint az a tény, hogy a tényleges tranzakciók alapján a Matáv Rt. piaci részesedése elhanyagolható, azt is jelzi, hogy a Matáv Rt. tényleges nagykereskedelmi tevékenységet (azaz harmadik félnek nyújtott szolgáltatást) ezen a piacon alig végez. Ennek megfelelően az erőfölény azon értelmezése, amely szerint az lehetővé teszi számára azt, hogy tevékenységét versenytársaitól és az ügyfelektől nagymértékben függetlenül folytassa, nehezen értelmezhető. A trónk szegmens szolgáltatásokat igénybe vevő ügyfelek képesek a piacon alternatív szolgáltatásokat találni, ami annak a következménye, hogy országos gerinchálózattal több szolgáltató is rendelkezik.

Maguk a bérelt vonali kiskereskedelmi piacon szereplő vállalkozások képviselői is kifejtették egy a tavalyi év közepén a szolgáltatók körében a bérelt vonali piac versenyproblémáival és árprés kezelésével folytatott felmérésben, hogy a Matáv trónk szegmens szolgáltatására igazából nincs nagy szükségük.

GTS: A trónk szegmens két, egymástól a célpiacot tekintve jól elkülöníthető szegmensre bontható.

- Az egyik csoportba tartoznak azok a társszolgáltatók, Internet szolgáltatók, akik a az országos hálózatukat részben vagy egészben bérelt hálózatra építik. Ebben az esetben a bérelt vonalat a társszolgáltató több különböző szolgáltatás céljára is használhatja (hang, Internet vagy bérelt vonal), azonban a további felhasználás módja nem releváns, minden esetben amikor az ügyfél bérelt vonali szolgáltatást vesz igénybe azt a piaci részesedés meghatározásánál figyelembe kell venni. Ugyanezen álláspontot véljük kiolvasni a Tanács határozattervezetében leírtakból.

Eszerint az elemzés során az egyes megállapodásokról nem a szerződés megnevezése, hanem annak tényleges tartalma alapján kell eldönteni, hogy nagykereskedelmi szolgáltatásról van-e abban szó. Szintén ezt a megközelítést

erősítik a piacmeghatározás részben leírtak, mely szerint „a Tanács nem vizsgálja, hogy a nagykereskedelmi értékesítés során nyújtott bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást az igénylő szolgáltató tovább értékesíti-e, vagy egy elektronikus hírközlő hálózat elemeként építi be”.

A GTS javasolja, hogy Matáv Rt.-től nagykereskedelmi trónk szegmens szolgáltatást igénybe vevő szolgáltatóktól az NHH kérje be a szerződéseket, és azok ismeretében döntsön arról, hogy tartalmukat tekintve kis- vagy nagykereskedelmi szolgáltatásokra vonatkoznak azok. (Az adott szegmensben érdekelt vállalkozások közül a GTS-Datanet, a PanTel, az Invitel, a három mobil szolgáltató, valamint a nagyobb ISP szolgáltatók (Axelero, Euroweb stb) szerződéseinek áttekintése messzemenően indokolt.)

A szolgáltatók Matávval kötött kereskedelmi szerződésai megnevezésüket tekintve besorolhatóak a kiskereskedelmi kategóriába, ugyanakkor a GTS véleménye szerint a piacelemzés szempontjából – az ott megfogalmazott szempontok alapján – ezen megállapodásokat nagykereskedelmi szerződéseknek kell tekinteni.

NHH válasz: Az adatgyűjtési kérdőív bérelt vonali részéhez tartozó fogalmak gyűjteménye éppen abban az értelemben definiálta a nagykereskedelmi szolgáltatás fogalmát, ahogy azt a GTS-Datanet az észrevételeiben kéri. Ennek megfelelően a szolgáltatóknak is ebben a formában kellett kitölteniük a kérdőíveket. A Hatóságnak mindaddig nincs oka az adatlapok kitöltésének helyességében kételkednie, amíg azokban ellentmondást nem talál vagy a kapott adatok konzisztenciája nem áll fenn más forrásokból származó adatokkal. Ennek megfelelően a fenti érvelést a Tanács nem tudja elfogadni, mint a szerződések teljes körű bekérésének és felülvizsgálatának a végrehajtását kiváltó információt.

- **A másik piaci szegmensbe mindazon kiskereskedelmi ügyfelek beletartoznak, akik a szolgáltatótól bérelt vonali szolgáltatást vesznek igénybe. A Tanács által javasolt végződtetési szegmens definíció alapján az összes olyan vonalat melynek mindkét végpontja nem ugyanazon bérelt vonali nódhoz kapcsolódik egy trónk szegmens köt össze. Ezek alapján számunkra érthetetlen, hogyan lehet a Matáv nem jelentős szolgáltató akkor, amikor a bérelt vonali piaci részesedése a mi becsléseink alapján 50% körül mozog. A darabszámok tekintetében ez a piaci részesedés a Matáv esetében még ennél is lényegesen magasabb. Így e részpiac esetén, ha lehet még nyilvánvalóbb a Matáv abszolút dominanciája, így nem lehet kétséges a JPE státusz sem.**

NHH válasz: A Tanács egyetért azzal, hogy az Európai Bizottság által meghatározott végződtetési szegmens definíciójából következik, hogy az összes olyan bérelt vonali összeköttetésben, melynek mindkét végpontja nem ugyanazon bérelt vonali node-hoz kapcsolódik, legalább egy trónk szegmens található, mely összeköti a két végződtetési szegmenst. Ez az állítás azonban csak műszakilag igaz, de kereskedelmi értelemben ez nem jelenti azt, hogy a szóban forgó trónk szegmens a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens piac részét képezné. Ha ugyanis a trónk szegmens nem nagykereskedelmi piacon került beszerzésre, hanem a szolgáltató azt saját hálózatán különíti el, akkor ez a kiskereskedelmi piacon értékesített trónk szegmens a nagykereskedelmi piacon nem jelenik meg. A Matáv esetében pedig a helyzet tipikusan ez, hiszen ahol lehet, saját elektronikus hírközlő hálózatának a kapacitását használja fel a végződtetési szegmensek összekötésére. A fenti érvelés tehát nem állja meg a helyét.

Az észrevétel itt nem nevesíti, de a korábban említett észrevételhez hasonlóan itt is a belső teljesítmények figyelembe vételét veti fel. Mint az a korábbi válaszban már szerepel, a Tanács véleménye szerint az ezek figyelembe vételével számított esetleges magas piaci részesedés önmagában ezen a piacon nem jelentené, hogy a Matáv Rt. JPE státuszú, tekintettel a tényleges tranzakciók alapján mért igen alacsony részesedésére.

- **A GTS elfogadja, hogy az eddigiekben a trönk és a végződtetési szegmens nem volt a MARIO-ban külön választva, így közvetlenül ez alapján nem magától értetődő a belső transzfer ár meghatározásai. Mindazonáltal felhívjuk a Tanács figyelmét, hogy a MARIO elkészítéséhez a Matáv a saját belső forgalmára vonatkozóan is alkalmazott becsléseket, továbbá a becsült kiskereskedelmi forgalomhoz bérelt vonali trönk szegmenshez kapcsolódó költségeket kellett meghatároznia.**

Véleményünk szerint az NHH rendelkezésére állnak az érvényben lévő MARIO-t alátámasztó tételes kalkulációk, mely alapján megállapítható, hogy a Matáv kiskereskedelmi szolgáltatásai milyen mértékben használják a nagykereskedelmi trönk szegmenshez szolgáltatást.

A felsorolt pontok figyelembe vételével egyértelműen megállapítható, hogy a Matáv jelentős piaci erejű szolgáltatója a vizsgált piacnak. A bérlet vonali végződtetés nagykereskedelmi piacon a határozattervezet FDC alapú költségszámítást írt elő. Jelezni kívánjuk, hogy amennyiben a Matáv JPE szolgáltatóvá kerül kijelölésre a bérelt vonali trönk piacon, úgy a gerinchálózat vonatkozásában az FDC alapú költségszámítás alkalmazását helytelennek tartjuk, ehelyett a kapcsolódó IHM rendeletben előírtak szerinti LRIC módszertan alkalmazását tudjuk elfogadni.

NHH válasz: A Matáv Rt. esetén valóban léteznek ezek az árinformációk, azonban ezek csak egy bizonyos trönk szakaszra vonatkozóan mondanak valamit, nem általánosan a Matáv trönk szegmens szolgáltatásának áráról. Ezen kívül egy esetleges becslésnél még mindig fennáll az a bizonytalanság, hogy az adott kis- (és más nagy)kereskedelmi szolgáltatáshoz milyen mértékben van szükség bérelt vonali trönk szegmensre (ez megfelelően teljeskörűen igen nehezen becsülhető).

A helyzet pontos értékelését gyakorlatilag ellehetetleníti az, hogy ez az információ, mint azt láttuk, töredékesen is csak a Matáv Rt. esetén van meg, a többi érintett szolgáltatónál (mobilok, alternatív szolgáltatók) nem.

Ennél is fontosabb azonban az, hogy mint az a korábbi válaszban már szerepel, a Tanács véleménye szerint az ezen belső teljesítmények figyelembe vételével számított esetleges magas piaci részesedés önmagában ezen a piacon nem jelentené, hogy a Matáv Rt. JPE státuszú, tekintettel a tényleges tranzakciók alapján mért igen alacsony részesedésére.

Maguk a bérelt vonali kiskereskedelmi piacon szereplő vállalkozások képviselői is kifejtették egy a tavalyi év közepén a szolgáltatók körében a bérelt vonali piac versenyproblémáival és árprés kezelésével folytatott felmérésben, hogy a Matáv trönk szegmens szolgáltatására igazából nincs nagy szükségük.

AZ INVITEL RT. VÉLEMÉNYE

a 14-es „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” piac határozat-tervezetéről

Észrevételek – összefoglalás:

JPE kijelöléssel kapcsolatos észrevételek:

a, A 7-es, 13-as és 14-es piac együttes értékelése alapján az Invitel Rt. véleménye szerint elkerülhetetlen, hogy a Tanács a Matáv Rt-t jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosítsa a 14-es „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” piacon.

NHH válasz: A Tanács - összhangban az Európai Bizottság 2003/311/EC ajánlásával - külön vizsgálta a bérelt vonali kiskereskedelmi piac, a bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmens piac és a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens piac versenyviszonyait és végezte el a piacelemzést. Az Európai Bizottság 2003/311/EC ajánlása a Mellékletében felsorolt 18 piacot éppen azért nevesítette, hogy ezeken külön-külön lehessen megvizsgálni a versenyviszonyokat, és a piacelemzés eredményétől függően meghatározni a JPE szolgáltatókat, illetve kiróni rájuk az arányos kötelezettségeket. Ennek megfelelően az a tény, hogy egy szolgáltató a bérelt vonalak minimális készlete kiskereskedelmi piacon JPE szolgáltatóként lett azonosítva, nem jelenti azt, hogy a bérelt vonali nagykereskedelmi piacokon is automatikusan JPE szolgáltató legyen. Ennek eldöntése csak a jelen határozat A. fejezetében leírt Módszertan szerint elvégzett, és a B. fejezetben ismertetett piacelemzési folyamat eredményei alapján lehetséges.

Az Európai Bizottság 2003/311/EC ajánlás Mellékletében nevesített három bérelt vonali piac között valóban vannak persze összefüggések, azonban a Tanács felhívja a figyelmet arra, hogy vannak olyan nagykereskedelmi tranzakciók, melyek eredménye nem jelenik meg a kiskereskedelmi piacon és ez fordítva is igaz: vannak olyan kiskereskedelmi tranzakciók, melyeknek nincs nagykereskedelmi háttér. Ennek megfelelően a három piac között koránt sincs olyan szigorú összefüggés, mint ahogy azt az Invitel Rt. fenti gondolatmenete állítja. Ezt ismerte fel az Európai Bizottság is, mikor arra a következtetésre jutott, hogy a bérelt vonali kereskedelmi tevékenység három függetlenül vizsgálható piacra bontható. Ennek megfelelően viszont abból a tényből, hogy egy szolgáltató a bérelt vonali végződtetési szegmens piacon JPE lett, egyáltalán nem következik, hogy a szolgáltató a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens piacon is JPE lenne.

Ld. még a korábbi válaszban szereplő információkat (GTS-Datanet)

Kötelezettségekkel kapcsolatos észrevételek:

a, Az Invitel Rt. szükségesnek látja, hogy a Tanács a Matáv Rt-re 13-as piacon kirótt kötelezettségeknek megfelelően az alábbi kötelezettségeket rója ki:

aa) az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.)

102. § szerinti „átláthatóság” kötelezettséget;

ab) az Eht. 104. § szerinti „egyenlő elbánás” kötelezettséget;

ac) az Eht. 105. § szerinti számviteli szétválasztás;

ad) az Eht. 106. § szerinti „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettséget”;

ae) az Eht. 108. § szerinti költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettséget.

NHH válasz: A Tanács megállapította, hogy a jelen - bérelt vonali piacokhoz közösen kapcsolódó észrevétel - a 14. piac határozatával kapcsolatosan nem értelmezhető, mivel ezen a piacon a Tanács nem azonosított JPE szolgáltatót, kötelezettség kirovására sincs lehetőség.

4-5) JPE kijelöléssel és Kötelezettségekkel kapcsolatos észrevételek

A piac-meghatározással foglalkozó nemzetközi szabályozói gyakorlatban és az Európai Bizottság elektronikus hírközléssel foglalkozó döntéseiben ez a három piac együtt szerepel. A piaci működés anomáliáira a piacelemzéseknél használt módszertan szerint a kiskereskedelmi piacok, jelen esetben a 7-es „Bérelt vonalak minimális készlete” piac helyzetelemzéséből kell következtetni. A problémák megoldását, enyhítését segítő szabályozói lépésekre elsősorban a nagykereskedelmi piacokon, esetünkben a 13-as „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense” és a 14-es „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” piacokon van szükség, és ha ezek nem vezetnek eredményre, akkor a kiskereskedelmi piacokon is indokolt a beavatkozás. **Ezen 3 piacot tehát szabályozás szempontjából indokolt egy logikai egységként kezelni, mint a bérelt vonali piac nagykereskedelmi oldalát és a logikailag hozzá köthető kiskereskedelmi vetületet.**

A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa által hozott határozattervezetek (7-es piac, 13-as piac) is ezt az elemzési sort használják, a kiskereskedelmi piacon a "Tanács megállapította, hogy a piacon ma nem érvényesül olyan hatás, amelynek eredményeként a piac a hatékony verseny állapotához közeledne"⁵⁷, erre és a piacelemzésre alapozva jelöli ki a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót és határozza meg azt a minimum követelményt, amely 7-es kiskereskedelmi piacon elvárható. Az ellátáshoz szükséges minimális kötelezéssel lefedett kiskereskedelmi piacon (2 Mbps és alatti sávszélességű bérelt vonalak) kívül, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató egyáltalán nem nyújtott végződtetési szegmens szolgáltatást. A szabályozó a kiskereskedelmi versenyhelyzet erősítése érdekében **további kötelezettségeket**

⁵⁷ Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanács határozattervezete a 7-es piac azonosításához, Hírközlési Értesítő 2004. 11. szám, 1428.o.

ír elő a 13-as nagykereskedelmi piacon, többek között a nagykereskedelmi ár kiskereskedelmi árból való származtatását, a retail mínusz árképzési elv alkalmazását. Ez utóbbira a Matáv vertikális vállalati struktúrája miatt kerül sor, hiszen egyidejűleg van jelen a nagykereskedelmi és a kiskereskedelmi piacokon, így árképzésével a nagykereskedelmi szolgáltatásait igénybe vevő kiskereskedelmi versenytársai árrését befolyásolja, végső soron **kimutatható árprést alkalmaz, amikor kiskereskedelmi árai nagykereskedelmi árai alatt maradnak.**

Az alkalmazott logika azonban az NHH 14-es piac határozattervezeténél megtörik, habár jelentős nemzetközi példák mutatják a trónk piac erőteljes szabályozásának szükségességét. **Nagy-Britanniában** a trónk szegmens nagykereskedelmi szolgáltatás piacán is jól körülhatárolt kötelezésekkel (elsősorban költségalapúsággal) próbálják a jelentős piaci erővel bíró szolgáltatót a túlzott árak alkalmazásától, az árprés használatától távol tartani.⁵⁸

A trónk szegmens piacáról az **ír szabályozó** úgy vélekedik: viszonylag ritkán fordul elő, hogy a szolgáltatást önmagában vásárolnának, általában a végponttól végpontig terjedő bérelt vonali szakasz a termék. A trónk szegmens és a végződtetési szegmens elkülönítését illetően a szolgáltatók között nagyon eltérő vélemények vannak és ez rendkívüli mértékben megnehezíti az adatok összevethetőségét. Emiatt Írországból a piacelemzésnél a végponttól végpontig terjedő bérelt vonalak számából és az ezeknél elért bevételekből indulnak ki. **Ennek alapján a trónk szegmens nagykereskedelmi piacon is árszabályozásra tesznek javaslatot.**⁵⁹

A 14-es piac vizsgálatok a Tanács megállapította, hogy "gyakorlatilag majdnem minden kiskereskedelmi elektronikus hírközlési szolgáltatás nyújtásához használnak bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmenst a nagykereskedelmi társszolgáltatók. Ennek megfelelően a Tanács arra a következtetésre jutott, hogy nem önmagában a bérelt vonali kiskereskedelmi piac versenyviszonyaiból, hanem az összes - fentebb felsorolt - kiskereskedelmi piac versenyviszonyaiból együttesen lehet csak következtetést levonni a nagykereskedelmi piacra vonatkozóan."⁶⁰ Ettől kezdve viszont nincs konkrét fogódzó abban a tekintetben, hogy milyen kiskereskedelmi piac versenyhelyzete alapján lehetne következtetést levonni a nagykereskedelmi piacra. A piacelemzés során aszimmetrikus piaci helyzetet látunk: a potenciálisan legnagyobb nagykereskedelmi szolgáltató "rejtőzködik", hiszen nincsenek, vagy csak alacsony volumenben vannak jelen tranzakciók a piacon,⁶¹ így a relatíve kisebb súlyú szolgáltatók válnak piacvezetővé, **látszólag versenyző piaccal állunk szemben.**

A Tanács határozattervezete ugyanakkor maga hívja fel a figyelmet arra a tényre, hogy a **"Matáv Rt. trónk szegmens kapacitásának csak töredékét értékesíti a bérelt vonali**

⁵⁸ Review of the retail leased lines, symmetric broadband origination and wholesale trunk segments markets, Final Statement and Notification, Ofcom, June 2004. a kötelezéseket illetően lásd 188-189. old. az árprés veszélyéről 253.o.

⁵⁹ Market Analysis: Wholesale Terminating and Trunk Segments of Leased Lines and Retail Leased Lines (National), ComReg 04/59, June 2004, 37-38.o.

⁶⁰ Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanács határozattervezete a 7-es piac azonosításához, Hírközlési Értesítő 2004. 11. szám, 1586.o.

⁶¹ i.m. 1587.o. lábjegyzet

nagykereskedelmi trónk szegmens piacon. E szolgáltató esetén tehát feltételezhető, hogy egy 5-10%-os áremelkedés hatására (vagy akár üzletpolitikai okokból anélkül is) jelenlegi szolgáltatási profilja megtartása mellett is képes lenne jelentős trónk-kapacitás kínálattal megjelenni az adott piacon és azon jelentős befolyást szerezni."⁶²

Az Invitel Rt. véleménye szerint, ha a piacelemzés valóban elkészült volna, és a trónk szegmens nagykereskedelmi piacot a vertikális felépítésű szolgáltatók belső szolgáltatásainak figyelembe vételével állapították volna meg, a Matáv Rt piaci részesedése jóval nagyobb lenne.

NHH válasz: Ezt a határozat-tervezet tartalmazza is.

Mivel a Tanács elemzése során jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató nem lett kijelölve a piacon, **a piacon uralkodó ár- és költségviszonyok átláthatósága sem biztosítható.** Így a Tanács azon megállapításai sem meggyőzőek, hogy a méret- és választékgazdaságosság miatt a Matáv Rt potenciálisan alacsonyabb árakat tudna ajánlani a piacon. **Az a tény, hogy a Matáv Rt ilyen "alacsonyabb" árakkal nem jelenik meg, éppen arra utalhat, hogy nem kívánja az erre a nagykereskedelmi szolgáltatásra épülő kiskereskedelmi piacokon a versenytársait kedvezőbb helyzetbe hozni, azaz jelentős piaci erejű szolgáltatóként viselkedve egyértelműen befolyásolja a piacot.**

A tranzakciók, a piacra lépés hiányából levonható téves következtetések lehetőségére a mobil piacok meghatározása során már **a Bizottság is felhívta a figyelmet:** "Az ilyen tranzakciók hiánya valójában pusztán azt jelenti, hogy az NHH által meghatározott érintett piacon valamennyi ellátás belső, azaz a vertikálisan integrált mobilszolgáltató saját magának értékesít. Ebben az esetben a nagykereskedelmi szintű ellátás szerkezete (úgy, mint az érintett piacon jelen lévő vállalkozások piaci részesedése) a kiskereskedelmi szintű ellátásból vezethető le, és az érintett piacot a kiskereskedelmi szinten érvényesülő versenyfeltételek alapján kellene elemezni."⁶³ A kiskereskedelmi piacok tetszőleges kitágításával azonban a tényleges piacelemzést nem lehet kikerülni.

Az Invitel Rt. véleménye a 7-es, 13-as és 14-es piac együttes értékelése alapján az, hogy elkerülhetetlen, hogy a Tanács a Matáv Rt-t jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosítsa a 14-es „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” piacon, és a 13-as piacon kirótt kötelezettségeknek megfelelően az alábbi kötelezettségeket rója ki rá:

a) az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.)

102. § szerinti „átláthatóság” kötelezettséget;

⁶² i.m.1588.o.

⁶³ HU/2004/0096. számú ügy: Nyilvános mobil rádiótelefon hálózathoz való hozzáférés és nyilvános rádiótelefon hálózatból történő híváskezdeményezés piaca Magyarországon, Észrevételek a 2002/21/EK irányelv 7. cikke (3) bekezdésének megfelelően, SG-Greffe (2004) D/204343, 3.o.

- b) az Eht. 104. § szerinti „egyenlő elbánás” kötelezettséget;
- c) az Eht. 105. § szerinti számviteli szétválasztás;
- d) az Eht. 106. § szerinti „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettséget”;
- e) az Eht. 108. § szerinti költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettséget.

*NHH válasz: A Tanács a határozat-tervezet szövegében kiemelte – mint az a GTS Datanet Kft. észrevételében is szerepel - , hogy a Matáv Rt. piaci részesedése a tényleges piaci tranzakciók alapján mérténél jóval nagyobb lenne a belső teljesítményeket is figyelembe véve. A Tanács véleménye szerint ugyanakkor a belső teljesítmények figyelembe vételével számított piaci részesedés – még ha kiszámítható is lenne, és megfelelően nagyra mutatkozna - az adott szolgáltató esetén önmagában nem elegendő a jelentős piaci erő megállapításához. A Matáv Rt. tényleges tranzakciók figyelembe vételével számított piaci részesedése **üzleti titok** alatti.*

Ez az alacsony arány azt jelzi, hogy a Matáv Rt. erőfölénye a piaci szereplőkkel szemben nehezen értelmezhető, mivel a piac keresleti oldalának szereplői eddig is abban a helyzetben voltak, hogy nem kényszerültek trónk szegmens szolgáltatást igénybe venni a valóban legkiterjedtebb hálózattal rendelkező Matáv Rt.-től. A Tanács álláspontja szerint ez annak a jele (ami egybe vág a kiépült párhuzamos infrastruktúrákról a Tanács rendelkezésére álló információkkal), hogy ezen az adott piacon a versengő párhuzamos infrastruktúrák már olyan mértéken kiépültek, ami képes ellensúlyozni a legnagyobb inkumbens szolgáltató jóval korábban talán ténylegesen is fennállt piaci dominanciáját.

Maguk a bérelt vonali kiskereskedelmi piacon szereplő vállalkozások képviselői is kifejtették egy a tavalyi év közepén a szolgáltatók körében a bérelt vonali piac versenyproblémáival és árprés kezelésével folytatott felmérésben, hogy a Matáv trónkszegmens szolgáltatására igazából nincs nagy szükségük.

A PanTel Holding Rt. a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” piacra vonatkozó határozat-tervezete kapcsán, az Eht. 36§-ában meghatározott egyeztetés keretében az alábbi

Írásbeli észrevételeket

teszi.

I. A kis- és nagykereskedelmi piac egymásra hatása a bérelt vonali trónkszegmens piacán

A Határozat-tervezet III.2.7. pontja kapcsán javasoljuk, hogy a Hatóság vizsgálja meg a bérelt vonali kiskereskedelmi szolgáltatások más szolgáltatásokkal együtt történő értékesítését és annak paici hatásait. A bérelt vonali piacokon számottevő erővel rendelkező szolgáltató eddigi tapasztalataink szerint a bérelt vonali szolgáltatásait más szolgáltatásokkal egy csomagban kínálja az ügyfeleknek, így takarva el az árprés helyzetet (mely szerint a bérelt vonali szolgáltatásokat a

kiskereskedelmi piacon alacsonyabb áron kínálja, mint azt a nagykereskedelmi piacon teszi).

A határozatnak javaslatunk szerint ki kell térni arra, hogy az elemzett bérelt vonali piacokhoz kapcsolódó szolgáltatások minden kiskereskedelmi ajánlat esetében legyenek transzparens módon elkülönítve az egyéb kapcsolódó szolgáltatásoktól (pl. belső hálózatépítés, berendezések lízingelése, más távközlési szolgáltatás mint pl. telefónia, stb.) A szabályozás elmaradása a gyakorlatilag monopol helyzetű szolgáltató piaci pozícióinak fennmaradását eredményezi, és a hatékony verseny kialakulását késlelteti.

A Határozat-tervezet III.4 pontja kapcsán kérjük, hogy a Hatóság vizsgálja meg azt, hogy a Matáv Rt. A „bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense” piacán gyakorolt gazdasági erejét mennyiben és milyen formában viszi át a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” piacára.

II. A Matáv Rt. jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként történő fellépése a vizsgált piacon.

A határozattervezet szerint a Matáv Rt. nem lenne jelentős piaci erejű szolgáltatóvá kijelölve a nagykereskedelmi trónk szegmens piacán. Véleményünk szerint a Matáv kiskereskedelmi piacokon meglévő jelentős piaci ereje, az országos lefedettséget biztosító – egyben legnagyobb kapacitásokkal rendelkező – gerinchálózata, valamint a társszolgáltatókkal kötött szerződésai alapján egyértelműen jelentős piaci erejű szolgáltató a Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmens piacon is.

Fel kívánjuk hívni a szabályozó hatóság figyelmét, hogy a határozattervezetek értelmében a Matáv a jövőben kizárólag a végződtetési szegmensben lesz referenciaajánlatra kötelezett szolgáltató, míg ugyanez a trónk szegmens esetében nem lesz előírás. Ennek következményeként a bérelt vonali kiskereskedelmi szolgáltatások piacán fennáll a veszélye annak, hogy a bérelt vonali végződtetés árát a RIO-ban meghatározott ár felett kínálja ugyan a fogyasztóknak, ugyanakkor a kapcsolódó gerincköltséget esetleg indokolatlanul alacsony szintre csökkenti. Ezáltal megszűnhet a bérelt vonali piacon a transzparencia, az alternatív szolgáltatók pedig könnyen kiszorulhatnak a piacról.

A tervezet piacelemzésről szóló fejezetében foglaltak közül az alábbi bekezdésben foglaltakat kívánjuk kiemelni, majd részletesen elemezni:

„Tanács azt is megállapította, hogy az ott [piacelemzés I.5.1. pontja] említett belső szolgáltatások figyelembe vételével – mivel a legkiterjedtebb és legnagyobb kapacitású országos gerinchálózattal rendelkező szolgáltató a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon (pl.. kiskereskedelmi bérelt vonali piac) piacvezető – Matáv Rt. számított piaci részesedése az itt feltüntetettnél jóval nagyobb lenne. Ennek a belső szolgáltatások figyelembe vételével képzett

piaci részesedésnek a pontos számítása azonban módszertanilag korrekt módon nem lehetséges, mivel a szolgáltatás belső transzfer ára nem ismert és az sem határozható meg teljesen pontosan, hogy a bérelt vonali trónk szolgáltatásokra, mint belső szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi szolgáltatások milyen mértékben vesznek igénybe bérelt vonali trónk szolgáltatásokat.” (51.oldal)

Az idézetben megfogalmazott kijelentéssel nem tudunk egyetérteni, hiányoljuk a tételes elemzést, egyben az alábbi észrevételeket tesszük:

Véleményünk szerint egy olyan vállalat, amely a vizsgált nagykereskedelmi piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon domináns pozícióval, valamint jelentős piaci erővel rendelkezik, egyben – ahogy ez a piacelemzésből is kiderül – a bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatás piacán a legkiterjedtebb infrastruktúrát birtokolja, nehezen elképzelhető, hogy ne rendelkezne jelentős piaci részesedéssel a bérelt vonali trónk szegmensben.

Az érvényben lévő szabályozásban összevontan jelenik meg a bérelt vonali trónk és a végződtetési szegmens piac, amelyben a Matáv jelentős piaci erővel rendelkezik. Az új szabályozás értelmében e két piac egymástól elválasztásra került, ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a Matáv jelenleg sem kizárólag a végződtetési szegmensben meglévő piaci ereje miatt került kijelölésre.

A trónk szegmens két, egymástól a célpiacot tekintve jól elkülöníthető szegmensre bontható.

1. Az egyik csoportba tartoznak azok a társszolgáltatók, Internet szolgáltatók, akik az országos hálózatukat részben vagy egészben bérelt hálózatra építik. Ebben az esetben a bérelt vonalat a társszolgáltató több különböző szolgáltatás céljára is használhatja (hang, Internet vagy bérelt vonal), azonban a további felhasználás módja nem releváns, minden esetben amikor az ügyfél bérelt vonali szolgáltatást vesz igénybe azt a piaci részesedés meghatározásánál figyelembe kell venni. Ugyanezen álláspontot véljük kiolvasni a Tanács határozattervezetében leírtakból.

Eszerint az elemzés során az egyes megállapodásokról nem a szerződés megnevezése, hanem annak tényleges tartalma alapján kell eldönteni, hogy nagykereskedelmi szolgáltatásról van-e abban szó. Szintén ezt a megközelítést erősítik a piacmeghatározás részben leírtak, mely szerint „a Tanács nem vizsgálja, hogy a nagykereskedelmi értékesítés során nyújtott bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást az igénylő szolgáltató tovább értékesíti-e, vagy egy elektronikus hírközlő hálózat elemeként építi be”.

A PanTel Rt. javasolja, hogy Matáv Rt.-től nagykereskedelmi trónk szegmens szolgáltatást igénybe vevő szolgáltatóktól az NHH kérje be a szerződéseket, és azok ismeretében döntsön arról, hogy tartalmukat tekintve kis- vagy nagykereskedelmi szolgáltatásokra vonatkoznak azok. (Az adott szegmensben érdekelt vállalkozások közül a PanTel, a GTS-Datanet, az Invitel, a három mobil szolgáltató, valamint a nagyobb ISP szolgáltatók (Axelero, Euroweb stb) szerződéseinek áttekintése messzemenően indokolt.)

A szolgáltatók Matávval kötött kereskedelmi szerződéseik megnevezésüket tekintve besorolhatóak a kiskereskedelmi kategóriába, ugyanakkor a PanTel véleménye szerint a piacelemzés szempontjából – az ott megfogalmazott

szempontok alapján – ezen megállapodásokat nagykereskedelmi szerződéseknek kell tekinteni.

2. A másik piaci szegmensbe mindazon kiskereskedelmi ügyfelek beletartoznak, akik a szolgáltatótól bérelt vonali szolgáltatást vesznek igénybe. A Tanács által javasolt végződtetési szegmens definíció alapján az összes olyan vonalat melynek mindkét végpontja nem ugyanazon bérelt vonali nódhoz kapcsolódik egy trónk szegmens köt össze. Ezek alapján számunkra érthetetlen, hogyan lehet a Matáv nem jelentős szolgáltató akkor, amikor a bérelt vonali piaci részesedése a mi becsléseink alapján 50% körül mozog. A darabszámok tekintetében ez a piaci részesedés a Matáv esetében még ennél is lényegesen magasabb. Így ezen részpiac esetén ha lehet még nyilvánvalóbb a Matáv abszolút dominanciája, így nem lehet kétséges a JPE státusz sem.
3. A PanTel Rt. elfogadja, hogy az eddigiekben a trónk és a végződtetési szegmens nem volt a MARIO-ban külön választva, így közvetlenül ez alapján nem magától értetődő a belső transzfer ár meghatározásai. Mindazonáltal felhívjuk a Tanács figyelmét, hogy a MARIO elkészítéséhez a Matáv a saját belső forgalmára vonatkozóan is alkalmazott becsléseket, továbbá a becsült kiskereskedelmi forgalomhoz bérelt vonali trónk szegmenshez kapcsolódó költségeket kellett meghatározni.
4. Tekintettel arra, hogy a jelenleg hatályban lévő Mario csak a trónk szegmens szolgáltatást tartalmazza, mint RIO köteles szolgáltatást, ezért alappal feltételezzük, hogy a trónk szegmensben nyújtott szolgáltatás költségei és volumene a Hatóság előtt ismertek. Véleményünk szerint az NHH rendelkezésére állnak az érvényben lévő MARIO-t alátámasztó tételes kalkulációk, mely alapján megállapítható, hogy a Matáv kiskereskedelmi szolgáltatásai milyen mértékben használják a nagykereskedelmi trónk szegmenshez szolgáltatást.

A felsorolt pontok figyelembe vételével egyértelműen megállapítható, hogy a Matáv jelentős piaci erejű szolgáltatója a vizsgált piacnak.

A bérelt vonali végződtetés nagykereskedelmi piacán a határozattervezet FDC alapú költségszámítást írt elő. Jelezni kívánjuk, hogy amennyiben a Matáv JPE szolgáltatóvá kerül kijelölésre a bérelt vonali trónk piacon, úgy a gerinchálózat vonatkozásában az FDC alapú költségszámítás alkalmazását helytelennek tartjuk, ehelyett a kapcsolódó IHM rendeletben előírtak szerinti LRIC módszertan alkalmazását tudjuk elfogadni. Megjegyezzük, hogy az Eht. 170. § (5) bekezdése alapján a Matáv Rt. Jelenleg is LRIC módszertan alapján meghatározott költségszámításra kötelezett a bérelt vonali nagykereskedelmi piacon.

A PanTel Holding Rt. a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” piacra vonatkozó határozattervezete kapcsán, az Eht. 36§-ában meghatározott egyeztetés keretében az alábbi

Írásbeli észrevételeket

teszi, **kiegészítve** ezzel a 2004. december 27.-én már megküldött írásbeli észrevételeit.

II. A Matáv Rt. jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként történő fellépése a vizsgált piacon (kiegészítések)

Szeretnénk kiemelni, hogy a trönk szegmensben nem megállapított JPE státusz elsősorban vidéki viszonylatban ellehetetlenítheti a végződtetési szegmens igénybevételét. Még az országos infrastruktúrával rendelkező PanTel sem tud minden városban hozzákapcsolódni a Matáv node-okhoz, így szükségszerűen trönk szegmenst is igénybe kell vennünk. Amennyiben ennek díjmeghatározása nem szabályozott, úgy ezen területekre az alternatív szolgáltatók nagy valószínűséggel nem kapnak versenyképes ajánlatot, s egy Matáv node PanTel node közötti kapcsolatot más szolgáltatóktól sem tudnak költséghatékonyan igénybe venni.

NHH válasz: a Pantel észrevétele azt a helyzetet valószínűsíti, hogy a Matáv a végződtetési szegmensben bevezetett árszabályozásra válaszul a trönk szegmens árát magasan meghatározva próbálja majd kiszorítani a jogosult szolgáltatókat a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokról. A Matáv Rt. adatai alapján trönk szegmens szolgáltatást alig értékesít a jogosult partnerek részére, ami azt is jelenti, hogy ez a vélelmezett jövőbeli tevékenység csak a kapcsolódó kiskereskedelmi piac(ok)on érdemi zavart nem tudna okozni. Maguk a bérelt vonali kiskereskedelmi piacon szereplő vállalkozások képviselői is kifejtették egy a tavalyi év közepén a szolgáltatók körében a bérelt vonali piac versenyproblémáival és árprés kezelésével folytatott felmérésben, hogy a Matáv trönk szegmens szolgáltatására igazából nincs nagy szükségük

A PanTel véleménye szerint a Matáv-ot már a jelenlegi határozatban is kötelezni kellene, hogy a bérelt vonali végződtetési és trönk szegmenseket számviteli szempontból elkülönítetten, önállóan kezelje. Mindkét piac határozattervezetében megállapította a hatóság, hogy a legtöbb szempont szerint vélhetőleg jelentős piaci erővel rendelkezik a Matáv, ugyanakkor a trönk szolgáltatás esetében a pontos információk hiánya miatt a szolgáltatót nem jelölte ki. A számviteli szétválasztás elősegítené e két piac transzparens működését, egyben megkönnyítené a következő évben a hatóság munkáját, hiszen a konkrét adatok alapján a piacelemzéskor könnyebben tudja majd alátámasztani a hatóság a trönk szegmens kapcsán az egyértelműen meglévő jelentős piaci erőt.

NHH válasz: A 7-es és a 13-as piacon meglévő JPE státusz alapján erre kötelezik is a vonatkozó határozatok a JPE szolgáltatót.

III. PanTel összesített bevételi adatok

A határozattervezet 1. számú mellékletében a PanTel árbevétele egy elírás folytán 2.042 millió Ft-ban van meghatározva. A PanTel Távközlési és Kommunikációs Rt. 2003-as nettó árbevétele helyesen 20.492 millió Ft.

NHH válasz: A nettó árbevétel értéke valóban tévesen került be az összefoglaló táblázatba, ezért azt a Tanács az 1. függelékben a PanTel észrevételének megfelelően javította.

E. fejezet

Notifikációs eljárás eredménye

Az érdekeltekkel történő egyeztetést követően, az Eht. 65. § (1) bekezdése alapján a Tanács a határozattervezetét részletes indokolással együtt bejelentette [2002/21/EK irányelv 7. cikk (3) bekezdés] 2005. április 1-jén az Európai Bizottságnak és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságoknak.

A Bejelentés az alábbi dokumentumokat tartalmazta:

- a) kísérő levél és a 2003/561/EC Ajánlásban előírt formájú notifikációs összefoglaló (Summary Notification Form) angol nyelven,
- b) az egyeztetés az érdekeltekkel keretében érkezett észrevételek alapján átdogozott határozattervezet magyar nyelven,
- c) a határozattervezet részét képező Módszertan (Indokolás „A” fejezet) angol nyelven,
- d) a GVH határozattervezetre vonatkozó szakmai álláspontja magyar nyelven, és
- e) a szolgáltatók által adott észrevételek magyar nyelven.

A Tanács a b) pontban foglalt dokumentumok kapcsán kérte, hogy a dokumentumok egyes részeit – szolgáltatói kérésre tekintettel – a Bizottság bizalmas információként kezelje. Ennek megfelelően a dokumentumot a Tanács két – üzleti titkot tartalmazó, illetve nem tartalmazó – változatban küldte meg a Bizottság részére.

A tárgyban Bejelentést az Európai Bizottság még április 1-jén HU/2005/0169 számon vette nyilvántartásba.

A Bejelentéssel kapcsolatban az Európai Bizottság 2005. április 12-én kiegészítő információ szolgáltatását kérte

- 1) a szolgáltatói észrevételek értelmezésével,
- 2) a szolgáltatók piaci részesedésével, illetve annak számolásával kapcsolatban (a 2001., 2002. és 2004. évre vonatkozó eladási áradatak alapján, belső teljesítmény figyelembevételével stb.).

Az NHH a megjelölt határidőben (április 15-én) elküldte válaszát, amelyben megadta a kért – számára rendelkezésre álló – további információkat, illetve az álláspontja megalapozásául szolgáló megfelelő feltételezésen alapuló következtéseit.

A Bejelentéssel indult eljárás lezárásaként az Európai Bizottság 2005. április 29-én kelt magyar nyelvű levelet küldött, melyben a határozat tervezetére vonatkozóan észrevételt nem tett. Az NHH az Európai Bizottságtól 2005. május 2-án kérte, hogy az EU Bizottság e levelében részletezett szolgáltatói piaci részesedések számszerű megjelölését törölje a közzétenni kívánt dokumentumból, mert az a szolgáltatók üzleti titkát képezi.

Mindezek alapján e határozattervezet változtatása nem volt szükséges, és a Tanács - az Eht. 65. § (2) bekezdésben megfogalmazottak szerint - határozatát az EU Bizottság észrevételeinek figyelembevételével hozta meg.

Budapest, 2005. szeptember 12.

PH.

Bánhidi Ferenc s.k.
tanácsstag

Debreczeni Sándor s.k.
tanácsstag

Hidasi István s.k.
tanácsstag

Pataki Dániel s.k.
tanácsstag
elnök

dr. Rozgonyi Krisztina s.k.
tanácsstag

A határozatot kapják:

1. AGRIACOMPUTER Tervező, Gyártó és Szolgáltató Kft.
3300 EGER Nagyváradi u. 18.
2. AMICE Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
1145 BUDAPEST Mexikói út 28/a.
3. ANTENNA HUNGÁRIA Magyar Műsorszóró és Rádióhírközlési Rt.
1119 BUDAPEST Petzval József u. 31-33.
4. Antenna Távközlési Szolgáltató Rt.
1119 BUDAPEST Petzval J. u. 31-33.
5. Armacom Távközlési Szolgáltató Kft.
8600 SIÓFOK Budai Nagy Antal u. 1-3. II. em.9.
6. ArraboNet Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
9022 GYŐR Apáca u. 49.
7. AT&T Globális Hálózati Szolgáltatások Magyarország Kft.
1117 BUDAPEST Neumann János u. 1.
8. BankNet Adatátviteli és Műszaki Fejlesztő Kft.
1121 BUDAPEST Konkoly-Thege u. 29-33.
9. Beltáv Belvárosi Internet-szolgáltató és Távközlési Kft.
1084 BUDAPEST Rákóczi tér 6. V. em.1.
10. BT Limited Magyarország Fióktelepe
1123 BUDAPEST Alkotás u. 48-50.
11. CeCom Közép-Európai Távközlési Kft.
1119 BUDAPEST Fehérvári út 89-95.
12. CityNet Communication Informatikai Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
1126 BUDAPEST Böszörményi út 20-22.
13. COLLECT HUNGÁRIA Szolgáltató Kht.
7601 PÉCS Siklósi u. 52.

14. COR@NET Távközlési Rt.
1124 BUDAPEST Stromfeld Aurél út 9.
15. DATATRANS Számítástechnikai Fejlesztő Kft.
8000 SZÉKESFEHÉRVÁR Trencsényi u. 14.
16. Deninet Ügyviteli Iroda Bt.
1156 BUDAPEST Páskomliget u. 19. I. em. 7.
17. DRÁVANET Internet Szolgáltató Rt.
7624 PÉCS Őz u. 5.
18. econet.hu Informatikai Rt.
1117 BUDAPEST Hauszmann Alajos u. 3.
19. Elender Üzleti Kommunikációs és Szolgáltató Kft.
1138 BUDAPEST Váci út 141.
20. EMITEL Távközlési Rt.
6722 SZEGED Tisza L. krt. 41.
21. EnterNet 2001 Számítástechnikai Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
1134 BUDAPEST Csángó u. 8.
22. EQNet Telekommunikációs és Informatikai Rt.
1011 BUDAPEST Iskola u. 10.
23. eTel Magyarország Távközlési Kft.
1075 BUDAPEST Kazinczy u. 24-26.
24. EUROWEB Internet Szolgáltató Rt.
1122 BUDAPEST Városmajor u. 13.
25. GLOBECom Multimédiás Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
1034 BUDAPEST Kaszásdőlő u. 2.
26. GTS-DataNet Távközlési Kft.
1134 BUDAPEST Váci út 37/a.
27. HUNGAROTEL TÁVKÖZLÉSI Rt.
1066 BUDAPEST Teréz krt. 46.
28. HunNet Hungarian Networks Számítástechnikai, Oktatási és Kereskedelmi Bt.
1116 BUDAPEST Fegyvernek u. 10.
29. INTEGRANET Kereskedelmi és Szolgáltató Rt.
7400 KAPOSVÁR Rákóczi tér 9-11.
30. Internext Stúdió Szolgáltató Bt.
1066 BUDAPEST Zichy J. u. 3.
31. Interware Internet Szolgáltató Rt.
1132 BUDAPEST Victor Hugo u. 18-22.
32. Invitel Távközlési Szolgáltató Rt.
2040 BUDAÓRS Puskás Tivadar u. 8-10
33. Keystone Inc. Kft.
1052 BUDAPEST Vármegye u. 3-5.
34. Koping-Datorg Konjunktúra-Piackutató és Számítástechnikai Rt.
1081 BUDAPEST Csokonai u. 3.
35. MacMédia Számítástechnikai és Kereskedelmi Kft.
9700 SZOMBATHELY Szent Flórián krt. 2.
36. Magyar Telekom Távközlési Rt.
1013 BUDAPEST Krisztina krt. 55.
37. MenthaNet Számítástechnikai Szolgáltató Kft.
1066 BUDAPEST Teréz krt. 38. 1. emelet 120.
38. Monor Telefon Társaság Rt.
2377 ÖRKÉNY Kossuth L. u. 2.

39. NAP-SZÁM Internet Kft.
5600 BÉKÉSCSABA Andrásy út 79-81.
40. NETBANK ISP Internet Szolgáltató Kft.
1055 BUDAPEST Balassi Bálint u. 9-11.
41. Net-Telcom Kft.
6230 SOLTVADKERT Ifjúság u. 12.
42. NOVACOM Távközlési Kft.
1134 BUDAPEST Váci út 35.
43. Novotron Informatikai Rt.
1124 BUDAPEST Stromfeld Aurél u. 9.
44. Opticon Telekommunikációs Hálózati Szolgáltató Kft.
6000 Kecskemét Petőfi S. u. 1/a.
45. Pannon GSM Távközlési Rt.
2040 BUDAÖRS Baross u. 165.
46. PanTel Távközlési Kommunikációs Rt.
1113 BUDAPEST Bocskai út 134-146.
47. PanTel Technocom Távközlési Szolgáltató Kft.
8600 SIÓFOK Sió u. 74.
48. Printer-fair Számítástechnikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
2510 DOROG Mátyás király u. 11/A.
49. Profinter Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
3100 SALGÓTARJÁN Kővár út 1.
50. RADIANT Termelő, Szolgáltató és Kereskedelmi Rt.
1158 BUDAPEST Késmárk u. 7/b.
51. SASIP-5 Termelő, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
6775 KISZOMBOR Makói u. 6.
52. SAVARIA.hu INTERNET Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
9700 SZOMBATHELY Király u. 12.
53. SzivárványNet Informatikai és Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
8000 SZÉKESFEHÉRVÁR Cserkész u. 15.
54. Teleline 95. Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
6900 MAKÓ Eszperantó u. 20.
55. T-Online Magyarország Internet Szolgáltató Rt.
1117 Budapest, Neumann János út 1/b.
56. UUNET Magyarország Internetszolgáltató Kft.
1054 BUDAPEST Szabadság tér 7.
57. WAYNET Szolgáltató és Építőipari Kft
1151 BUDAPEST Lenvirág u. 49.
58. T-Mobile Magyarország Rt.
1117 BUDAPEST Kaposvári u. 5-7.
59. W-Net's Informatika Távközlési és Számítástechnikai Szolgáltató Kereskedelmi Kft.
9700 SZOMBATHELY Faludi Ferenc u. 5/e
60. Zalaszám Informatika Kft.
8900 ZALAEGERSZEG Mártírok útja 53.
61. ACE TELECOM Telekommunikációs és Informatikai Szolgáltató Kft.
1115 BUDAPEST Fejér Lipót u. 2.
62. Irrattár

1. Függelék: A piacon tevékenykedő jelentősebb szolgáltatók fontosabb pénzügyi mutatói 2003-ban

Szolgáltató	Összes eszköz (millió Ft)	Tárgyi eszközök aránya (%)	Tőke-ellátottság (%)	Likviditási mutató (%)	Esedékességi mutató (%)	Adósság-fedezeti mutató (%)	Összes bevétel (millió Ft)	Üzemi eredménye (millió Ft)	tevé. Adózott eredmény (millió Ft)	Befektetett eszközök beszerzése (mFt)	Befektetett eszközök eladása (mFt)
Antenna Távközlési Rt.	15806,50	62,20	57,60	1,50	0,60	2,60	1224,40	-260,90	-298,40	2844,80	1,50
BT Limited Magyarország Fióktelepe	2 435,00	14,00	-40,00	11,50	71,00	93,70	2 500,00	-70,00	-133,00	114,00	0,00
EMITEL Távközlési Rt.	8 649,00	82,90	41,70	21,90	84,80	184,60	6 213,00	2 172,00	1 906,00	1 263,00	663,00
GTS-DataNet Távközlési Kft.	14 560,00	52,30	58,90	59,80	61,30	507,50	8 443,00	-936,00	213,00	2 740,00	334,00
HUNGAROTEL TÁVKÖZLÉSI Rt.	39 364,40	80,00	20,00	70,00	30,00	140,00	16 053,50	5 266,20	2 927,10	-719,80	15,60
Invitel Távközlési Szolgáltató Rt.	109 880,10	72,70	14,80	182,70	12,00	122,30	44 683,40	1 683,30	-7 632,60	4 994,60	110,00
MATÁV Rt.	923 268,00	42,00	52,00	22,00	71,00	217,00	307 016,00	25 763,00	74 953,00	-42 148,00	2 451,00
Monor Telefon Társaság Rt.	11 687,40	0,80	0,70	1,40	0,90	9,00	7 808,10	2 583,10	2 452,30	10 794,30	6,90
PanTel Távközlési Kommunikációs Rt.	34 825,00	36,00	28,00	73,00	25,00	149,00	20 042,00	-476,00	-2 799,00	2 365,00	117,00